ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः

हरिः ओं ॥

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता

प्रथमं काण्डं

Version 0.1 **January 31, 2019**

Table of Contents

1 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां प्रथमंकाण्डं..... 18

1.1 प्रथमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः दर्शपूर्णमासौ 18

1.2 प्रथमकाण्डेद्वितीयः प्रश्नःअग्निष्टोमे क्रयः.....34

1.3 प्रथमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः अग्निष्टोमे पशुः..... 51

1.4 प्रथमकाण्डेचतुर्थः प्रश्नः सुत्यादिने कर्तव्या ग्रहाः.....67

1.4.1 **Annexure for** 1.4 91

1.5 प्रथमकाण्डेपञ्चमः प्रश्नः पुनराधानं.....92

1.5.1 **Annexure for** 1.5.....118

1.6 प्रथमकाण्डे षष्ठः प्रश्नः याजमानकाण्डं.....119

1.7 प्रथमकाण्डे सप्तमः प्रश्नः याजमान–ब्राह्मणं 144

1.8 प्रथमकाण्डे अष्टमः प्रश्नः राजसूयः.....169

Introduction and Notes

This Taittireeya Samhita book is being compiled for the benefit of Veda Students for learning, with no commercial purpose. There will be seven volumes, one book/volume for each Kandam (Major Section). This book is being published in Sanskrit, Tamil and Malayalam languages.

These books are strictly for learning under the guidance of a qualified Vedic Guru and not meant for self-learning.

We thank our guides**, Shri Ganapathy Sharma and**
Shri Subramania Sharma, with our namaskarams, who inspired us to compile this book.

We would also like to thank some well wishers who have provided the Transliterationcoding for this compilation.

Sources of reference:

We have referred the following four books extensively for the compilation:

1. Taittireeya Samhita printed by Mysore Branch Press in 1894. This has the complete Krishna Yayur Veda Taittireeya Samhita work of great Scholar Shri Bhatta Bhaskara Misra.
2. Taittireeya Samhita printed by Anandashram Press in 1862 containing the work of great Scholar Shri Sayanacharya.
3. Taittireeya Samhita printed by Swadyaya Mandal containing the work of great Vedic Scholar (Padma Bhushan) Shri Damodar Satwalekar. (Fourth Edition - year 1983)
4. Taittireeya Samhita printed by Narasimha Priya Trust, Chennai containing the compilation done by great Vedic Scholars

Shri Krishnamurthi Sastri and Shri Ganeshwar Dravid. (Second Edition - year 2008)

There are very minor differences when we compared these books. The level of details, representation of letters, marking of avagraham and the way padams of the words are joined or split varies as they have been compiled at different period of times and also for different sets of target audience/learners.

Kindly refer to our notes/explanations given below.

Details of Taittireeya Samhita:

The Taittireeya Samhita has Seven Kandams (Major Sections), 44 Prasnas (Subjects), 651 Anuvakams (Chapters within a Subject) and a total of 2198 Panchatis.The total Padams are 109287.

The details are given in a table below:

	Prasna	Anuvakam	Panchati	Padams
Kandam 1	8	146	342	16572
Kandam 2	6	75	384	19273
Kandam 3	5	55	206	10622
Kandam 4	7	82	279	14095
Kandam 5	7	120	403	19404
Kandam 6	6	66	333	16981
Kandam 7	5	107	251	12340
Total	44	651	2198	109287

Conventions/Symbols used in this book:

We have used normal conventions for gm, gg, avagraham, Anunaasikam as in other books that have been released.

Panchatis: A Panchati (“Pancha Shati”, which means a stanza consists of normally 50 padams, which may vary some times based on the combination of the padams by the composer Rishi) , representing a set of Mantras. A Panchati in Samhita need not end with a Ruk-Stop symbol (|). (Vedic full-stop).

The last Padam in a Panchati may be taken together with the first Padam of the following Panchati as per the Vedic Chanting rules/conventions. Panchati end is significant for the purpose of count of the Padams in a Panchati. Each Panchati is given a number, at the beginning, with reference to its Kandam, Prasna, Anuvakam and Panchati as generally represented in four-level numbering in these books.

The end of the Panchati is marked with the symbol ‘ [ ] ‘ (square bracket) when it is rendered along with the next Panchati together. Additional ‘—‘ hyphen is also added to indicate that the Padam is split for continuous rendering.

When a Panchati ends in a Ruk, the normal separator (Ruk-Stop) symbol **‘ | ‘** is used. An Anuvaham will always end with a Ruk. Under each of the Prasna (Subject), the Panchati numbers are serially marked at end.

Note: The books containing the works of Bhatta Bhaskaracharya and Sayanacharya end the Panchati with the Padam.

Example: 1.1.7.1 end of the Panchati -10 is चक्षुः ।

This is followed by the first padam of Panchati 11, as दृꣳह.

Since we need to render it to together, in this book, it is represented as

चक्षु– [ ] at the end of Panchati 10 and the Panchati 11 will start as दृꣳह.

The visargam of cakshu: becomes ‘r’. This **‘r’** may be retained with cakshu,

in Tamil and Malayalam based on the convention used in the languages.

Korvai(Chain) Statement as formula:

Our Rishis, Saints and Scholars have defined methods by which the Veda Mantras are not altered. Then they have created check points/control systems in place so that the student memorises the Veda correctly/accurately. The System is different in its practical implementation in the four Vedas as per Scholars. In (Krishna Yajur Veda) Taittireeya Samhita, there is a korvai (chain) at the end of each Chapter(Anuvakam). This is represented in brackets in bold letters with the reference number of respective Anuvakam in that Prasna as *(A1) (A2)* etc. in this book. The Korvai statement helps the students with the count of the Padams in an Anuvakam and how to keep control totals of the total Padams in the Panchatis and Anuvakam.

Korvai for Anuvakam:

How Korvai provides relations of Padams in a Panchati for an Anuvakam:

1. If an Anuvakam has only one and one Panchati, the number of Padams may be less than 50 but not more than 75. The count is indicated in the Korvai below the Anuvakam.

   a) **Example of Single Panchati Anuvakam with less than 50 Padams:**

   1.1.1.1- (इषे–त्रिचत्वारिꣳशत्)*(A1)*

   The Korvai indicates that starting with the first Padam "इष" there are **43** Padams in that single Panchati Anuvakam.

   b) Example of Single Panchati Anuvakam with more than 50 Padams:

Example: Take 1.1.3.1, the korvai is (सोमे–नाष्टौ च)*(A3)*

This is a key that indicates that there are eight padams after the word and सोमेन ; **is the 50th Padam (key word). Words in mantra form that come after the key word** सोमेन **are** ( ) त्वा ऽऽतनच्मीन्द्राय दधिविष्णो हव्यꣳ रक्षस्व । **The padam for the above part, as per Pada Paatam is**

त्वा । आ (एति) । तनच्मि । इन्द्राय ।

दधि । विष्णो (इति) । हव्यम् । रक्षस्व । **(eight in number)**

Note: when 'आ' is represented distinctly as a Padam, the Pada Paatam gives

it as एति which is derived out of आ+इति.

Korvai hints that there should be eight padams, as per pada paatam, after सोमेन. Please note the wording is सोमे–नाष्टौ च **(as in korvai) is** सोमेन +अष्टौ च, in which न +अ becomes 'ना' as per vowel Sandhi. This clearly indicates that there are **58 Padams** in that Anuvakam.

2. If the Anuvham has more than two Panchatis, the first and succeeding Panchatis will be of the Padam count of 50 only. The Last Panchati may have less than 50 Padams but generally not more than 75.

3. If the last Panchati of the Anuvakam has more than 50 Padams, the 50th Padam will be indicated separately, in our book it is represented as ( ) and number of Panchatis after 50 Padams will be indicated in the count with reference to the 50th Padam indicated in the Korvai.

   Take the Example of 1.1.9 :

   This has three Panchatis, first and second has 50 Padams each and the third Panchati has 61.

(देवयजन्यै व्रजं – तमतो मा – विरफ्शिन् – नेकादश च) *(A9)*

The Korvai gives the 50th Padam control of Panchati 1,2 and 3 of the Anuvakam. It Indicates the after विरफ्शिन्, **50th** Padam of the third Panchati, there are 11 more Padams indicating there are 50+11 = 61 Padams in the third Panchati.

4. If the last Panchati of the Anuvakam has less than 50 Padams, the count is indicated at the end.

   Take the Example of 1.1.2

   (सहस्रवल्शा–अष्टात्रिंशच्च) *(A2)*

   This Anuvakam has two Panchatis, first one 50 Padams and the second one 38. The Korvai below clearly gives that there are 38 Padams after the 50th Padam (end of first Panchati) giving a control of 88 Padams in that Anuvakam.

5. If the last Panchati of the Anuvakam has exactly 50 Padams, the 50th Padam is given as reference in the Korvai at the end of the Anuvakam and there will be no count of numbers mentioned.

<u>2.1.8.5</u> - *(असौ – शृणाति – मिथुनानां – नयति – यच्छति) (A8)*

The first four words represent the 50th Padam of the first four Panchatis as control reference. The last Panchati of the Anuvakam has exactly 50 Padams ending with "*यच्छति*". Therefore no count is given but the reference to the 50th

Padam as "*यच्छति*" is indicated.

The Check is complete now! The Students in ancient times were compulsorily taught the Pada Paatam. Nowadays it may be restricted to Veda Paatashalas only. The Korvais have their own swarams and the Korvais were memorised by the students. The Korvais will be different for every Anuvakam with reference to different key words and the counts. The Korvai for two or more Anuvakams may be combined. A student can check his own learning in this system.
We have marked ( ) bracket after the key word given in the Korvai, when that word occurs in the middle of the Panchati.

Anuvaka-Korvai for Prasna:

At the end of a Prasna, a Korvai is given with the first padam/word of all the Anuvakams and also indicate how many Anuvakams are there.

e.g. Anuvaka-Korvai for Prasna 1 of Kandam 1, represented as 1.1, is

इषे त्वा – यज्ञस्य – शुन्धध्वं – कर्मणे वां – देवो –
ऽवधूतं – धुष्टिः – सं ँवपा– म्या ददे – प्रत्युष्टं – कृष्णोऽसि –
भुवनमसि – वाजस्यो– भा वां – **चतुर्दश** ।

The Korvai at the end indicates that there are 14 Anuvahams. (highlighted)

A different type of Korvai is given in short, indicating the first and last Padam of the Prasna, e.g for 1.1 is इषे त्वा – कल्पयाति ।

Special Korvai Type 1:

This korvai gives the first padam of the **1st,11th,21st** Panchatis of a Prasna

(in increments of ten panchatis). This is not indicated or printed in all books.

Example for 1.1 is इषे – दृꣳह – भुवन – मष्टाविꣳशतिः ।

The count number of AshtAvigmsati indicates that there are total 28

Panchatis in that Prasna.

Special Korvai Type 2:

Our Rishis/composers have given an additional method of Korvai so that the Students can keep control, memorise a set of Panchatis or Anuvakams or a Prasna. This will have the first padam and last Padam of the Anuvaham/Ruk/Chandas in that Panchati/Anuvaham depending on the coverage of this type of Special Korvai. This Korvai is used mainly when the mantra has repetitive similar statements, similar statements which may per se make it difficult to memorise.

We are giving below an example, with the known Mantra, which will make student understand the concept of this Type of Special Korvai.

The Mantra termed **Mrugaram** appears in Section 1.20 of Udaka Shanti starting with “Agner Manve” and ending with “prataraana AyuH”.
This Mantra is from Taittarlya Samhita – Kandam 4 – Prasna 7. Panchatis 4.7.15.1 to 4.7.15.7.

There are Ruks/ statements ending with **"Munjatvam(gm)hasaH, MunjatamaagasaH , MunchantvenasaH and Munchatama(gm)hasaH.**

We would have definitely had our own difficulties to memorise this !.

This Prasna has a normal Anuvaka Korvai. But a Special Korvai as explained above, follows at the end of Anuvakam for control. It is reproduced below:

Special Korvai for Anuvaakam A-15

(अग्नेर्मन्वे – यस्येद– मिन्द्रस्य – यः सं ग्राममिन्द्रꣳ – स नो मुञ्चत्वꣳ हसः । मन्वे वान्ता नो मुञ्चतमागसः ।

यो वां – वायो– रुप – रथीतमौ – यदयात–मश्विनौ – तौ नो मुञ्चतमागसः । मरुतान्– तिग्मं – मरुतो – देवानां – ँयदिदं ँविश्वान् – ते नो मुञ्चन्त्वेनसः । अनु न – उर्वी – द्यावापृथिवी ट्ट ते नो मुञ्चतमꣳहसो यत्तै । चतुरꣳ हसः षाडागसश्चतुरेनसो द्विरꣳहसः ।

The Korvai gives the first part of the Ruk/Chandas that end with मुञ्चत्वꣳ हसः, मुञ्चतमागसः, मुञ्चन्त्वेनसः **and** मुञ्चतमꣳहसः.

Please refer to Mrugara Mantra in Udaka Shanti. At the end it gives a control that मुञ्चत्वꣳ हसः appears **four** times,

मुञ्चतमागसः **six** times, मुञ्चन्त्वेनसः **four** times and

मुञ्चतमꣳहसः **two** times. (marked in yellow).

If a Student understands this Korvai it becomes easy for his learning and also gets a control of “how to memorise”. This type of Korvai may apply differently at different situations based on the complexity and the subject matter contained in that Anuvakam/Prasnam.

Kanda Korvai :

This Korvai gives first padam of all Prasnams in that Kandam. For Example, in First Kandam there are Eight Prasnams. The Korvai is starting padam of all the eight Prasnams is as follows:-

(इष–आपो–देवस्या–ऽऽ दद–देवासुराः–सं त्वा–पाकयज्ञ–मनुमत्यै ।)

Please observe from the above korvai that each word represents first padam of each prasnam till all the 8 Prasnas. This Korvai comes only after the End of the Kandam.

The various types of korvai mantras are given in a box at the end of the Prasna/Kandam clearly indicating what type of korvai it is.

Represenation of Avagraham(ऽ) in the Book:

We find that the Avagraham symbol has been used with different meaning/indications in our source books of reference. This may not match strictly with the grammar rules that one studies; but the authors try to indicate

that there is a Padam with आ by marking ऽऽ, sometimes there is no

perceived need for double avagraham since the previous letter is extended to a Dheerga letter or a single avagraham would suffice.

The observations are:

1. Bhatta Bhaskaracharya's book uses less avagrahams. When there is a Padam ,आ,a marking ऽऽ is being made.

2. Book containing works of Sayanacharya and Satwalekar use similar styles of marking Avagraham though there are minor differences in the approach to indicate the **constituent sound.**
3. Book by Narasimha Priya Trust uses extra avagraham in some places selectively to indicate the the existence of letter 'अ' with extra marking of avagraha symbol ऽ.

   We have marked the Avagraham as per the convention in the books containing the work of Sayanacharya and Satwalekar. We have checked the Pada Padam for places where the extra avagraham indicates the existence of 'अ' **or** 'आ' and marked with an* (asterisk mark).

   The Student must refer to the Guru for the right extensions or extra rendering of Avagraha as per their Vedic School or branch. Our guides have specifically requested us to mark this difference in the books through an * symbol.

Expansion of Mantras given in Short form:

In certain places of the Samhita, a full mantra is indicated in a short form, which is normally its first padam. This short form needs to be expanded and rendered while reciting Samhita as per some Schools of Krishna Yajur Veda. This is similar to the short forms that we have seen in Udaka Shanti.

We have indicated the short form with a symbol '**>**' with a number in a raised font. At the end of Prasna, we have given a separate Annexure where we have provided the Samhita reference of the short form where it appears as such and its expanded form with reference of the expanded mantra with Source reference in TaittIreeya Samhita.

Example:

In **1.4.46.3** the short mantra form appears as "उदग्ने शुचयस्तव >1"

The expanded form of that mantra is "उदग्ने शुचयस्तव शुक्रा भ्राजन्त ईरते । तव ज्योतीꣳष्यर्चयः" ।

And this appears in the exapanded form in **(TS 1-3-14-8)**

Second example is given for further understanding.

1.4.46.3 -वि ज्योतिषा >2

विज्योतिषा बृहता भात्यग्निरावि–र्विश्वानि कृणुतेमहित्वा ।

प्रादेवी–मायाः सहते–दुरेवाः शिशीते शृङ्गे रक्षसे विनिक्षे ।

(TS 1-2-14-7)

These are given in the Annexure at the end of 1.4 that is Fourth Prasna of first Kandam. Please note that if any expansion is there, that expansion is given at the end of that Prasnam as Annexure.

Additional Information:

1. The Book by Shri Satwalekar provides details of the Rishi , Chandas, Devata for the Taittireeya Samhita which is rarely found in other books. This book indicates the 50th Padam of Panchatis used in Korvai which is not found in other books.
2. The Books containing the works of Shri Bhatta Bhakaracharya and Shri Sayanacharya give the Pada Paatam at the end of each Panchati or sometime the Prasna.
3. The Book compiled by Narasimha Priya Trust, Chennai provides the detailed count of Padams, Panchatis, Anuvakams and Prasnam at the end of each Kandam. This book provides easy rendering for students who want to learn the Samhita.This book marks Dheerga Swaritam distinctly as other books follow Vedic traditional convention of marking Swaritam.

Prarthanaa Mantras:

1. यो वेदादौ स्वरः प्रोक्तो वेदान्ते च प्रतिष्ठितः ।
   तस्य प्रकृतिलीनस्य यः परः स महेश्वरः ।

2. ऋतꣳ सत्यं परं ब्रह्म पुरुषं कृष्णपिङ्गलं ।
   ऊर्ध्वरेतंविरूपाक्षँविश्वरूपाय वै नमो नमः।*(ओं नमः परमात्मने)*

3. गणानां त्वा गणपतिꣳ हवामहे कविं कवीना–मुपमश्रवस्तमं ।
   ज्येष्ठराजंब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत आनश्शृण्वन्नूतिभिः सीदसादनं ।
   (श्री महागणपतयेनमः)

4. तत्पुरुषायविद्महे महासेनाय धीमहि । तन्नः षण्मुखः प्रचोदयात् ।*(कुमारगुरवे नमः)*

5. प्रणो देवी सरस्वति वाजेभिर्वाजिनीवति । धीनामवित्र्यवतु ।**(महासरस्वत्यै नमः)**

6. सदाशिव समारम्भां शंकराचार्य मध्यमां । अस्मदाचार्य पर्यन्तां वन्दे गुरु परंभरां ।
   (श्री गुरुभ्यो नमः)

7. व्यासं वसिष्ठ नप्तारं शक्तेः पौत्रमकल्मषं । पराशरात्मजं वन्दे शुक तातं तपोनिधिं ।
   व्यासाय विष्णुरूपाय व्यासरूपाय विष्णवे । नमो वै ब्रह्मनिधये वासिष्ठाय नमो नमः ।
   (श्री वेदव्यासाय नमः)

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः

हरिः ओं

1 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां प्रथमंकाण्डं

1.1 प्रथमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः दर्शपूर्णमासौ

1.1.1.1

इषे त्वोर्जे त्वा वायवः स्थोपायवः स्थ देवो वः सविता प्रार्पयतु श्रेष्ठतमाय कर्मण आ प्यायध्वमघ्निया देवभागमूर्जस्वतीः पयस्वतीः प्रजावतीरनमीवा अयक्ष्मा मा वः स्तेन ईशत माऽघशꣳसो रुद्रस्य हेतिः परि वो वृणक्तु ध्रुवा अस्मिन् गोपतौ स्यात बह्वी र्यजमानस्य पशून् पाहि । 1 (इषे–त्रिचत्वारिꣳशत्)*(A1)*

1.1.2.1

यज्ञस्य घोषदसि प्रत्युष्टꣳ रक्षः प्रत्युष्टा अरातयःप्रेयमगाद्धिषणा बर्.हिरच्छ मनुना कृता स्वधया वितष्टा त आ वहन्ति कवयः पुरस्ताद् देवेभ्यो जुष्टमिह बर्.हिरासदे देवानां परिषूतमसि वर्.षवृद्धमसि देवबर्.हिर्मा त्वाऽन्वङ् मा तिर्यक् पर्व ते

राध्यासमाच्छेत्ता ते मा रिषं देवबर्.हिः शतवल्शं ँवि रोह सहस्रवल्शा – [ ] **2**

1.1.2.2

वि वयꣳ रुहेम पृथिव्याः संपृचः पाहि सुसंभृता त्वा संभराम्यदित्यै रास्नाऽसीन्द्राण्यै सन्नहनं पूषा ते ग्रन्थिं ग्रथ्नातु स ते माऽऽस्था–दिन्द्रस्य त्वा बाहुभ्यामुद्यच्छे बृहस्पते र्मूर्ध्ना हरा–म्युर्वन्तरिक्षमन्विहि देवं गममसि । **3**

(सहस्रवल्शा–अष्टात्रिꣳशच्च) *(A2)*

1.1.3.1

शुन्धध्वं दैव्याय कर्मणे देवयज्यायै मातरिश्वनो घर्मोऽसि द्यौरसि पृथिव्यसि विश्वधाया असि परमेण धाम्ना दृꣳहस्व मा ह्वार्वसूनां पवित्रमसि शतधारं ँवसूनां पवित्रमसि सहस्रधारꣳ हुतः स्तोको हुतो द्रप्सो ऽग्नये बृहते नाकाय स्वाहा द्यावा–पृथिवीभ्याꣳ साविश्वायुःसा विश्वव्यचाः सा विश्वकर्मा सं पृच्यध्व–

मृतावरी–रूर्मिणी–र्मधुमत्तमा मन्द्रा धनस्य सातये सोमेन

( ) त्वा ऽऽतनच्मीन्द्राय दधिविष्णो हव्यꣳ रक्षस्व । **4**

(सोमे–नाष्टौ च) *(A3)*

1.1.4.1

कर्मणे वां देवेभ्यः शकेयं वैषाय त्वा प्रत्युष्टꣳ रक्षः प्रत्युष्टा

अरातयो धूरसि धूर्व धूर्वन्तं धूर्व तं योऽस्मान् धूर्वति तं धूर्वयं वयं

धूर्वामस्त्वं देवानामसि सस्नितमं पप्रितमं जुष्टतमं वह्नितमं

देवहूतम–महुतमसि हविर्धानं दृꣳहस्व मा ह्वार्मित्रस्य त्वा चक्षुषा

प्रेक्षे मा भेर्मा सं विक्था मा त्वा – [ ] **5**

1.1.4.2

हिꣳसिषमुरु वाताय देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनो र्बाहुभ्यां पूष्णो

हस्ताभ्या–मग्नये जुष्टं निर्वपाम्यग्नीषोमाभ्या–मिदं देवानामिदमु नः

सह स्फात्यै त्वा नारात्यै सुवरभि वि ख्येषं वैश्वानरं ज्योति

र्दृꣳहन्तां दुर्या द्यावापृथिव्यो–रुर्वन्तरिक्ष मन्वि–ह्यदित्यास्त्वोपस्थे

सादयाम्यग्ने हव्यꣳ रक्षस्व । **6**

(मा त्वा–षट्चत्वारिꣳशच्च)*(A4)*

1.1.5.1

देवो वः सवितोत् पुनात्वच्छिद्रेण पवित्रेण वसोः सूर्यस्य रश्मिभिरापो देवीरग्रेपुवो अग्रेगुवोऽग्र इमं ँयज्ञं नयताग्रे यज्ञपतिं धत्तयुष्मानिन्द्रो ऽवृणीत वृत्रतूर्ये यूयमिन्द्रमवृणीध्वं ँवृत्रतूर्येप्रोक्षिताः स्थाग्नये वो जुष्टं प्रोक्षाम्यग्नीषोमाभ्याꣳ शुन्धध्वं दैव्याय कर्मणे देवयज्याया अवधूतꣳ रक्षोऽवधूता अरातयोऽदित्यास्त्वगसि

प्रति त्वा – [ ] **7**

1.1.5.2

पृथिवी वेत्त्वधिषवणमसि वानस्पत्यं प्रति त्वा

ऽदित्यास्त्वग्वेत्त्वग्नेस्तनूरसि वाचो विसर्जनं देववीतये त्वा

गृह्णाम्यद्रिरसि वानस्पत्यः स इदं देवेभ्यो हव्यꣳ सुशमि शमिष्वेषमा वदोर्जमा वद द्युमद्वदत वयꣳ सङ्घातं जेष्म वर्.षवृद्धमसि प्रति त्वा वर्.षवृद्धं ँवेत्तु परापूतꣳ रक्षः परापूता अरातयो रक्षसां भागो ( )

ऽसि वायुर्वो वि विनक्तु देवो वः सविता हिरण्यपाणिः प्रति

गृह्णातु । **8 (त्वा – भाग – एकादश च)** *(A5)*

1.1.6.1

अवधूतꣳ रक्षोऽवधूता अरातयोऽदित्यास्त्वगसि प्रति त्वा पृथिवी वेत्तु

दिवः स्कंभनिरसि प्रति त्वाऽदित्यास्त्वग्वेत्तु धिषणाऽसि पर्वत्या प्रति

त्वा दिवः स्कंभनिर्वेत्तु धिषणाऽसि पार्वतेयी प्रति त्वा पर्वति वेत्तु

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवे–ऽश्विनो–र्बाहुभ्यां पूष्णोहस्ताभ्यामधि

वपामि धान्यमसि धिनुहि देवान् प्राणाय त्वाऽ ( ) पानाय त्वा

व्यानाय त्वा दीर्घामनु प्रसितिमायुषे धां देवो वः सविता हिरण्यपाणिः

प्रति गृह्णातु । **9 (प्राणाय – त्वा – पञ्चदश च)** *(A6)*

1.1.7.1

धृष्टिरसि ब्रह्म यच्छापाग्ने ऽग्निमामादं जहि निष्क्रव्यादꣳ सेधाऽऽ

देवयजं वह निर्दग्धꣳ रक्षो निर्दग्धा अरातयो ध्रुवमसि पृथिवीं

दृꣳहाऽऽ*युर्दृꣳह प्रजां दृꣳह सजातानस्मै यजमानाय पर्यूह

धर्त्रमस्यन्तरिक्षं दृꣳह प्राणं दृꣳहापानं दृꣳह सजातानस्मै
यजमानाय पर्यूह धरुणमसि दिवं दृꣳह चक्षु– [ ] **10**

1.1.7.2

दृꣳह श्रोत्रं दृꣳह सजातानस्मै यजमानाय पर्यूह
धर्मासि दिशो दृꣳह योनिं दृꣳह प्रजां दृꣳह सजातानस्मै
यजमानाय पर्यूह चितः स्थ प्रजामस्मै रयिमस्मै सजातानस्मै
यजमानाय पर्यूह भृगूणामङ्गिरसां तपसा तप्यध्वँयानि
घर्मे कपालान्युप–चिन्वन्ति वेधसः ।
पूष्णस्तान्यपि व्रत इन्द्रवायू वि मुञ्चतां । **11**

(चक्षु – रष्टाचत्वारिꣳशच्च) *(A7)*

1.1.8.1

सं ँवपामि समापो अद्भिरग्मत समोषधयो रसेनसꣳ रेवती
र्जगतीभि र्मधुमती र्मधुमतीभिः सृज्यध्वमद्भ्यः परि प्रजाताः स्थ
समद्भिः पृच्यध्वं जनयत्यै त्वा सं ँयौंयग्नये त्वाऽग्नीषोमाभ्यां
मखस्य शिरोऽसि घर्मोऽसि विश्वायुरुरु प्रथस्वोरु ते यज्ञपतिः

प्रथतांत्वचं गृह्णीष्वान्तरितꣳ रक्षोऽन्तरिता अरातयोदेवस्त्वा सविता ( ) श्रपयतु वर्.षिष्ठे अधि नाकेऽग्निस्ते तनुवं माऽति धागग्ने हव्यꣳ रक्षस्व सं ब्रह्मणा पृच्यस्वैकताय स्वाहा द्विताय स्वाहा त्रिताय स्वाहा । **12 (सविता–द्वाविꣳशतिश्च)** *(A8)*

1.1.9.1

आ दद इन्द्रस्य बाहुरसि दक्षिणः सहस्रभृष्टिः शततेजावायुरसि तिग्मतेजाः पृथिवि देवयज–न्योषध्यास्ते मूलं मा हिꣳसिष–मपहतोऽररुः पृथिव्यै व्रजं गच्छ गोस्थानं वर्.षतु ते द्यौर्बधान देव सवितः परमस्यां परावति शतेन पाशैर्योऽस्मान् द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मस्तमतो मा मौगपहतोऽररुः पृथिव्यै देवयजन्यै व्रजं – [ ] **13**

1.1.9.2

गच्छ गोस्थानं वर्.षतु ते द्यौर्बधान देव सवितः परमस्यां परावति शतेन पाशैर्योऽस्मान् द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मस्तमतो मा मौगपहतोऽररुः पृथिव्या अदेवयजनो व्रजं गच्छ गोस्थानं वर्.षतु ते द्यौर्बधान देव

सवितः परमस्यां परावति शतेन पाशैर्यो ऽस्मान् द्वेष्टि यं च वयं

द्विष्मस्तमतो मा– [ ] **14**

1.1.9.3

मौगररुस्ते दिवं मा स्कान् वसवस्त्वा परि गृह्णन्तु गायत्रेण छन्दसा

रुद्रास्त्वा परि गृह्णन्तु त्रैष्टुभेन छन्दसाऽऽदित्यास्त्वा परि गृह्णन्तु

जागतेन छन्दसा देवस्य सवितुः सवे कर्म कृण्वन्ति वेधस

ऋतमस्यृतसदन–मस्यृतश्रीरसिधा असि स्वधा अस्युर्वी चासि

वस्वी चासि पुरा क्रूरस्य विसृपो विरप्शिन्( )नुदादाय पृथिवीं

जीरदानुर्यामैरयं चन्द्रमसि स्वधाभिस्तां धीरासो अनुदृश्य

यजन्ते । **15**

(देवयजन्यै व्रजं – तमतो मा – विरप्शिन् – नेकादश च) *(A9)*

1.1.10.1

प्रत्युष्टꣳ रक्षः प्रत्युष्टा अरातयो ऽग्नेर्वस्तेजिष्ठेन तेजसा निष्टपामि

गोष्ठं मा निर्मृक्षं वाजिनं त्वा सपत्नसाहꣳ सं मार्ज्मि वाचं प्राणं

चक्षुः श्रोत्रं प्रजां योनिं मा निर्मृक्षं वाजिनीं त्वा सपत्नसाहीꣳ सं

मार्ज्म्या शासाना सौमनसं प्रजाꣳ सौभाग्यं तनूं ।

अग्नेरनुव्रता भूत्वा सं नह्ये सुकृताय कं ।

सुप्रजसस्त्वा वयꣳ सुपत्नीरुप– [ ] **16**

1.1.10.2

सेदिम ।

अग्ने सपत्नदंभनमदब्धासो अदाभ्यं । इमं ँवि ष्यामि वरुणस्य

पाशं ँयमबध्नीत सविता सुकेतः ।

धातुश्च योनौ सुकृतस्य लोके स्योनं मे सह पत्या करोमि ।

समायुषा सं प्रजया समग्ने वर्चसा पुनः ।

सं पत्नी पत्याऽहं गच्छे समात्मा तनुवा मम ।

महीनां पयो ऽस्योषधीनाꣳ रसस्तस्य तेऽक्षीयमाणस्य नि– [ ] **17**

1.1.10.3

र्वपामि महीनां पयो ऽस्योषधीनाꣳ रसोऽदब्धेन त्वा चक्षुषाऽवेक्षे

सुप्रजास्त्वाय तेजोऽसि तेजोऽनु प्रेह्यग्निस्ते तेजो मा वि

नैदग्नेर्जिह्वाऽसि सुभूर्देवानां धाम्नेधाम्ने देवेभ्यो यजुषेयजुषे भव

शुक्रमसि ज्योतिरसि तेजोऽसि देवो वः सवितोत् पुनात्वच्छिद्रेण पवित्रेण वसोः सूर्यस्य रश्मिभिः शुक्रं ( ) त्वा शुक्रायां धाम्नेधाम्ने देवेभ्यो यजुषेयजुषे गृह्णामि ज्योतिस्त्वा ज्योतिष्य र्चिस्त्वाऽर्चिषि धाम्नेधाम्ने देवेभ्यो यजुषेयजुषे गृह्णामि । **18 (उप – नि – रश्मिभिः शुक्रꣳ – षोडश च)** *(A10)*

1.1.11.1

कृष्णोऽस्याखरेष्ठोऽग्नये त्वा स्वाहा वेदिरसि बर्.हिषे त्वा स्वाहा बर्.हिरसि स्रुग्भ्यस्त्वा स्वाहा दिवे त्वाऽन्तरिक्षाय त्वा पृथिव्यै त्वा स्वधा पितृभ्य ऊर्ग्भव बर्.हिषभ्द्य ऊर्जा पृथिवीं गच्छतविष्णोः स्तूपोऽस्यूर्णाम्रदसं त्वा स्तृणामि स्वासस्थं देवेभ्यो गन्धर्वोऽसि विश्वावसु र्विश्वस्मादीषतो यजमानस्य परिधिरिड ईडितइन्द्रस्य बाहुरसि– [ ] **19**

1.1.11.2

दक्षिणो यजमानस्य परिधिरिड ईडितो मित्रावरुणौ त्वोत्तरतः परि धत्तां ध्रुवेण धर्मणा यजमानस्य परिधिरिड ईडितः सूर्यस्त्वा पुरस्तात्

पातु कस्याश्चिदभिशस्त्यावीतिहोत्रं त्वा कवे द्युमन्तꣳ समिधीमह्यग्ने बृहन्तमध्वरेविशो यन्त्रे स्थो वसूनाꣳ रुद्राणामादित्यानाꣳ सदसि सीद जुहूरुपभृद् ध्रुवाऽसि घृताची नाम्ना प्रियेण नाम्ना प्रिये सदसि ( ) सीदैता असदन्थ् सुकृतस्य लोके ता विष्णो पाहि पाहि यज्ञं पाहि यज्ञपतिंपाहि मां यज्ञनियं । **20**

(बाहुरसि – प्रिये सदसि – पञ्चदश च) *(A11)*

1.1.12.1

भुवनमसि वि प्रथस्वाग्ने यष्टरिदं नमः ।

जुह्वेह्यग्निस्त्वा ह्वयति देवयज्याया उपभृदेहि देवस्त्वा सविता ह्वयति देवयज्याया अग्नाविष्णू मा वामव क्रमिषं वि जिहाथां मा मा सं ताप्तं लोकं मे लोककृतौ कृणुतं विष्णोः स्थानमसीत इन्द्रो अकृणोद् वीर्याणि समारभ्योर्ध्वो अध्वरो दिविस्पृशमहुतो ( ) यज्ञो यज्ञपते–रिन्द्रावान्थ् स्वाहा बृहद्भाः पाहि माऽग्ने दुश्चरितादा मा सुचरिते भज मखस्य शिरोऽसि सं ज्योतिषा ज्योतिरङ्गां । **21**

(अहुत – एकविꣳशतिश्च) *(A12)*

1.1.13.1

वाजस्य मा प्रसवेनोद्ग्राभेणोदग्रभीत् ।

अथा सपत्नाꣳ इन्द्रो मे निग्राभेणाधराꣳ अकः ।

उद्ग्राभं च निग्राभं च ब्रह्म देवा अवीवृधन्न् ।

अथा सपत्नानिन्द्राग्नी मे विषूचीनान् व्यस्यतां ।

वसुभ्यस्त्वा रुद्रेभ्यस्त्वाऽऽदित्येभ्यस्त्वा ऽक्तꣳ रिहाणा वियन्तु वयः ।

प्रजां ँयोनिं मा निर्मृक्षमा प्यायन्तामाप ओषधयो

मरुतां पृषतयः स्थ दिवं– [ ] **22**

1.1.13.2

गच्छ ततो नो वृष्टिमेरय । आयुष्पा अग्नेऽस्यायुर्मे पाहि चक्षुष्पा

अग्नेऽसि चक्षुर्मे पाहि ध्रुवाऽसियं परिधिं पर्यधत्था अग्ने देव

पणिभि र्वीयमाणः । तं त एतमनु जोषं भरामि नेदेष

त्वदपचेतयातैयज्ञस्य पाथ उप समितꣳ सꣳस्रावभागाः स्थेषा

बृहन्तः प्रस्तरेष्ठा बर्.हिषदश्च– [ ] **23**

1.1.13.3

देवा इमां ँवाचमभि विश्वे गृणन्त आसद्यास्मिन् बर्.हिषि
मादयध्वमग्ने वामपन्नगृहस्य सदसि सादयामि सुंनाय सुंनिनी सुंने
मा धत्तं धुरि धुर्यौ पातमग्ने ऽदब्धायो ऽशीततनो पाहि माऽद्य दिवः
पाहि प्रसित्यै पाहि दुरिष्ट्यै पाहि दुरद्मन्यै पाहि दुश्चरितादविषं नः
पितुं कृणु सुषदा योनि७ं स्वाहा देवा गातुविदो गातुं ँवित्त्वा
गातु ( ) मित मनसस्पत इमं नो देव देवेषु यज्ञ७ं स्वाहा वाचि
स्वाहा वाते धाः । **24**

(दिवं – च – वित्त्वा गातुं – त्रयोदश च) *(A13)*

1.1.14.1

उभा वामिन्द्राग्नी आहुवध्या उभा राधसः सह मादयध्यै ।
उभा दातारविषा७् रयीणामुभा वाजस्य सातये हुवे वां ।
अश्रव७् हि भूरिदावत्तरा वां ँविजामातुरुत वा घा स्यालात् ।
अथा सोमस्य प्रयती युवभ्यामिन्द्राग्नी स्तोमं जनयामि नव्यं ।

इन्द्राग्नी नवतिं पुरो दासपत्नीरधूनुतं । साकमेकेन कर्मणा ।

शुचिं नु स्तोमं नवजात–मद्येन्द्राग्नी वृत्रहणा जुषेथां । **25**

1.1.14.2

उभा हि वाꣳ सुहवा जोहवीमि ता वाजꣳ सद्य उशते धेष्ठा ।

वयमु त्वा पथस्पते रथं न वाजसातये । धिये पूषन्नयुज्महि ।

पथस्पथः परिपतिँ वचस्या कामेन कृतो अभ्यानडर्कं ।

सनो रासच्छुरुधश्चन्द्राग्रा धियंधियꣳ सीषधाति प्र पूषा ।

क्षेत्रस्य पतिना वयꣳ हितेनेव जयामसि ।

गामश्वं पोषयित्न्वा स नो – [ ] **26**

1.1.14.3

मृडातीदृशे ।

क्षेत्रस्य पते मधुमन्तमूर्मिं धेनुरिव पयो अस्मासु धुक्ष्व ।

मधुश्चुतं घृतमिव सुपूतमृतस्य नः पतयो मृडयन्तु ।

अग्ने नय सुपथा राये अस्मान् विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् ।

युयोध्यस्म–ज्जुहुराणमेनो भूयिष्ठां ते नम उक्तिँ विधेम ।

आ देवानामपि पन्थामगन्म यच्छक्नवाम तदनु प्रवोढुं ।

अग्नि र्विद्वान्थ्स यजाथ् – [ ] **27**

1.1.14.4

सेदु होता सो अध्वरान्थ् स ऋतून् कल्पयाति ।

यद्वाहिष्ठं तदग्नये बृहदर्च विभावसो ।

महिषीव त्वद्रयिस्त्वद्वाजा उदीरते ।

अग्ने त्वं पारया नव्यो अस्मान्थ् स्वस्तिभिरति दुर्गाणि विश्वा ।

पूश्च पृथ्वी बहुला न उर्वी भवा तोकाय तनयाय शं योः ।

त्वमग्ने व्रतपा असि देव आ ( ) मर्त्येष्वा । त्वं यज्ञेष्वीड्यः ।

यद्वो वयं प्रमिनाम व्रतानि विदुषां देवा अविदुष्टरासः ।

अग्निष्टद् विश्वमा पृणाति विद्वान् येभि र्देवाᳬ ऋतुभिः कल्पयाति । **28**

(जुषेथामा – सा नो – यजा – दा – त्रयोविᳬशतिश्च) *(A14)*

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 14 Anuvaakams :-

(इषे त्वा – यज्ञस्य – शुन्धध्वं – कर्मणे वां – देवो – ऽवधूतं – धुष्टिः – सं ँवपा– म्या ददे – प्रत्युष्टं – कृष्णोऽसि – भुवनमसि – वाजस्योभा वां – चतुर्दश ।)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(इषे – दृꣳह – भुवन – मष्टाविꣳशतिः ।)

First and Last Padam of First Prasnam :-

(इषे त्वा – कल्पयाति ।)

॥ हरिः ओं ॥

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां प्रथमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः समाप्तः

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः ॥ हरिः ओं

1.2 प्रथमकाण्डेद्वितीयः प्रश्नःअग्निष्टोमे क्रयः

1.2.1.1

आप उन्दन्तु जीवसे दीर्घायुत्वाय वर्चस ओषधे त्रायस्वैनꣳ स्वधिते
मैनꣳ हिꣳसी र्देवश्रूरेतानि प्र वपे स्वस्त्युत्तराण्यशीयाऽऽपो
अस्मान् मातरः शुन्धन्तु घृतेन नो घृतपुवः पुनन्तु विश्वमस्मत् प्र
वहन्तु रिप्रमुदाभ्यः शुचिरा पूत एमि सोमस्य तनूरसि तनुवं मे पाहि
महीनां पयोऽसि वर्चोधा असि वर्चो – [ ] 1

1.2.1.2

मयि धेहि वृत्रस्य कनीनिकाऽसि चक्षुष्पा असि चक्षुर्मे पाहि
चित्पतिस्त्वा पुनातु वाक्पतिस्त्वा पुनातु देवस्त्वा सविता
पुनात्वच्छिद्रेण पवित्रेण वसोः सूर्यस्य रश्मिभिस्तस्य ते पवित्रपते
पवित्रेण यस्मै कं पुने तच्छकेयमा वो देवास ईमहे सत्यधर्माणो
अध्वरे यद्वो देवास आगुरे यज्ञियासो हवामह इन्द्राग्नी द्यावा पृथिवी

आप ओषधी ( ) स्त्वं दीक्षाणा–मधिपतिरसीह मा सन्तं पाहि । **2**

(वर्च – ओषधीरष्टौ च) *(A1)*

1.2.2.1

आकूत्यै प्रयुजेऽग्नये स्वाहा मेधायै मनसेऽग्नये स्वाहा दीक्षायै तपसेऽग्नये स्वाहा सरस्वत्यै पूष्णेऽग्नये स्वाहाऽऽपो देवीर्बृहती र्विश्वशंभुवो द्यावापृथिवी उर्वन्तरिक्षं बृहस्पतिर्नो हविषा वृधातु स्वाहा विश्वे देवस्य नेतुर्मर्तो वृणीत सख्यं ँविश्वे राय इषुध्यसि द्युम्नं ँवृणीत पुष्यसे स्वाहर्ख्–सामयोः शिल्पे स्थस्ते वामा रभे ते मा – [ ] **3**

1.2.2.2

पातमास्य यज्ञस्योदृच इमां धियꣳ शिक्षमाणस्य देव क्रतुं दक्षं ँवरुण सꣳशिशाधि ययाऽति विश्वा दुरिता तरेम सुतर्माणमधि नावꣳ रुहेमोर्गस्याङ्गिरस्यूर्णम्रदा ऊर्जं मे यच्छ पाहि मा मा मा हिꣳसी–र्विष्णोः शर्मासि शर्म यजमानस्य शर्म मे यच्छ नक्षत्राणां माऽतीकाशात् पाहीन्द्रस्य योनिरसि – [ ] **4**

1.2.2.3

मा मा हिꣳसीः कृष्यै त्वा सुसस्यायै सुपिप्पलाभ्य–स्त्वौषधीभ्यः
सूपस्था देवो वनस्पतिरूर्ध्वो मा पाह्योदृचः स्वाहा यज्ञं मनसा
स्वाहा द्यावापृथिवीभ्याꣳ स्वाहोरो–रन्तरिक्षाथ् स्वाहा यज्ञं
ँवातादा रभे । **5 (मा – योनिरसि – त्रिꣳशच्च)** *(A2)*

1.2.3.1

दैवीं धियं मनामहे सुमृडीका–मभिष्टये वर्चोधां ँयज्ञवाहसꣳ सुपारा
नो असद् वशे । ये देवा मनोजाता मनोयुजः सुदक्षा दक्षपितारस्ते
नः पान्तु ते नोऽवन्तु तेभ्यो नमस्तेभ्यः स्वाहाऽग्ने त्वꣳ सु जागृहि
वयꣳ सु मन्दिषीमहि गोपाय नः स्वस्तये प्रबुधे नः पुनर्ददः ।
त्वमग्ने व्रतपा असि देव आ मर्त्येष्वा । त्वं – [ ] **6**

1.2.3.2

ँयज्ञेष्वीड्यः ।
विश्वे देवा अभि मामाऽववृत्रन् पूषा सन्या सोमो राधसा देवः
सविता वसोर्वसुदा वा रास्वेयथ् सोमा ऽऽ*भूयो भर मा पृणन् पूर्त्या
वि राधि माऽहमायुषा चन्द्रमसि मम भोगाय भव वस्त्रमसि मम

भोगाय भवोस्राऽसि मम भोगाय भव हयोऽसि मम

भोगाय भव–[ ] **7**

1.2.3.3

छागोऽसि मम भोगाय भव मेषोऽसि मम भोगाय भव वायवे त्वा

वरुणाय त्वा निर्.ऋत्यै त्वा रुद्राय त्वा देवीरापो अपां नपाद्य

ऊर्मिर्.हविष्य इन्द्रियावान्–मदिन्तमस्तं ँवो माऽव क्रमिषमच्छिन्नं

तन्तुं पृथिव्या अनु गेषं भद्रादभि श्रेयः प्रेहि बृहस्पतिः पुर एता ते

अस्त्वथेमव स्य ( ) वर आ पृथिव्या आरे शत्रून् कृणुहि सर्ववीर

एदमगन्म देवयजनं पृथिव्या विश्वे देवा यदजुषन्त पूर्व ऋख्

सामाभ्यां ँयजुषा सन्तरन्तो रायस्पोषेण समिषा मदेम । **8**

(आ त्वꣳ–हयोऽसि मम भोगाय भव–स्य–

पञ्चविꣳशतिश्च) *(A3)*

1.2.4.1

इयं ते शुक्र तनूरिदं ँवर्चस्तया सं भव भ्राजं गच्छ जूरसि धृता

मनसा जुष्टा विष्णवे तस्यास्ते सत्यसवसः प्रसवे वाचो यन्त्रमशीय

स्वाहा शुक्रमस्य–मृतमसि वैश्वदेवꣳ हविः सूर्यस्य चक्षुराऽरुहमग्ने रक्ष्णः कनीनिकां ँयदेत शेभिरीयसे भ्राजमानो विपश्चिता चिदसि मनाऽसि धीरसि दक्षिणा – [ ] **9**

1.2.4.2

ऽसि यज्ञियाऽसि क्षत्रिया ऽस्यदिति–रस्युभयतः शीर्.ष्णी सा नः सुप्राची सुप्रतीची सं भव मित्रस्त्वा पदि बध्नातु पूषाऽध्वनः पात्विन्द्राया–ध्यक्षायानु त्वा माता मन्यतामनु पिताऽनु भ्राता सगर्भ्योऽनु सखा सयूथ्यः सा देवि देवमच्छेहीन्द्राय सोमꣳ रुद्रस्त्वा ऽऽ*वर्तयतु मित्रस्य पथा स्वस्ति सोम सखा ( ) पुनरेहि सह रय्या । **10 (दक्षिणा–सोमसखा–पञ्च च)** *(A4)*

1.2.5.1

वस्व्यसि रुद्राऽस्यदिति–रस्यादित्याऽसि शुक्राऽसि चन्द्राऽसि बृहस्पतिस्त्वा सुम्ने रण्वतु रुद्रो वसुभिरा चिकेतु पृथिव्यास्त्वा मूर्धन्ना जिघर्मि देवयजन इडायाः पदे घृतवति स्वाहा परिलिखितꣳ

रक्षः परिलिखिता अरातय इदमहꣳ रक्षसो ग्रीवा अपि कृन्तामि
योऽस्मान् द्वेष्टि यं च वयं द्विष्म इदमस्य ग्रीवा – [ ] **11**

1.2.5.2

अपि कृन्ताम्यस्मे रायस्त्वे रायस्तोते रायः सं देवि देव्योर्वश्या
पश्यस्व त्वष्टीमती ते सपेय सुरेता रेतो दधाना वीरं विदेय तव
संदृशि माऽहꣳ रायस्पोषेण वि योषं । **12**

(**अस्य ग्रीवा–एकान्न त्रिꣳशच्च**) *(A5)*

1.2.6.1

अꣳशुना ते अꣳशुः पृच्यतां परुषा परुर्गन्धस्ते काममवतु मदाय
रसो अच्युतो ऽमात्योऽसि शुक्रस्ते ग्रहोऽभि त्यं देवꣳ
सवितारमूण्योः कविक्रतुमर्चामि सत्यसवसꣳ रत्नधामभि प्रियं
मतिमूर्ध्वा यस्यामतिर्भा अदिद्युतथ् सवीमनि हिरण्य पाणिरमिमीत
सुक्रतुः कृपा स्वः । प्रजाभ्यस्त्वा प्राणाय त्वा व्यानाय त्वा
प्रजास्त्वमनु ( ) प्राणिहि प्रजास्त्वामनु प्राणन्तु । **13**

(अनु – सप्त च)*(A6)*

1.2.7.1

सोमं ते क्रीणाम्यूर्जस्वन्तं पयस्वन्तं वीर्यावन्तमभि मातिषाहꣳ
शुक्रं ते शुक्रेण क्रीणामि चन्द्रं चन्द्रेणा–मृतममृतेन सम्यत्ते
गोरस्मे चन्द्राणि तपसस्तनूरसि प्रजापते वर्णस्तस्यास्ते सहस्रपोषं
पुष्यन्त्याश्चरमेण पशुना क्रीणाम्यस्मे ते बन्धुर्मयि ते रायः
श्रयन्तामस्मे ज्योतिः सोमविक्रयिणि तमो मित्रो न एहि सुमित्रधा
इन्द्रस्योरु ( ) मा विश दक्षिण–मुशन्नुशन्तꣳ स्योनः स्योनꣳ
स्वान भ्राजाङ्गारे बंभारे हस्त सुहस्त कृशानवेते वः सोम
क्रयणास्तान् रक्षध्वं मा वो दभन् । **14 (उरुं–द्वाविꣳशतिश्च)** *(A7)*

1.2.8.1

उदायुषा स्वायुषोदोषधीनाꣳ रसेनोत् पर्जन्यस्य शुष्मेणो
दस्थाममृताꣳ अनु । उर्वन्तरिक्षमन्विह्यदित्याः सदोऽस्यदित्याः सद
आ सीदास्तभ्नाद्–द्यामृषभो अन्तरिक्षममिमीत वरिमाणं पृथिव्या
आऽसीदद् विश्वा भुवनानि सम्राड् विश्वेत्तानि वरुणस्य व्रतानि वनेषु
व्यन्तरिक्षं ततान वाजमर्वत्सु पयो अघ्नियासु हृत्सु – [ ] **15**

1.2.8.2

क्रतुं ँवरुणो विक्ष्वग्निं दिवि सूर्यमदधाथ् सोममद्रावुदु त्यं जातवेदसं देवं ँवहन्ति केतवः । दृशे विश्वाय सूर्यं । उस्रावेतं धूर्.षाहावनश्रू अवीरहणौ ब्रह्मचोदनौ वरुणस्य स्कंभनमसि वरुणस्य स्कंभसर्जनमसि प्रत्यस्तो वरुणस्य पाशः । **16**

(हृथ्सु–पञ्चत्रिꣳशच्च) *(A8)*

1.2.9.1

प्र च्यवस्व भुवस्पते विश्वान्यभि धामानि मा त्वा परिपरी विदन्मा त्वा परिपन्थिनो विदन्मा त्वा वृका अघायवो मा गन्धर्वो विश्वावसुरा दघच्छ्येनो भूत्वा परा पत यजमानस्य नो गृहे देवैः सꣳस्कृतं ँयजमानस्य स्वस्त्ययन्यस्यपि पन्थामगस्महि स्वस्ति गामनेहसं ँयेन विश्वाः परि द्विषो वृणक्ति विन्दते वसु नमो मित्रस्य ( ) वरुणस्य चक्षसे महो देवाय तदृतꣳ सपर्यत दूरेदृशे देवजाताय केतवे दिवस्पुत्राय सूर्याय शꣳसत वरुणस्य स्कंभनमसि वरुणस्य

स्कंभसर्जन–मस्युन्मुक्तो वरुणस्य पाशः । **17**

(मित्रस्य–त्रयोविꣳशतिश्च) *(A9)*

1.2.10.1

अग्ने–रातिथ्यमसि विष्णवे त्वा सोमस्याऽऽ*तिथ्यमसि विष्णवे त्वा–
ऽतिथेरातिथ्यमसि विष्णवे त्वाऽग्नये त्वा रायस्पोषदाव्न्ने विष्णवे त्वा
श्येनाय त्वा सोमभृते विष्णवे त्वा या ते धामानि हविषा यजन्ति ता
ते विश्वा परिभूरस्तु यज्ञं गयस्फानः प्रतरणः सुवीरोऽवीरहा प्रचरा
सोम दुर्यानदित्याः सदोऽस्यदित्याः सद आ – [ ] **18**

1.2.10.2

सीद वरुणोऽसि धृतव्रतो वारुणमसि शꣳयोर्देवानाꣳ सख्यान्मा
देवाना–मपसश्छिथ्स्मह्यापतये त्वागृह्णामि परिपतये त्वा गृह्णामि
तनूनप्त्रे त्वागृह्णामि शाक्वराय त्वा गृह्णामि शक्मन्–नोजिष्ठाय त्वा
गृह्णाम्य –नाधृष्टमस्य–नाधृष्यं देवानामोजोऽभिषस्तिपा
अनभिशस्तेऽन्यमनु मे दीक्षां दीक्षापति र्मन्यतामनु

तपस्तपस्पतिरञ्जसा सत्यमुप गेषꣳ

सुविते मा ( ) धाः । **19** (**अमै–कं च**) *(A10)*

1.2.11.1

अꣳशुरꣳशुस्ते देव सोमाऽऽ*प्यायता–मिन्द्रायैकधनविद आ

तुभ्यमिन्द्रः प्यायतामा त्वमिन्द्राय प्यायस्वाऽऽ*प्याययं सखीन्थ् सन्या

मेधया स्वस्ति ते देव सोम सुत्यामशीयेष्टा रायः प्रेषे

भगायर्तमृतवादिभ्यो नमो दिवे नमः पृथिव्या अग्ने व्रतपते त्वं

ँव्रतानां व्रतपतिरसि या मम तनूरेषा सा त्वयि – [ ] **20**

1.2.11.2

या तव तनूरियꣳ सा मयि सह नौ व्रतपते व्रतिनोर्व्रतानि

या ते अग्ने रुद्रिया तनूस्तया नः पाहि तस्यास्ते स्वाहा

या ते अग्नेऽयाशया रजाशया हराशया तनूर्वर्.षिष्ठा गह्वरेष्ठोऽग्रं

ँवचो अपावधीं त्वेषं ँवचो अपावधीꣳ स्वाहा । **21**

(**त्वयि–चत्वारिꣳशच्च**) *(A11)*

1.2.12.1

वित्तायनी मेऽसि तिक्तायनी मेऽस्यवतान्मा नाथितमवतान्मा व्यथितं
ँविदेरग्निर्नभो नामाग्ने अङ्गिरो योऽस्यां पृथिव्यामस्यायुषा नाम्नेहि
यत्तेऽनाधृष्टं नाम यज्ञियं तेन त्वाऽऽ*दधेऽग्ने अङ्गिरो यो द्वितीयस्यां
तृतीयस्यां पृथिव्या–मस्यायुषा नाम्नेहि यत्तेऽनाधृष्टं नाम – [ ] **22**

1.2.12.2

यज्ञियं तेन त्वाऽऽ*दधे सि॒ꣳहीरसि महिषीरस्युरु प्रथस्वोरु
ते यज्ञपतिः प्रथतां ध्रुवाऽसि देवेभ्यः शुन्धस्व देवेभ्यः
शुंभस्वेन्द्रघोषस्त्वा वसुभिः पुरस्तात् पातु मनोजवास्त्वा पितृभि
र्दक्षिणतः पातु प्रचेतास्त्वा रुद्रैः पश्चात् पातु विश्वकर्मा
त्वाऽऽदित्यैरुत्तरतः पातु सि॒ꣳहीरसि सपत्नसाही स्वाहा
सि॒ꣳहीरसि सुप्रजावनिः स्वाहा सि॒ꣳही – [ ] **23**

1.2.12.3

रसि रायस्पोषवनिः स्वाहा सि॒ꣳहीरस्या–दित्यवनिः स्वाहा
सि॒ꣳहीरस्या वह देवान्देवयते यजमानाय स्वाहा भूतेभ्यस्त्वा
विश्वायुरसि पृथिवीं दृꣳह ध्रुवक्षिदस्यन्तरिक्षं दृꣳहाच्युतक्षिदसि

दिवं दृꣳहाग्ने र्भस्मास्यग्नेः पुरीषमसि । **24**

(नाम–सुप्रजावनिः स्वाहा सिꣳहिः–पञ्चत्रिꣳशच्च)*(A12)*

1.2.13.1

युञ्जते मन उत युञ्जते धियो विप्रा विप्रस्य बृहतो विपश्चितः ।

वि होत्रा दधे वयुना विदेक इन्मही देवस्य सवितुः परिष्टुतिः ।

सुवाग्देव दुर्याꣳ आ वद देवश्रुतौ देवेष्वा घोषेथामा नो

वीरो जायतां कर्मण्यो यꣳ सर्वेऽनु जीवाम यो बहूनामसद्वशी ।

इदं ँविष्णु र्विचक्रमे त्रेधा नि दधे पदं । स मूढमस्य – [ ] **25**

1.2.13.2

पाꣳसुर इरावती धेनुमती हि भूतꣳ सूयवसिनी मनवे

यशस्ये । व्यस्कभ्नाद्रोदसी विष्णुरेते दाधार पृथिवीमभितो मयूखैः ।

प्राची प्रेतमध्वरं कल्पयन्ती ऊर्ध्वं ँयज्ञं नयतं मा जीह्वरतमत्र रमेथां

ँवर्.ष्मन् पृथिव्या दिवो वा विष्णवुत वा पृथिव्या महो वा विष्णवुत

वाऽन्तरिक्षाद्धस्तौ पृणस्व बहुभिर्वसव्यैरा प्र यच्छ – [ ] **26**

1.2.13.3

दक्षिणादोत सव्यात् ।

विष्णोर्नुकं वीर्याणि प्र वोचं यः पार्थिवानि विममे रजाꣳसि यो

अस्कभायदुत्तरꣳ सधस्थं विचक्रमाण स्त्रेधोरुगायो

विष्णो रराटमसि विष्णोः पृष्ठमसि विष्णोः श्नप्त्रे स्थो

विष्णोः स्यूरसि विष्णो र्ध्रुवमसि वैष्णवमसि विष्णवे त्वा । **27**

(अस्य–यच्छैकान्न चत्वारिꣳशच्च) *(A13)*

1.2.14.1

कृणुष्व पाजः प्रसितिन्न पृथ्वीं याहि राजे वामवाꣳ इभे न ।

तृष्वीमनु प्रसितिं–द्रूणानोऽस्ताऽसि विध्य रक्षस स्तपिष्ठैः ।

तव भ्रमास आशुया पतंत्यनु स्पृश–धृषता शोशुचानः ।

तपूꣳष्यग्ने जुह्वा पतङ्गानसन्दितो विसृज विष्व गुल्काः ।

प्रतिस्पशो विसृज–तूर्णितमो भवा पायुर्विशो अस्या अदब्धः ।

यो नो दूरे अघशꣳसो – [ ] **28**

1.2.14.2

यो अन्त्यग्ने माकिष्टे व्यथिरा दधर्.षीत् ।

उदग्ने तिष्ठ प्रत्या *ऽऽतनुष्व न्यमित्राᳬ ओषतात् तिग्महेते ।

यो नो अरातिᳬ समिधान चक्रे नीचा तं धक्ष्यतसं न शुष्कं ।

ऊर्ध्वो भव प्रतिविध्या–ऽध्यस्मदा विष्कृणुष्व दैव्यान्यग्ने ।

अवस्थिरा तनुहि यातु जूनां जामिमजामिं प्रमृणीहि शत्रून् ।

स ते – [ ] **29**

1.2.14.3

जानाति सुमतिं यविष्ठय ईवते ब्रह्मणे गातुमैरत् ।

विश्वान्यस्मै सुदिनानि रायो द्युम्नान्यर्यो विदुरो अभि द्यौत् ।

सेदग्ने अस्तु सुभगः सुदानु–र्यस्त्वा नित्येन हविषाय उक्थैः ।

पिप्रीषति स्व आयुषि दुरोणे विश्वेदस्मै सुदिना साऽसदिष्टिः ।

अर्चामि ते सुमतिं घोष्यर्वाख्–सन्ते वा वा ता जरता – [ ] **30**

1.2.14.4

मियंगीः । स्वश्वास्त्वा सुरथा मर्जये–मास्मे क्षत्राणि धारयेरनु द्यून् ।

इह त्वा भूर्या चरे दुपत्मन्–दोषावस्त र्दीदिवाᳬ समनु द्यून् ।

क्रीडन्तस्त्वा सुमनसः सपेमाभि द्युम्ना तस्थिवाꣳ सो जनानां ।

यस्त्वा–स्वश्वः सुहिरण्यो अग्न उपयाति वसुमता रथेन ।

तस्य त्राता–भवसि तस्य सखा यस्त आतिथ्य मानुषग् जुजोषत् ।

महो रुजामि – [ ] **31**

1.2.14.5

बन्धुता वचोभिस्तन्मा पितुर्गोतमाद–न्वियाय ।

त्वन्नो अस्य वचस–श्चिकिद्धि होतर्यविष्ठ सुक्रतो दमूनाः ।

अस्वप्रज स्तरणयः सुशेवा अतन्द्रा सोऽवृका अश्रमिष्ठाः ।

ते पायवः सध्रियञ्चो निषद्याऽग्ने तवनः पान्त्वमूर ।

ये पायवो मामतेयंते अग्ने पश्यन्तो अन्धं दुरिताद रक्षन्न् ।

ररक्षतान्थ् सुकृतो विश्ववेदा दिप्सन्त इद्रिपवो ना ह – [ ] **32**

1.2.14.6

देभुः । त्वया वयꣳ सधन्य–स्त्वोता–स्तव प्रणीत्य श्याम वाजान् ।

उभा शꣳसा सूदय सत्यताते–ऽनुष्ठुया कृणुह्य–ह्रयाण ।

अया ते अग्ने समिधा विधेम प्रतिस्तोमꣳ शस्यमानं गृभाय ।

दहाशसो रक्षसः पाह्यस्मान् द्रुहो निदो मित्रमहो अवद्यात् ।
रक्षोहणं वाँजिनमाजि घर्मि मित्रं प्रथिष्ठ–मुपयामि शर्म ।
शिशानो अग्निः क्रतुभिः–समिद्धः–सनो दिवा – [ ] **33**

1.2.14.7

सरिषः पातुनक्तं ।
विज्योतिषा बृहता भात्यग्निरावि–र्विश्वानि कृणुतेमहित्वा ।
प्रादेवी–र्मायाः सहते–दुरेवाः शिशीते शृङ्गे रक्षसे विनिक्षे ।
उत स्वानासो दिविषन्त्वग्ने स्तिग्मायुधा रक्षसे हन्त वा उ ।
मदे चिदस्य प्ररुजन्ति भामा न वरन्ते परिबाधो अदेवीः । **34**

(अघशꣳसः–स ते–जरताꣳ–रुजामि–ह दिवै–कचत्वारिꣳशच्च) *(A14)*

Prasna Korvai with starting Padamsof 1 to 14 Anuvaakams :-

(उन्दन्त्वा–कूत्यै–दैवी–मियन्ते–वस्व्यस्य–ꣳशुनाते–सोमन्त–उदायुषा प्र च्यवस्वा–ऽग्नेरातिथ्य–मꣳशुरꣳ शुर्–वित्तायनी मेऽसि – युञ्चते – कृणुष्व पाज–श्चतुर्दश ।)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(आपो–वस्व्यसि या तवे–यङ्गी–श्चतुस्त्रिꣳशत् ।)

First and Last Padam of Second Prasnam :-

(आप उन्दन्–त्वदेवीः ।)

॥ हरिः ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां प्रथमकाण्डे

द्वितीयः प्रश्नः समाप्तः ॥

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः ॥ हरिः ओं

1.3 प्रथमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः अग्निष्टोमे पशुः

1.3.1.1

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनो र्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामा
ददेऽभ्रिरसि नारिरसि परिलिखित ँ रक्षः परिलिखिता अरातय
इदमह ँ रक्षसो ग्रीवा अपि कृन्तामि योऽस्मान् द्वेष्टि यं च वयं द्विष्म
इदमस्य ग्रीवा अपि कृन्तामि दिवे त्वाऽन्तरिक्षाय त्वा पृथिव्यै त्वा
शुन्धतां ँलोकः पितृषदनो यवोऽसि यवयास्मद्द्वेषो – [ ] 1

1.3.1.2

यवयारातीः पितृणा ँ सदनमस्युद्दिव ँ स्तभानाऽन्तरिक्षं पृण पृथिवीं
दृ ँह द्युतानस्त्वा मारुतो मिनोतु मित्रावरुणयो र्ध्रुवेण धर्मणा
ब्रह्मवनिं त्वा क्षत्रवनि ँ सुप्रजावनि ँ रायस्योषवनिं पर्यूहामि ब्रह्म
दृ ँह क्षत्रं दृ ँह प्रजां दृ ँह रायस्पोषं दृ ँह घृतेन द्यावापृथिवी
आ पृणेथामिन्द्रस्य सदोऽसि विश्वजनस्य छाया परि त्वा गिर्वणो गिर

इमा ( ) भवन्तु विश्वतो वृद्धायुमनु वृद्धयो जुष्टा भवन्तु जुष्टय
इन्द्रस्य स्यूरसीन्द्रस्य ध्रुवमस्यैन्द्रमसीन्द्राय त्वा । **2**

(द्वेष – इमा – अष्टादश च) *(A1)*

1.3.2.1

रक्षोहणो वलगहनो वैष्णवान् खनामीदमहं तं वँलगमुद्वपामि
यं नः समानो यमसमानो निचखानेदमेनमधरं करोमि यो नः समानो
योऽसमानोऽरातीयति गायत्रेण छन्दसाऽवबाढो वलगः किमत्र भद्रं
तन्नौ सह विराडसि सपत्नहा सम्राडसि भ्रातृव्यहा
स्वराडस्यभिमातिहा विश्वाराडसि विश्वासां नाष्ट्राणाꣳ हन्ता – [ ] **3**

1.3.2.2

रक्षोहणो वलगहनः प्रोक्षामि वैष्णवान् रक्षोहणो वलगहनोऽव नयामि
वैष्णवान् यवोऽसि यवयास्मद्द्वेषो यवयाराती रक्षोहणो वलगहनोऽव
स्तृणामि वैष्णवान् रक्षोहणो वलगहनोऽभि जुहोमि वैष्णवान्
रक्षोहणौ वलगहनावुप दधामि वैष्णवी रक्षोहणौ वलगहनौ पर्यूहामि
वैष्णवी रक्षोहणौ वलगहनौ परि स्तृणामि वैष्णवी रक्षोहणौ

वलगहनौ वैष्णवी बृहन्नसि बृहद्ग्रावा बृहतीमिन्द्राय ( )
वाचं ँवद । **4** (**हन्ते–न्द्राय द्वे च**) *(A2)*

1.3.3.1

विभूरसि प्रवाहणो वह्निरसि हव्यवाहनः श्वात्रोऽसि प्रचेतास्तुथोऽसि
विश्ववेदा उशिगसि कविरङ्घारिरसि बंभारिरवस्युरसि
दुवस्वाञ्छुन्ध्यूरसि मार्जालीयः संराडसि कृशानुः परिषद्योऽसि
पवमानः प्रतक्वाऽसि नभस्वानसंमृष्टोऽसि हव्यसूद ऋतधामाऽसि
सुवर्ज्योति ब्रह्मज्योतिरसि सुवर्धामाऽजोऽस्येकपादहिरसि बुध्नियो
रौद्रेणानीकेन ( ) पाहि माऽग्ने पिपृहि मा मा मा हिꣳसीः । **5**
(**अनीकेना–ष्टौ च**) *(A3)*

1.3.4.1

त्वꣳ सोम तनूकृद्भ्यो द्वेषोभ्योऽन्यकृतेभ्य उरु यन्ताऽसि वरूथꣳ
स्वाहा जुषाणो अप्तुराज्यस्य वेतु स्वाहाऽयन्नो अग्निर्वरिवः
कृणोत्वयं मृधः पुर एतु प्रभिन्दन्न् । अयꣳ शत्रूञ्जयतु जर्हृषाणोऽ
यं ँवाजं जयतु वाजसातौ । उरु विष्णो वि क्रमस्वोरु क्षयाय नः

कृधि । घृतं घृतयोने पिब प्रप्र यज्ञपतिं तिर ।

सोमो जिगाति गातुवि – [ ] **6**

1.3.4.2

देवानामेति निष्कृतमृतस्य योनिमासदमदित्याः सदोऽस्यदित्याः सद

आ सीदैष वो देव सवितः सोमस्तꣳ रक्षध्वं मा वो दभ देतत्वꣳ

सोम देवो देवानुपागा इदमहं मनुष्यो मनुष्यान्थ् सह प्रजया सह

रायस्पोषेण नमो देवेभ्यः स्वधा पितृभ्य इदमहं निर्वरुणस्य पाशाथ्

सुवरभि–[] **7**

1.3.4.3

वि ख्येषं वैश्वानरं ज्योतिरग्ने व्रतपते त्वं व्रतानां व्रतपतिरसिया मम

तनूस्त्वय्यभूदियꣳ सा मयि या तव तनू मय्यभूदेषा सा त्वयियथायथं

नौ व्रतपते व्रतिनो व्रतानि । **8 (गातुविद–भ्ये–कत्रिꣳशच्च)** *(A4)*

1.3.5.1

अत्यन्यानगां नान्यानुपा गामर्वाक्त्वा परैरविदं परोऽवरैस्तं त्वा जुषे

वैष्णवं देवयज्यायै देवस्त्वा सविता मध्वाऽनक्त्वोषधे त्रायस्वैनꣳ

स्वधिते मैनꣳ हिꣳसी र्दिवमग्रेण मा लेखीरन्तरिक्षं मध्येन मा

हिꣳसीः पृथिव्या सं भव वनस्पते शतवल्शो वि रोह सहस्रवल्शा
वि वयꣳ रुहेम यं ( ) त्वा ऽयꣳ स्वधितिस्तेतिजानः प्रणिनाय महते
सौभगायाच्छिन्नो रायः सुवीरः । **9 (यं–दश च)** *(A5)*

1.3.6.1

पृथिव्यै त्वान्तरिक्षाय त्वा दिवे त्वा शुन्धतां ँलोकः पितृषदनो
यवोऽसि यवयास्मद्द्वेषो यवयारातीः पितृणाꣳ सदनमसि
स्वावेशोऽस्यग्रेगा नेतृणां ँवनस्पतिरधि त्वा स्थास्यति तस्य
वित्ताद्देवस्त्वा सविता मध्वाऽनक्तु सुपिप्पलाभ्यस्त्वौषधीभ्य उद्दिवꣳ
स्तभानाऽन्तरिक्षं पृण पृथिवीमुपरेण दृꣳह ते ते
धामान्युश्मसि – [ ] **10**

1.3.6.2

गमध्ये गावो यत्र भूरिशृङ्गा अयासः । अत्राह तदुरुगायस्य विष्णोः
परमं पदमव भाति भूरेः । विष्णोः कर्माणि पश्यत यतो व्रतानि
पस्पशे । इन्द्रस्य युज्यः सखा ।
तद्–विष्णोः परमं पदꣳ सदा पश्यन्ति सूरयः । दिवीव चक्षुराततं ।

ब्रह्मवनिं त्वा क्षत्रवनिꣳ सुप्रजावनिꣳ रायस्पोषवनिं पर्यूहामि ब्रह्म दृꣳह क्षत्रं दृꣳह प्रजां दृꣳह रायस्पोषं ( ) दृꣳह परिवीरसि परि त्वा दैवीर्विशो व्ययन्तां परीमꣳ रायस्पोषो यजमानं मनुष्या अन्तरिक्षस्य त्वा सानावव गूहामि । **11**

(उश्मसि–पोषमे–कान्न विꣳशतिश्च) *(A6)*

1.3.7.1

इषे त्वोपवीरस्युपो देवान् दैवीर्विशः प्रागु र्वह्लीरुशिजो बृहस्पते धारया वसूनि हव्या ते स्वदन्तां देव त्वष्टर्वसु रण्व रेवती रमध्व–मग्ने र्जनित्रमसि वृषणौ स्थ उर्वश्यस्यायुरसि पुरूरवा घृतेनाक्ते वृषणं दधाथां गायत्रं छन्दोऽनु प्र जायस्व त्रैष्टुभं जागतं छन्दोऽनु प्र जायस्व भवतं– [ ] **12**

1.3.7.2

नः समनसौ समोकसावरेपसौ । मा यज्ञꣳ हिꣳसिष्टं मा यज्ञपतिं जातवेदसौ शिवौ भवतमद्य नः । अग्नावग्निश्चरति प्रविष्ट ऋषीणां पुत्रो अधिराज एषः ।

स्वाहाकृत्य ब्रह्मणा ते जुहोमि मा देवानां मिथुया कर्भागधेयं । **13**

(भवत–मेकत्रिꣳशच्च) *(A7)*

1.3.8.1

आ दद ऋतस्य त्वा देवहविः पाशेनाऽऽरभे धर्.षा

मानुषानद्भ्यस्त्वौषधीभ्यः प्रोक्षाम्यपां पेरुरसि स्वात्तं चित्थ् सदेवꣳ

हव्यमापो देवीः स्वदतैनꣳ सं ते प्राणो वायुना गच्छताꣳ सं

ँयजत्रैरङ्गानि सं ँयज्ञपतिराशिषा घृतेनाक्तौ पशुं त्रायेथाꣳ

रेवतीर्यज्ञपतिं प्रियधाऽऽ* विशतोरो अन्तरिक्ष सजूर्देवेन – [ ] **14**

1.3.8.2

वातेनास्य हविषस्त्मना यज समस्य तनुवा भव वर्.षीयो वर्.षीयसि

यज्ञे यज्ञपतिं धाः पृथिव्याः संपृचः पाहि नमस्त आतानाऽनर्वा प्रेहि

घृतस्य कुल्यामनु सह प्रजया सह रायस्पोषेणाऽऽपो देवीः शुद्धायुवः

शुद्धा यूयं देवाꣳ ऊढ्वꣳ शुद्धा वयं परिविष्टाः परिवेष्टारो वो

भूयास्म । **15 (देवन–चतुश्चत्वारिꣳशच्च)** *(A8)*

1.3.9.1

वाक्त आ प्यायतां प्राणस्त आ प्यायतां चक्षुस्त आ प्यायताᳬ श्रोत्रं
त आ प्यायतां ँयाते प्राणाञ्छुग्जगाम या चक्षुर्या श्रोत्रं ँयत्ते क्रूरं
ँयदास्थितं तत्त आ प्यायतां तत्त एतेन शुन्धतां नाभिस्त आ प्यायतां
पायुस्त आ प्यायताᳬ शुद्धाश्चरित्राः शमद्भ्यः – [ ] **16**

1.3.9.2

शमोषधीभ्यः शं पृथिव्यै शमहोभ्या–मोषधे त्रायस्वैनᳬ स्वधिते
मैनᳬ हिᳬसी रक्षसां भागोऽसीदमहᳬ रक्षोऽधमं तमो नयामि
योऽस्मान् द्वेष्टि यं च वयं द्विष्म इदमेनमधमं तमो नयामीषे त्वा घृतेन
द्यावापृथिवी प्रोर्णवाथा–मच्छिन्नो रायः सुवीर उर्वन्तरिक्षमन्विहि
वायो वीहि ( ) स्तोकानाᳬ स्वाहोर्ध्वनभसं मारुतं गच्छतं । **17**

(अद्भ्यो–वीहि–पञ्च च) *(A9)*

1.3.10.1

सं ते मनसा मनः सं प्राणेन प्राणो जुष्टं देवेभ्यो हव्यं
घृतवथ् स्वाहैन्द्रः प्राणो अङ्गेअङ्गे नि दध्यदैन्द्रो ऽपानो अङ्गेअङ्गे
वि बोभुवद्देव त्वष्टर्भूरि ते सᳬसमेतु विषुरूपा यथ् सलक्ष्माणो

भवथ देवत्रा यन्तमवसे सखायोऽनु त्वा माता पितरो मदन्तु

श्रीरस्यग्निस्त्वा श्रीणात्वापः समरिणन् वातस्य – [ ] **18**

1.3.10.2

त्वा ध्रज्यै पूष्णो र७ह्या अपामोषधीना७ रोहिष्यै घृतं घृतपावानः

पिबत वसां ँवसापावानः पिबता–ऽन्तरिक्षस्य हविरसि स्वाहा

त्वाऽन्तरिक्षाय दिशः प्रदिश आदिशो विदिश उद्दिशः स्वाहा दिग्भ्यो

नमो दिग्भ्यः । **19** **(वातस्या–ष्टावि७शतिश्च)** *(A10)*

1.3.11.1

समुद्रं गच्छ स्वाहाऽन्तरिक्षं गच्छ स्वाहा देव७ सवितारं गच्छ

स्वाहाऽहोरात्रे गच्छ स्वाहा मित्रावरुणौ गच्छ स्वाहा सोमं गच्छ

स्वाहा यज्ञं गच्छ स्वाहा छन्दा७सि गच्छ स्वाहा द्यावापृथिवी गच्छ

स्वाहा नभो दिव्यं गच्छ स्वाहाऽग्निं ँवैश्वानरं गच्छ

स्वाहाऽद्भ्यस्त्वौषधीभ्यो मनो मे हार्दि यच्छ तनूं त्वचं पुत्रं

नप्तारमशीय शुगसि ( ) तमभि शोच योऽस्मान् द्वेष्टि यं च वयं

द्विष्मो धाम्नो धाम्नो राजन्नितो वरुण नो मुञ्च यदापो अघ्निया

वरुणेति शपामहे ततो वरुण नो मुञ्च । **20**

(असि–षड्विꣳशतिश्च)*(A11)*

1.3.12.1

हविष्मतीरिमा आपो हविष्मान् देवो अध्वरो हविष्माꣳ आ विवासति

हविष्माꣳ अस्तु सूर्यः । अग्नेर्वोऽपन्नगृहस्य सदसि सादयामि

सुम्नाय सुम्निनीः सुम्ने मा धत्तेन्द्राग्नियो र्भागधेयीः स्थ

मित्रावरुणयो र्भागधेयीः स्थ विश्वेषां देवानां भागधेयीः स्थ यज्ञे

जागृत । **21 (हविष्मती–श्चतुस्त्रिꣳशत्) *(A12)***

1.3.13.1

हृदे त्वा मनसे त्वा दिवे त्वा सूर्याय त्वोर्ध्वमिममध्वरं कृधि दिवि

देवेषु होत्रा यच्छ सोम राजन्नेह्यव रोह मा भेर्मा सं विक्था मा त्वा

हिꣳसिषं प्रजास्त्वमुपावरोह प्रजास्त्वामुपावरोहन्तु शृणोत्वग्निः

समिधा हवं मे शृण्वन्त्वापो धिषणाश्च देवीः ।

शृणोत ग्रावाणो विदुषो नु – [ ] **22**

1.3.13.2

यज्ञꣳ शृणोतु देवः सविता हवं मे । देवीरापो अपां नपाद्य

ऊर्मिर्.हविष्य इन्द्रियावान्–मदिन्तमस्तं देवेभ्यो देवत्रा धत्त शुक्रꣳ

शुक्रपेभ्यो येषां भागः स्थ स्वाहा कार्.षिरस्यपाऽपां मृध्रꣳ समुद्रस्य

वोऽक्षित्या उन्नये । यमग्ने पृथ्सु मर्त्यमावो वाजेषु यं जुनाः ।

स यन्ता शश्वतीरिषः । **23 (नु सप्तचत्वारिꣳशच्च)** *(A13)*

1.3.14.1

त्वमग्ने रुद्रो असुरो महो दिवस्त्वꣳ शर्द्धो मारुतं पृक्ष ईशिषे ।

त्वं वातैररुणैर्यासि शंगयस्त्वं पूषा विधतः पासि नुत्मना ।

आ वो राजानमध्वरस्य रुद्रꣳ होतारꣳ सत्ययजꣳ रोदस्योः ।

अग्निं पुरा तनयित्नो रचित्ता–द्धिरण्यरूपमवसे कृणुध्वं ।

अग्निर्होता नि षसादा यजीयानुपस्थे मातुः सुरभावु लोके ।

युवा कविः पुरुनिष्ठ – [ ] **24**

1.3.14.2

ऋतावा धर्ता कृष्टीनामुत मध्य इद्धः ।

साध्वीमक र्देववीतिं नो अद्य यज्ञस्य जिह्वामविदाम गुह्यां ।

स आयुरा ऽगाथ्सुरभि र्वसानो भद्रामक र्देवहूतिं नो अद्य ।

अक्रन्ददग्निः स्तनयन्निव द्यौः क्षामा रेरिहद्वीरुधः समञ्जन्न् ।

सद्यो जज्ञानो वि हीमिद्धो अख्यदा रोदसी भानुना भात्यन्तः ।

त्वे वसूनि पुर्वणीक – [ ] **25**

1.3.14.3

होतर्दोषा वस्तोरेरिरे यज्ञियासः । क्षामेव विश्वा भुवनानि यस्मिन्थ्सꣳ

सौभगानि दधिरे पावके ।तुभ्यं ता अङ्गिरस्तम विश्वाः सुक्षितयः

पृथक् । अग्ने कामाय येमिरे ।अश्याम तं काममग्ने तवो त्यश्याम

रयिꣳ रयिवः सुवीरं । अश्याम वाजमभि वाजयन्तोऽश्याम

द्युम्नमजराजरं ते । श्रेष्ठं ँयविष्ठ भारताऽग्ने द्युमन्तमा भर । **26**

1.3.14.4

वसो पुरुस्पृहꣳ रयिं ।

स श्चितानस्तन्यतू रोचनस्था अजरेभिर् नानदद्भिर्यविष्ठः ।

यः पावकः पुरुतमः पुरूणि पृथून्यग्निरनुयाति भवन्न् ।

आयुष्टे विश्वतो दधदयमग्नि र्वरेण्यः ।

पुनस्ते प्राण आऽयति परा यक्ष्मꣳ सुवामि ते ।

आयुर्दा अग्ने हविषो जुषाणो घृतप्रतीको घृतयोनिरेधि ।

घृतं पीत्वा मधु चारु गव्यं पितेव पुत्रमभि – [ ] **27**

1.3.14.5

रक्षतादिमं ।

तस्मै ते प्रतिहर्यते जातवेदो विचर्.षणे । अग्ने जनामि सुष्टुतिं ।

दिवस्परि प्रथमं जज्ञे अग्निरस्मद् द्वितीयं परि जातवेदाः ।

तृतीयमप्सु नृमणा अजस्रमिन्धान एनं जरते स्वाधीः ।

शुचिः पावक वन्द्योऽग्ने बृहद्वि रोचसे । त्वं घृतेभिराहुतः ।

दृशानो रुक्म उर्व्या व्यद्यौद्–दुर्मर्.षमायुः श्रिये रुचानः ।

अग्निरमृतो अभवद्वयोभि – [ ] **28**

1.3.14.6

यदेनं द्यौरजनयथ्सुरेताः ।

आ यदिषे नृपतिं तेज आनट्छुचि रेतो निषिक्तं द्यौरभीके ।

अग्निः शर्द्धमनवद्यं युवानꣳ स्वाधियं जनयथ्सूदयच्च ।

स तेजीयसा मनसा त्वोत उत शिक्ष स्वपत्यस्य शिक्षोः ।

अग्ने रायो नृतमस्य प्रभूतौ भूयाम ते सुष्टुतयश्च वस्वः ।

अग्ने सहन्तमा भर द्युम्नस्य प्रासहा रयिं । विश्वा य – [ ] **29**

1.3.14.7

श्वर्.षणीरभ्यासा वाजेषु सासहत् ।

तमग्ने पृतनासहᳬ रयिᳬ सहस्व आ भर । त्वᳬ हि सत्यो अद्भुतो

दाता वाजस्य गोमतः । उक्षान्नाय वशान्नाय सोमपृष्ठाय वेधसे ।

स्तोमै र्विधेमाऽग्नये ।

वद्मा हि सूनो अस्यद्मसद्वा चक्रे अग्नि र्जनुषा ऽज्माऽन्नं ।

स त्वं न ऊर्जसन ऊर्जं धा राजेव जेरवृके क्षेष्यन्तः ।

अग्न आयूᳬषि – [ ] **30**

1.3.14.8

पवस आ सुवोर्जमिषं च नः । आरे बधस्व दुच्छुनां ।

अग्ने पवस्व स्वपा अस्मे वर्चः सुवीर्यं । दधत्पोषᳬ रयिं मयि ।

अग्ने पावक रोचिषो मन्द्रया देव जिह्वया ।

आ देवान् वक्षि यक्षि च ।

स नः पावक दीदिवोऽग्ने देवाꣳ इहा वह । उप यज्ञꣳ हविश्च नः ।

अग्निः शुचि व्रततमः शुचि र्विप्रः शुचिः कविः ।

शुची रोचत आहुतः । उदग्ने शुचयस्तव शुक्रा भ्राजन्त ईरते ।

तव ज्योतीꣳष्यर्चयः । **31**

(पुरुनिष्ठः पुर्वणीक भराऽभि वयोभिर्य आयुꣳषि विप्रः

शुचिश्चतुर्दश च) ***(A14)***

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 14 Anuvaakams :-

(देवस्य–रक्षोहणो –विभू–स्त्वꣳ सोमा– ऽत्यन्यानगां – पृथिव्या – इषे त्वा – ऽऽददे वाक्त–संते– समुद्रꣳ– हविष्मती– हृदे– त्वमग्नेरुद्र–श्चतुर्दश ।)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(देवस्य–गमध्ये–हविष्मतीः–पवस–एकत्रिꣳशत्।)

First and Last Padam of Third Prasnam:-

(देवस्या–ऽर्चयः।)

॥ हरिः ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां प्रथमकाण्डे

तृतीयः प्रश्नः समाप्तः ॥

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः ॥ हरिः ओं

1.4 प्रथमकाण्डेचतुर्थः प्रश्नः सुत्यादिने कर्तव्या ग्रहाः

1.4.1.1

आ दद॑े ग्रावा॑ऽ*स्यध्वरकृद् देवेभ्यो–गंभीरमिम–मध्वरं

कृ॑ध्युत्तमेन॑ पविनेन्द्रा॑य सोम॒ꣳ सुषु॑तं मधुमन्तं॑ पयस्वन्तं

ँवृष्टिवनिमिन्द्रा॑य त्वा वृत्रघ्न इन्द्रा॑य त्वा वृत्रतुर इन्द्रा॑य त्वाऽभिमातिघ्न

इन्द्रा॑य त्वाऽऽदित्यवत॑ इन्द्रा॑य त्वा विश्वदेव्यावते श्चात्राः स्थ वृत्रतुरो

राधोगूर्ता अमृतस्य॑ पत्नीस्ता देवीर्देवत्रेमं ँयज्ञं धत्तोपहूताः सोमस्य

पिबतो पहूतो युष्माक॒ꣳ – [ ] **1**

1.4.1.2

सोमः॑ पिबतु॒ यत्ते॑ सोम दिवि ज्योतिर्यत् पृथिव्यां ँयदुरावन्तरिक्षे

तेनास्मै यजमानायोरु राया कृध्यधि दात्रे वोचो धिषणे वीडू सती

वीडयेथा–मूर्जं दधाथामूर्जं मे धत्तं मा वा॒ꣳ हि॒ꣳसिषं मा मा

हि॒ꣳसिष्टं प्रागपागुदगधराक्तास्त्वा दिश॑ आ धावन्त्वंब नि ष्वर ।

यत्ते ( ) सोमाऽदाभ्यं नाम जागृवि तस्मै ते सोम सोमाय

स्वाहा । 2 (युष्माकꣳ – स्वर यत्ते –नव च) *(A1)*

1.4.2.1

वाचस्पतये पवस्व वाजिन् वृषा वृष्णो अꣳशुभ्यां गभस्तिपूतो

देवो देवानां पवित्रमसि येषां भागोऽसि तेभ्यस्त्वा स्वांकृतोऽसि

मधुमतीर्न इषस्कृधि विश्वेभ्यस्त्वेन्द्रियेभ्यो दिव्येभ्यः पार्थिवेभ्यो

मनस्त्वा ऽष्टूर्वन्तरिक्ष–मन्विहि स्वाहा त्वा सुभवः सूर्याय देवेभ्यस्त्वा

मरीचिपेभ्य एष ते योनिः प्राणाय त्वा । 3

(वाचः–सप्तचत्वारिꣳशत्) *(A2)*

1.4.3.1

उपयामगृहीतो ऽस्यन्तर्यच्छ मघवन् पाहि सोममुरुष्य रायः समिषो

यजस्वाऽन्तस्ते दधामि द्यावापृथिवी अन्तरुर्वन्तरिक्षꣳ सजोषा

देवैरवरैः परैश्चाऽन्तर्यामे मघवन् मादयस्व स्वांकृतोऽसि मधुमतीर्न

इषस्कृधि विश्वेभ्यस्त्वेन्द्रियेभ्यो दिव्येभ्यः पार्थिवेभ्यो मनस्त्वा

ऽष्टूर्वन्तरिक्षमन्विहि स्वाहा त्वा सुभवः सूर्याय देवेभ्य ( ) स्त्वा

मरीचिपेभ्य एष ते योनिरपानाय त्वा । **4 (देवेभ्यः–सप्त च)** *(A3)*

1.4.4.1

आ वायो भूष शुचिपा उप नः सहस्रं ते नियुतो विश्ववार । उपो ते अन्धो मद्यमयामि यस्य देव दधिषे पूर्वपेयं । उपयामगृहीतोऽसि वायवे त्वेन्द्रवायू इमे सुताः । उप प्रयोभिरा गतमिन्दवो वामुशन्ति हि । उपयामगृहीतो–ऽसीन्द्रवायुभ्यां त्वैष ते योनिः सजोषाभ्यां त्वा ।

5 (आ वायो– त्रिचत्वारिꣳशत्) *(A4)*

1.4.5.1

अयं ँवां मित्रावरुणा सुतः सोम ऋतावृधा । ममेदिह श्रुतꣳ हवं । उपयामगृहीतो–ऽसि मित्रावरुणाभ्यां त्वैष ते योनिर् ऋतायुभ्यां त्वा ।

6 (अयं ँवां – ँविꣳशतिः) *(A5)*

1.4.6.1

या वां कशा मधुमत्यश्विना सूनृतावती । तया यज्ञं मिमिक्षतं । उपयामगृहीतो–ऽस्यश्विभ्यां त्वैष ते योनिर्माध्वीभ्यां त्वा । **7**

(या वा– मष्टादश) *(A6)*

1.4.7.1

प्रातर्युजौ वि मुच्येथा–मश्विनावेह गच्छतं । अस्य सोमस्य पीतये ।

उपयामगृहीतो–ऽस्यश्विभ्यां त्वैष ते योनिरश्विभ्यां त्वा । **8**

(प्रातर्युजावे–कान्न विꣳशतिः) *(A7)*

1.4.8.1

अयं ँवेनश्चोदयत् पृश्निगर्भा ज्योतिर्जरायू रजसो विमाने ।

इममपाꣳ संगमे सूर्यस्य शिशुं न विप्रा मतिभी रिहन्ति ।

उपयामगृहीतो–ऽसि शण्डाय त्वैष ते योनिर्वीरतां पाहि । **9**

(अयं ँवेनः– पञ्चविꣳशतिः) *(A8)*

1.4.9.1

तं प्रत्नथा पूर्वथा विश्वथेमथा ज्येष्ठतातिं बर्.हिषदꣳ सुवर्विदं

प्रतीचीनं ँवृजनं दोहसे गिराऽऽशुं जयन्तमनु यासु वर्द्धसे ।

उपयामगृहीतो–ऽसि मर्काय त्वैष ते योनिः प्रजाः पाहि । **10**

(तंप्रत्नथा–षट्विꣳशतिः) *(A9)*

1.4.10.1

ये देवा दिव्येकादश स्थ पृथिव्या–मध्येकादश स्थाऽफ्सुषदो महिनैकादश स्थ ते देवा यज्ञमिमं जुषध्व–मुपयामगृहीतो–ऽस्याग्रयणोऽसि स्वाग्रयणो जिन्व यज्ञं जिन्व यज्ञपतिमभि सवना पाहि विष्णुस्त्वां पातु विशं त्वं पाहीन्द्रियेणैष ते योनि र्विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः । **11 (ये देवा–स्त्रिचत्वारिꣳशत्)** *(A10)*

1.4.11.1

त्रिꣳशत्त्रयश्च गणिनो रुजन्तो दिवꣳ रुद्राः पृथिवीं च सचन्ते । एकादशासो अफ्सुषदः सुतꣳ सोमं जुषन्ताꣳ सवनाय विश्वे । उपयामगृहीतो–ऽस्याग्रयणोऽसि स्वाग्रयणो जिन्व यज्ञं जिन्व यज्ञपतिमभि सवना पाहि विष्णुस्त्वां पातु विशं त्वं पाहीन्द्रियेणैष ते योनिर्विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः । **12**

(त्रिꣳशत्त्रयो–द्विचत्वारिꣳशत्) *(A11)*

1.4.12.1

उपयामगृहीतो–ऽसीन्द्राय त्वा बृहद्वते वयस्वत उक्थायुवे यत्त

इन्द्र बृहद्वयस्तस्मै त्वा विष्णवे त्वैष ते योनिरिन्द्राय त्वोक्थायुवे । **13**

(उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय–द्वाविꣳशतिः) *(A12)*

1.4.13.1

मूर्द्धानं दिवो अरतिं पृथिव्या वैश्वानरमृताय जातमग्निं ।

कविꣳ सम्राज–मतिथिं जनानामासन्ना पात्रं जनयन्त देवाः ।

उपयामगृहीतो–ऽस्यग्नये त्वा वैश्वानराय ध्रुवोऽसि ध्रुवक्षिति र्ध्रुवाणां

ध्रुवतमोऽच्युताना–मच्युतक्षित्तम एष ते योनिरग्नये त्वा वैश्वानराय ।

14 (मूर्द्धानं–पञ्चत्रिꣳशत्) *(A13)*

1.4.14.1

मधुश्च माधवश्च शुक्रश्च शुचिश्च नभश्च नभस्यश्चेषश्चोर्जश्च

सहश्च सहस्यश्च तपश्च तपस्यश्चो–पयामगृहीतोऽसि

सꣳ सर्पोऽस्यꣳहस्पत्याय त्वा । **15 (मधुश्च–त्रिꣳशत्)** *(A14)*

1.4.15.1

इन्द्राग्नी आ गतꣳ सुतं गीर्भिर्नभो वरेण्यं । अस्य पातं धियेषिता ।
उपयामगृहीतो–ऽसीन्द्राग्निभ्यां त्वैष ते योनिरिन्द्राग्निभ्यां त्वा । **16**

(इन्द्राग्नी विꣳशतिः) *(A15)*

1.4.16.1

ओमासश्चर्.षणीधृतो विश्वे देवास आ गत । दाश्वाꣳसो दाशुषः
सुतं । उपयामगृहीतो–ऽसि विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्य एष ते
योनिर्विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः । **17 (ओमासो विꣳशतिः)** *(A16)*

1.4.17.1

मरुत्वन्तं वृषभं वावृधानमकवारिं दिव्यꣳ शासमिन्द्रं ।
विश्वासाहमवसे नूतनायोग्रꣳ सहोदामिह तꣳ हुवेम ।
उपयामगृहीतो–ऽसीन्द्राय त्वा मरुत्वत एष ते योनिरिन्द्राय
त्वा मरुत्वते । **18 (मरुत्वन्तꣳ–षट्विꣳशतिः)** *(A17)*

1.4.18.1

इन्द्र मरुत्व इह पाहि सोमं यथा शार्याते अपिबः सुतस्य ।
तव प्रणीती तव शूर शर्मन्ना–विवासन्ति कवयः सुयज्ञाः ।

उपयामगृहीतो–ऽसीन्द्राय त्वा मरुत्वत एष ते योनिरिन्द्राय

त्वा मरुत्वते । **19 (इन्द्रैकान्न त्रिꣳशत्)** *(A18)*

1.4.19.1

मरुत्वाꣳ इन्द्र वृषभो रणाय पिबा सोममनुष्वधं मदाय ।

आ सिञ्चस्व जठरे मध्व ऊर्मिं त्वꣳ राजाऽसि प्रदिवः सुतानां ।

उपयामगृहीतो–ऽसीन्द्राय त्वा मरुत्वत एष ते योनिरिन्द्राय

त्वा मरुत्वते । **20 (मरुत्वानेकान्न त्रिꣳशत्)** *(A19)*

1.4.20.1

महाꣳ इन्द्रो य ओजसा पर्जन्यो वृष्टिमाꣳ इव ।

स्तोमैर्वत्सस्य वावृधे ।

उपयामगृहीतो–ऽसि महेन्द्राय त्वैष ते योनि र्महेन्द्राय त्वा । **21**

(महानेकान्न–विꣳशतिः) *(A20)*

1.4.21.1

महाꣳ इन्द्रो नृवदा चर्षणिप्रा उत द्विबर्हा अमिनः सहोभिः ।

अस्मद्रियग्वावृधे वीर्यायोरुः पृथुः सुकृतः कर्तृभिर्भूत् ।

उपयामगृहीतो–ऽसि महेन्द्राय त्वैष ते योनिर्महेन्द्राय त्वा । **22**

(महान् नृवथ् – षड्विꣳशतिः) *(A21)*

1.4.22.1

कदा चन स्तरीरसि नेन्द्र सश्चसि दाशुषे । उपोपेन्नु मघवन् भूय इन्नु

ते दानं देवस्य पृच्यते । उपयामगृहीतोऽस्या–दित्येभ्यस्त्वा ।

कदा चन प्र युच्छस्युभे नि पासि जन्मनी ।

तुरीयादित्य सवनं त इन्द्रियमा तस्था–वमृतं दिवि ।

यज्ञो देवानां प्रत्येति सुम्नमादित्यासो भवता मृडयन्तः ।

आ वो ( ) ऽर्वाची सुमति–र्ववृत्यादꣳ होश्चिद्या वरिवोवित्तराऽसत् ।

विवस्व आदित्यैष ते सोमपीथस्तेन मन्दस्व तेन तृप्य तृप्यास्म

ते वयं तर्पयितारो या दिव्या वृष्टिस्तया त्वा श्रीणामि । **23**

(वः– सप्तविꣳशतिश्च) *(A22)*

1.4.23.1

वाममद्य सवितर्वाममु श्वो दिवेदिवे वाममस्मभ्यꣳ सावीः ।

वामस्य हि क्षयस्य देव भूरेरया धिया वामभाजः स्याम ।

उपयामगृहीतो–ऽसि देवाय त्वा सवित्रे । **24**

(वामं–चतुर्विꣳशतिः) *(A23)*

1.4.24.1

अदब्धोभिः सवितः पायुभिष्ट्वꣳ शिवेभिरद्य परि पाहि नो गयं ।

हिरण्यजिह्वः सुविताय नव्यसे रक्षा माकिर्नो अघशꣳस ईशत ।

उपयामगृहीतोऽसि देवाय त्वा सवित्रे । **25**

(अदब्धेभि–स्त्रियोविꣳशतिः) *(A24)*

1.4.25.1

हिरण्यपाणिमूतये सवितारमुप ह्वये । स चेत्ता देवता पदं ।

उपयामगृहीतो–ऽसि देवाय त्वा सवित्रे । **26**

(हिरण्यपाणिं–चतुर्दश) *(A25)*

1.4.26.1

सुशर्माऽसि सुप्रतिष्ठानो बृहदुक्षे नम एष ते योनि

र्विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः । **27 (सुशर्मा–द्वादश)** *(A26)*

1.4.27.1

बृहस्पति–सुतस्य त इन्दो इन्द्रियावतः पत्नीवन्तं ग्रहं गृह्णाम्यग्रा(३)इ पत्नीवा(३) स्सजूर्देवेन त्वष्ट्रा सोमं पिब स्वाहा । **28**

(बृहस्पतिसुतस्य–पञ्चदश) *(A27)*

1.4.28.1

हरिरसि हारियोजनो हर्योः स्थाता वज्रस्य भर्ता पृश्ञेः प्रेता तस्य ते देव सोमेष्टयजुषः स्तुतस्तोमस्य शस्तोक्थस्य हरिवन्तं ग्रहं गृह्णामि हरीः स्थ हर्योर्द्धानाः सहसोमा इन्द्राय स्वाहा । **29**

(हरिरसि–षड्विꣳशतिः) *(A28)*

1.4.29.1

अग्न आयूꣳषि पवस आ सुवोर्जमिषं च नः ।

आरे बाधस्व दुच्छुनां । उपयामगृहीतो–ऽस्यग्नये त्वा तेजस्वत एष ते योनिरग्नये त्वा तेजस्वते । **30**

(अग्न आयूꣳषि–त्रयोविꣳशतिः) *(A29)*

1.4.30.1

उत्तिष्ठन्नोजसा सह पीत्वा शिप्रे अवेपयः । सोममिन्द्र चमू सुतं ।
उपयामगृहीतो–ऽसीन्द्राय त्वौजस्वत एष ते योनिरिन्द्राय
त्वौजस्वते । **31**

(उत्तिष्ठन्नेकविꣳशतिः) *(A30)*

1.4.31.1

तरणि र्विश्वदर्.शतो ज्योतिष्कृदसि सूर्य । विश्वमा भासि रोचनं ।
उपयामगृहीतो–ऽसि सूर्याय त्वा भ्राजस्वत एष ते योनिः सूर्याय त्वा
भ्राजस्वते । **32** (तरणि–र्विꣳशतिः) *(A31)*

1.4.32.1

आ प्यायस्व मदिन्तम सोम विश्वाभि–रूतिभिः ।
भवा नः सप्रथस्तमः । **33** (आ प्यायस्व–नव) *(A32)*

1.4.33.1

ईयुष्टे ये पूर्वतरामपश्यन् व्युच्छन्तीमुषसं मर्त्यासः ।
अस्माभिरू नु प्रतिचक्ष्याऽभूदो ते यन्ति ये अपरीषु पश्यान् । **34**

(ईयु–रेकान्न विꣳशतिः) *(A33)*

1.4.34.1

ज्योतिष्मतीं त्वा सादयामि ज्योतिष्कृतं त्वा सादयामि

ज्योतिर्विदं त्वा सादयामि भास्वतीं त्वा सादयामि

ज्वलन्तीं त्वा सादयामि मल्मलाभवन्तीं त्वा सादयामि

दीप्यमानां त्वा सादयामि रोचमानां त्वा सादयाम्यजस्रां

त्वा सादयामि बृहज्ज्योतिषं त्वा सादयामि

बोधयन्तीं त्वा सादयामि जाग्रतीं त्वा सादयामि । **35**

(ज्योतिष्मतीꣳ–षट्त्रिꣳशत्) *(A34)*

1.4.35.1

प्रयासाय स्वाहा ऽऽयासाय स्वाहा वियासाय स्वाहा सँयासाय

स्वाहोद्यासाय स्वाहाऽवयासाय स्वाहा शुचे स्वाहा शोकाय स्वाहा

तप्यत्वै स्वाहा तपते स्वाहा ब्रह्महत्यायै स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा । **36**

(प्रयासाय–चतुर्विꣳशतिः) *(A35)*

1.4.36.1

चित्तꣳ संतानेन भवं ँयक्ना रुद्रं तनिम्ना पशुपतिꣳस्थूल–
हृदयेनाग्निꣳ हृदयेन रुद्रं ँलोहितेन शर्वं मतस्नाभ्यां महादेवमन्तः
पार्श्वेनौषिष्ठहनꣳ शिङ्गी–निकोश्याभ्यां । **37 (चित्त–मष्टादश)**
(A36)

1.4.37.1

आ तिष्ठ वृत्रहन् रथं ँयुक्ता ते ब्रह्मणा हरी । अर्वाचीनꣳ सु ते मनो
ग्रावा कृणोतु वग्नुना । उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा षोडशिन एष ते
योनिरिन्द्राय त्वा षोडशिने । **38 (आ तिष्ट–षट्विꣳशतिः)** *(A37)*

1.4.38.1

इन्द्रमिद्धरी वहतो–ऽप्रतिधृष्ट–शवसमृषीणां च स्तुतीरुप
यज्ञं च मानुषाणां । उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा षोडशिन एष
ते योनिरिन्द्राय त्वा षोडशिने । **39**
(इन्द्रमित्–त्रयोविꣳशतिः) *(A38)*

1.4.39.1

असावि सोम इन्द्र ते शविष्ठ धृष्णवा गहि । आ त्वा
पृणक्त्विन्द्रियꣳ रजः सूर्यं न रश्मिभिः ।

उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा षोडशिन एष ते योनिरिन्द्राय त्वा षोडशिने । **40**

(असावि–सप्तविꣳशतिः) *(A39)*

1.4.40.1

सर्वस्य प्रतिशीवरी भूमिस्त्वोपस्थ आऽधित । स्योनाऽस्मै सुषदा भव यच्छाऽस्मै शर्म सप्रथाः । उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा षोडशिन एष ते योनिरिन्द्राय त्वा षोडशिने । **41**

(सर्वस्य षड्विꣳशतिः) *(A40)*

1.4.41.1

महाꣳ इन्द्रो वज्र बाहुः षोडशी शर्म यच्छतु । स्वस्ति नो मघवा करोतु हन्तु पाप्मानं योऽस्मान् द्वेष्टि । उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा षोडशिन एष ते योनिरिन्द्राय त्वा षोडशिने । **42**

(महान्–षड्विꣳशतिः) *(A41)*

1.4.42.1

सजोषा इन्द्रः सगणो मरुद्भिः सोमं पिब वृत्रहञ्च्छूर विद्वान् । जहि शत्रूꣳ रप मृधो नुदस्वाऽथा भयं कृणुहि विश्वतो नः ।

उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा षोडशिन एष ते
योनिरिन्द्राय त्वा षोडशिने । **43 (सजोषा–त्रिꣳशत्)** *(A42)*

1.4.43.1

उदु त्यं जातवेदसं देवं वहन्ति केतवः । दृशे विश्वाय सूर्यं ।
चित्रं देवाना–मुदगादनीकं चक्षु र्मित्रस्य वरुणस्याऽग्नेः ।
आऽ प्रा द्यावापृथिवी अन्तरिक्षꣳ सूर्य आत्मा जगतस्तस्थुषश्च ।
अग्ने नय सुपथा राये अस्मान् विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् ।
युयोध्यस्म–ज्जुहुराण मेनो भूयिष्ठां ते नम उक्तिं विधेम ।
दिवं गच्छ सुवः पत रूपेण – [ ] **44**

1.4.43.2

वो रूपमभ्यैमि वयसा वयः । तुथो वो विश्व वेदा वि भजतु
वर्.षिष्ठे अधि नाके । एतत्ते अग्ने राध ऐति सोमच्युतं तन्मित्रस्य
पथा नयर्तस्य पथा प्रेत चन्द्रदक्षिणा यज्ञस्य पथा सुविता
नयन्ती ब्राह्मणमद्य राध्यासमृषिमार्.षेयं पितृमन्तं
पैतृमत्यꣳ सुधातुदक्षिणं वि सुवः पश्य व्यन्तरिक्षं

ँयतस्व सदस्यै ( ) रस्मद्दात्रा देवत्रा गच्छत मधुमतीः प्रदातारमा
विशताऽनवहायाऽस्मान् देवयानेन पथेत सुकृतां ँलोके सीदत
तन्नः सꣳस्कृतं । **45 (रूपेण–सदस्यै–रष्टादश च)** *(A43)*

1.4.44.1

धाता रातिः सवितेदं जुषन्तां प्रजापति र्निधिपतिर्नो अग्निः ।
त्वष्टा विष्णुः प्रजया सꣳ रराणो यजमानाय द्रविणं दधातु ।
समिन्द्र णो मनसा नेषि गोभिः सꣳ सूरिभिर्मघवन्थ् सꣳ स्वस्त्या ।
सं ब्रह्मणा देव कृतं ँयदस्ति सं देवानाꣳ सुमत्या यज्ञियानां ।
सं ँवर्चसा पयसा सं तनूभि–रगन्महि मनसा सꣳ शिवेन ।
त्वष्टा नो अत्र वरिवः कृणो – [ ] **46**

1.4.44.2

त्वनु मार्ष्टु तनुवो यद्विलिष्टं ।
यदद्य त्वा प्रयति यज्ञे अस्मिन्नग्ने होतारमवृणीमहीह ।
ऋधगयाड्ढधगुताऽशमिष्ठाः प्रजानन् यज्ञमुप याहि विद्वान् ।
स्वगा वो देवाः सदनमकर्म य आजग्म सवनेदं जुषाणाः ।

जक्षिवाᳬसः पपिवाᳬसश्च विश्वेऽस्मे धत्त वसवो वसूनि ।
यानाऽवह उशतो देव देवान् तान् – [ ] **47**

1.4.44.3

प्रेरय स्वे अग्ने सधस्थे । वहमाना भरमाणा हवीᳬषि वसुं
घर्मं दिवमा तिष्ठताऽनु । यज्ञ यज्ञं गच्छ यज्ञपतिं गच्छ स्वां ँयोनिं
गच्छ स्वाहैष ते यज्ञो यज्ञपते सहसूक्तवाकः सुवीरः स्वाहा देवा
गातुविदो गातुं ँवित्त्वा गातुमित मनसस्पत इमं नो देव देवेषु यज्ञᳬ
स्वाहा वाचि स्वाहा वाते धाः । **48**

(कृणोतु–तान–ष्टाचत्वारिᳬशच्च)*(A44)*

1.4.45.1

उरुᳬ हि राजा वरुणश्चकार सूर्याय पन्थामन्वेतवा उ ।
अपदे पादा प्रतिधातवे–ऽकरुता–ऽपवक्ता हृदयाविधश्चित् ।
शतं ते राजन् भिषजः सहस्रमुर्वी गंभीरा सुमतिष्टे अस्तु ।
बाधस्व द्वेषो निर्.ऋतिं पराचैः कृतं चिदेनः प्र मुमुग्ध्यस्मत् ।

अभिष्ठितो वरुणस्य पाशोऽग्नेरनीकमप आ विवेश ।
अपान्नपात् प्रतिरक्षन्न सुर्यं दमेदमे – [ ] **49**

1.4.45.2

समिधं ँयक्ष्यग्ने । प्रति ते जिह्वा घृतमुच्चरण्येथ्
समुद्रे ते हृदयमप्स्वन्तः । सं त्वा विशन्त्वोषधी–रुताऽऽपो
यज्ञस्य त्वा यज्ञपते हविर्भिः । सूक्तवाके नमोवाके
विधेमाऽवभृथ नि चङ्कुण निचेरुरसि नि चङ्कुणाऽव
देवैर्देव–कृतमेनोऽयाडव मर्त्यैर्मर्त्य–कृतमुरोरा नो देव
रिषस्पाहि सुमित्रा न आप ओषधयः – [ ] **50**

1.4.45.3

सन्तु दुर्मित्रास्तस्मै भूयासु योऽस्मान् द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मो
देवीराप एष वो गर्भस्तं ँवः सुप्रीतꣳ सुभृतमकर्म
देवेषु नः सुकृतो ब्रूतात्–प्रतियुतो वरुणस्य पाशः प्रत्यस्तो
वरुणस्य पाश एधोऽस्येधिषीमहि समिदसि तेजोऽसि तेजो मयि
धेह्यपो अन्वचारिषꣳ रसेन समसृक्ष्महि ।

पयस्वाꣳ अग्न आ ( ) ऽगमं तं मा सꣳ सृज वर्चसा । **51**

(दमेदम–ओषधय– आ–षट्च) *(A45)*

1.4.46.1

यस्त्वा हृदा कीरिणा मन्यमानो ऽमर्त्यं मर्त्यो जोहवीमि ।

जातवेदो यशो अस्मासु धेहि प्रजाभिरग्ने अमृतत्वमश्यां ।

यस्मै त्वꣳ सुकृते जातवेद उ लोकमग्ने कृणवः स्योनं ।

अश्विनꣳ स पुत्रिणं वीरवन्तं गोमन्तꣳ रयिं नशते स्वस्ति ।

त्वे सु पुत्र शवसोऽवृत्रन् काम कातयः । न त्वामिन्द्राति रिच्यते ।

उक्थ–उक्थे सोम इन्द्रं ममाद नीथेनीथे मघवानꣳ – [ ] **52**

1.4.46.2

सुतासः । यदीꣳ सबाधः पितरं न पुत्राः समानदक्षा अवसे हवन्ते ।

अग्ने रसेन तेजसा जातवेदो वि रोचसे । रक्षोहाऽमीवचातनः ।

अपो अन्वचारिषꣳ रसेन समसृक्ष्महि ।

पयस्वाꣳ अग्न आऽगमं तं मा सꣳ सृज वर्चसा ।

वसुर्वसुपतिर्.हिकमस्यग्ने विभावसुः । स्याम ते सुमतावपि ।
त्वामग्ने वसुपतिँ वसूनामभि प्र मन्दे – [ ] **53**

1.4.46.3

अध्वरेषु राजन्न् । त्वया वाजं वाजयन्तो जयेमाऽभि ष्याम पृथ्सुती
र्मर्त्यानां । त्वामग्ने वाजसातमं विप्रा वर्द्धन्ति सुष्टुतं ।
स नो रास्व सुवीर्यं । अयं नो अग्निर्वरिवः कृणोत्वयं मृधः पुर एतु
प्रभिन्दन्न् । अयꣳ शत्रूञ्जयतु जर्हृषाणोऽयं वाजं जयतु
वाजसातौ ।

अग्निनाऽग्निः समिध्यते कवि र्गृहपति र्युवा । हव्यवाड्–जुह्वास्यः ।
त्वꣳ ह्यग्ने ( ) अग्निना विप्रो विप्रेण सन्थ्सता । सखा सख्या
समिध्यसे । उदग्ने शुचयस्तव >[1], वि ज्योतिषा >[2] ॥ **54**

(मघवानं–मन्दे–ह्यग्ने–चतुर्दश च) *(A46)*

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 46 Anuvaakams :-

आ ददे–वाचस्पतये–उपयामगृहीतोऽस्या वायो – अयं ँवां –
ँयावं–प्रातर्युजा–वयं–तं –ँये देवा–स्त्रिꣳश– दुपयामगृहीतोऽसी–
मूर्द्धानं–मधुश्चे–न्द्राग्नि ओमासो–मरुत्वन्त–
मिन्द्र मरुत्वो–मरुत्वान्–महान्–महान्नुवत्–कदा–वाम–मदब्धेभि
र्हिरण्यपाणिꣳ–सुशर्मा–बृहस्पति सुतस्य – हरिरस्य–ग्न–
उत्तिष्ठन्–तरणि–राप्यायस्वे–युष्टे ये– ज्योतिष्मतीं– प्रयासाय–
चित्त–मातिष्ठे–न्द्र–मसावि–सर्वस्य–महान्थ्–सजोषा–
उदुत्यं–धातो–रुꣳ हि–य–स्त्वा षट्चत्वारिꣳशत् ।

Special Korvai for this Prasnam:-

वाच प्राणाय त्वा । उपयामगृहीतोऽस्यपानाय त्वा ।
आ वायो वायवे सजोषाभ्यां त्वा । अयमृतायुभ्यां त्वा ।
या वामश्विभ्यां माध्वीभ्यां त्वा । प्रातर्युजावश्विभ्यामश्विभ्यां त्वा ।
अयꣳ शण्डाय वीरतां पाहि । तं मर्काय प्रजाः पाहि ।
ये देवा स्त्रिꣳशदाग्रयणोऽसि विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः ।

उपयामगृहीतो–ऽसीन्द्राय त्वोक्थायुवे । मूर्द्धानमग्नये त्वा
वैश्वानराय । मधुश्च स७ सर्पोऽसि । इन्द्राग्नी इन्द्राग्निभ्यां त्वा ।
ओमासो विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः । मरुत्वं तन्त्रीणीन्द्राय त्वा मरुत्वते ।
महान्द्वे महेन्द्राय त्वा । कदा चनाऽऽदित्येभ्यत्वा । कदा चन स्तरी
र्विवस्व आदित्य । इद्र७ शुचिरपः । वामन्त्रीणी देवाय त्वा सवित्रे ।
सुशर्माऽसि विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः । बृहस्पति–सुतस्य त्वष्ट्रा सोमं
पिब स्वाहा । हरिरसि सहसोमा इन्द्राय स्वाहा । अग्न
आयू७ष्यग्नये त्वा तेजस्वते । उत्तिष्ठन्निन्द्राय त्वौजस्वते । तरणिः
सूर्याय त्वा भ्राजस्वते । आ तिष्ठाद्याष्षटिन्द्राय त्वा षोडशिने ।
उदु त्यं चित्रं । अग्ने नय दिवं गच्छ । उरूमायुष्टे यद्देवा मुमुग्धि ।
अग्नाविष्णू सुक्रतू मुमुक्तं । परा वै पङ्क्त्यः । देवा वै ये देवाः
पङ्क्त्यो । परा वै स वाचं । भूमिर्व्यतृष्यन् ।
प्रजापति र्व्यक्षुध्यन् । भूमिरादिया वै । अग्निहोत्रमादित्यो वै ।
भूमि र्लेकः सलेकः सुलेकः । विष्णोरुदुत्तमं ।

अन्नपते पुनस्वाऽऽदित्याः । उरुꣳ सꣳ सृज वर्चसा ।
यस्त्वा सुष्टुतं । त्वमग्ने युक्ष्वा हि सुष्टितिं ।
त्वमग्ने विचर्.षणे । यत्वा वि रोचसे ।

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(आ ददे–ये देवा–महा–नुत्तिष्ठन्थ्–सर्वस्य–सन्तु दुर्मित्रा–
श्चतुष्पञ्चाशत् ।)

First and Last Padam of Fourth Prasnam :-

(आ ददे–वि ज्योतिषा ।)

॥ हरिः ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां प्रथमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः समाप्तः ॥

1.4.1 Annexure for 1.4

1.4.46.3 उदग्ने शुचयस्तव >1

उदग्ने शुचयस्तव शुक्रा भ्राजन्त ईरते । तव ज्योतीꣳष्यर्चयः ।

(TS 1-3-14-8)

1.4.46.3 -वि ज्योतिषा>2

विज्योतिषा बृहता भात्यग्निरावि–र्विश्वानि कृणुतेमहित्वा ।
प्रादेवी–र्मायाः सहते–दुरेवाः शिशीते शृङ्गे रक्षसे विनिक्षे ।

(TS 1-2-14-7)

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः ॥ हरिः ओं

1.5 प्रथमकाण्डेपञ्चमः प्रश्नः पुनराधानं

1.5.1.1

देवासुराः सँयत्ता आसन्ते देवा विजयमुपयन्तोऽग्नौ वामं ँवसु सं न्यदधतेदमु नो भविष्यति यदि नो जेष्यन्तीति तदग्निर्न्यकामयत तेनापा*क्रामत् तद्देवा विजित्या*वरुरुथ्समाना अन्वायन् तदस्य सहसाऽऽ*दिथ्सन्त सोऽरोदीद्यदरोदीत् तद् रुद्रस्य रुद्रत्वं ँयदश्र्वशीयत तद् – [ ] **1**

1.5.1.2

रजतꣳ हिरण्यमभवत् तस्माद्–रजतꣳ हिरण्यमदक्षिण्यमश्रुजꣳ हि यो बर्.हिषि ददाति पुराऽस्य सँवथ्सराद् गृहे रुदन्ति तस्माद्–बर्.हिषि न देयꣳ सोऽग्निरब्रवीद्–भाग्यसान्यथ व इदमिति पुनराधेयं ते केवलमित्यब्रुवन्–नृध्नवत् खलु स इत्यब्रवीद्यो मद्देवत्यमग्निमादधाता इति तं पूषाऽऽधत्त तेन – [ ] **2**

1.5.1.3

पूषाऽऽर्ध्नोत् तस्मात् पौष्णाः पशव उच्यन्ते तं त्वष्टाऽऽधत्त तेन
त्वष्टाऽऽर्ध्नोत् तस्मात् त्वाष्ट्राः पशव उच्यन्ते तं मनुराऽधत्त तेन
मनुरार्ध्नोत् तस्मान्मानव्यः प्रजा उच्यन्ते तं धाताऽऽ*धत्त तेन
धाताऽऽ*र्ध्नोथ् सँवथ्सरो वै धाता तस्माथ् सँवथ्सरं प्रजाः
पशवोऽनु प्र जायन्ते य एवं पुनराधेयस्यर्द्धिँ वेद – [ ] **3**

1.5.1.4

र्ध्नोत्येव योऽस्यैवं बन्धुतांँ वेद बन्धुमान् भवति भागधेयंँ वा
अग्निराहित इच्छमानः प्रजां पशून् यजमानस्योप दोद्रावोद्वास्य पुनरा
दधीत भागधेयेनैवैनꣳ समर्द्धयत्यथो शान्तिरेवास्यैषा पुनर्वस्वोरा
दधीतैतद्वै पुनराधेयस्य नक्षत्रंँ यत् पुनर्वसू स्वायामेवैनं
देवतायामाधाय ब्रह्मवर्चसी भवति दर्भै( ) रा दधात्ययातयामत्वाय
दर्भैरा दधात्यद्भ्य एवैनमोषधीभ्यो ऽवरुध्या ऽऽ*धत्ते पञ्चकपालः
पुरोडाशो भवति पञ्च वा ऋतव ऋतुभ्य एवैनमवरुध्या
ऽऽ*धत्ते । **4 (अशीयत तत्– तेन–वेद– दर्भैः पञ्चविꣳशतिश्च)**

(A1)

1.5.2.1

परा वा एष यज्ञं पशून् वपति योऽग्निमुद्वासयते पञ्चकपालः
पुरोडाशो भवति पाङ्क्तो यज्ञः पाङ्क्ताः पशवो यज्ञमेव पशूनव रुन्धे
वीरहा वा एष देवानां ँयोऽग्निमुद्वासयते न वा एतस्य ब्राह्मणा
ऋतायवः पुरान्नमक्षन् पङ्क्त्यो याज्यानुवाक्या भवन्ति पाङ्क्तो यज्ञः
पाङ्क्तः पुरुषो देवानेव वीरं निरवदायाग्निं पुनरा – [ ] **5**

1.5.2.2

धत्ते शताक्षरा भवन्ति शतायुः पुरुषः शतेन्द्रिय आयुष्येवेन्द्रिये
प्रति तिष्ठति यद्वा अग्निराहितो नर्ध्यते ज्यायो भागधेयं निकामयमानो
यदाग्नेय᳡ सर्वं भवति सैवास्यर्द्धिः सं ँवा एतस्य गृहे वाक्सृज्यते
योऽग्निमुद्वासयते स वाच᳡ स᳡ सृष्टां ँयजमान ईश्वरोऽनु पराभवितो
र्विभक्तयो भवन्ति वाचो विधृत्यै यजमानस्या–पराभावाय – [ ] **6**

1.5.2.3

विभक्तिं करोति ब्रह्मैव तदकरु पा᳡शु यजति यथा वामं ँवसु
विविदानो गूहति तादृगेव तदग्निं प्रति स्विष्टकृतं निराह यथा वामं
ँवसु विविदानः प्रकाशं जिगमिषति तादृगेव तद्विभक्तिमुक्त्वा

प्रयाजेन वषट्करोत्यायतनादेव नैति यजमानो वै पुरोडाशः पशव एते आहुती यदभितः पुरोडाशमेते आहुती – [ ] **7**

1.5.2.4

जुहोति यजमानमेवोभयतः पशुभिः परि गृह्णातिकृतयजुः सं भृतसंभार इत्याहुर्न संभृत्याः संभारा न यजुः कर्तव्यमित्यथो खलु संभृत्या एव संभाराः कर्तव्यं ँयजु र्यज्ञस्य समृद्ध्यैपुनर्निष्कृतो रथो दक्षिणा पुनरुथ्स्यूतं ँवासः पुनरुथ्सृष्टोऽनड्वान् पुनराधेयस्य समृद्ध्यै सप्त ते अग्ने समिधः सप्त जिह्वा इत्यग्निहोत्रं जुहोति यत्रयत्रैवास्य न्यक्तं तत – [ ] **8**

1.5.2.5

एवैनमव रुन्धे वीरहा वा एष देवानां ँयोऽग्निमुद्वासयते तस्य वरुण एवर्णयादाग्निवारुण–मेकादशकपालमनु निर्वपेद्यं चैव हन्ति यश्चास्यर्णयात्तौ भागधेयेन प्रीणाति नाऽऽर्तिमार्च्छति यजमानः । **9**

(आ–ऽपराभावाय–पुरोडाशमेते–आहुती–ततः–षट्त्रिꣳशच्च) *(A2)*

1.5.3.1

भूमि र्भूम्ना द्यौ र्वरिणाऽन्तरिक्षं महित्वा ।

उपस्थे ते देव्यदिते ऽग्निमन्नादमन्नाद्याया ऽऽदधे । आऽयं गौः

पृश्निरक्रमीदसनन् मातरं पुनः । पितरं च प्रयन्थ्सुवः । त्रिꣳशद्धाम

वि राजति वाक् पतंगाय शिश्रिये । प्रत्यस्य वह द्युभिः ।

अस्य प्राणादपानत्यन्तश्चरति रोचना । व्यख्यन् महिषः सुवः ।

यत्त्वा – [ ] **10**

1.5.3.2

क्रुद्धः परोवप मन्युना यदवर्त्या । सुकल्पमग्ने तत्तव

पुनस्त्वोद्दीपयामसि । यत्ते मन्युपरोप्तस्य पृथिवीमनु दध्वसे ।

आदित्या विश्वे तद्देवा वसवश्च समाभरन् ।

मनो ज्योति र्जुषतामाज्यं ँविच्छिन्नं ँयज्ञꣳ समिमं दधातु ।

बृहस्पतिस्तनुतामिमं नो विश्वे देवा इह मादयन्तां ।

सप्त ते अग्ने समिधः सप्त जिह्वाः सप्त – [ ] **11**

1.5.3.3

र्षयः सप्त धाम प्रियाणि ।

सप्त होत्राः सप्तधा त्वा यजन्ति सप्त योनीरा पृणस्वा घृतेन ।

पुनरूर्जा नि वर्तस्व पुनरग्न इषाऽऽ*युषा । पुनर्नः पाहि विश्वतः ।

सह रय्या नि वर्तस्वाग्ने पिन्वस्व धारया ।

विश्वफ्स्निया विश्वतस्परि । लेकः सलेकः सुलेकस्ते न आदित्या

आज्यं जुषाणा वियन्तु केतः सकेतः सुकेतस्ते न ( ) आदित्या

आज्यं जुषाणा वियन्तु विवस्वाᳬ अदिति र्देवजूतिस्ते न आदित्या

आज्यं जुषाणा वियन्तु । **12**

(त्वा–जिह्वाः सप्त–सुकेतस्ते न–स्त्रयो दश च) *(A3)*

1.5.4.1

भूमि र्भूम्ना द्यौ वरिणेत्याहा–ऽऽशिषैवैनमा धत्तेसर्पा वै जीर्यन्तो

ऽमन्यन्त स एतं कसर्णीरः काद्रवेयो मन्त्रमपश्यत् ततो वै ते

जीर्णास्तनूरपाघ्नत सर्पराज्ञिया ऋग्भि र्गार्.हपत्यमा दधाति

पुनर्नवमेवैनमजरं कृत्वा ऽऽ*धत्तेऽथो पूतमेव पृथिवीमन्नाद्यं
नोपानमथ्सैतं – [ ] **13**

1.5.4.2

मन्त्रमपश्यत् ततो वै तामन्नाद्यमुपानमद्यथ्–सर्पराज्ञिया ऋग्भिर्
गार्.हपत्य–मादधात्यन्नाद्यस्या वरुध्या अथो अस्यामेवैनं प्रतिष्ठितमा
धत्ते यत्त्वा क्रुद्धः परोवपेत्याहाप हुत एवास्मै तत्
पुनस्त्वोद्दीपयामसीत्याह समिन्ध एवैनं ँयत्ते मन्युपरोप्तस्येत्याह
देवताभिरेवै – [ ] **14**

1.5.4.3

न७ं सं भरति वि वा एतस्य यज्ञश्छिद्यते योऽग्निमुद्वासयते
बृहस्पतिवत्यर्चोप तिष्ठते ब्रह्म वै देवानां बृहस्पति र्ब्रह्मणैव
यज्ञ७ं सं दधाति विच्छिन्नं ँयज्ञ७ं समिमं दधात्वित्याह संतत्यै
विश्वे देवा इह मादयन्तामित्याह सन्तत्यैव यज्ञं देवेभ्योऽनु दिशति
सप्त ते अग्ने समिधः सप्त जिह्वा – [ ] **15**

1.5.4.4

इत्याह सप्तसप्त वै सप्तधाऽग्नेः प्रियास्तनुवस्ता एवाव रुन्धे
पुनरूर्जा सह रय्येत्यभितः पुरोडाशमाहुती जुहोति यजमानमेवोर्जा
च रय्या चोभयतः परि गृह्णात्यादित्या वा अस्माल्लोकादमुं
ँलोकमायन्तेऽमुष्मिन् ँलोके व्यतृष्यन्त इमं ँलोकं
पुनरभ्यवेत्याऽग्निमाधायैतान् ( ) होमानजुहवुस्त आर्ध्नुवन्ते सुवर्गं
ँलोकमायन् यः पराचीनं पुनराधेयादग्निमादधीत स एतान् होमां
जुहुयाद्यामेवाऽऽ*दित्या ऋद्धिमार्ध्नुवन् तामेवर्ध्नोति । **16**

(सैतं–देवताभिरेव–जिह्वा–एतान्–पञ्चविꣳशतिश्च)*(A4)*

1.5.5.1

उपप्रयन्तो अध्वरं मन्त्रं ँवोचेमाग्नये । आरे अस्मे च शृण्वते ।
अस्य प्रत्नामनु द्युतꣳ शुक्रं दुदुह्रे अह्रयः । पयः सहस्रसामृषिं ।
अग्निर्मूर्धा दिवः ककुत्पतिः पृथिव्या अयं ।
अपाꣳ रेताꣳसि जिन्वति ।
अयमिह प्रथमो धायि धातृभिर्.होता यजिष्ठो अध्वरेष्वीड्यः ।

यमप्रवानो भृगवो विरुरुचुर्वनेषु चित्रं ँविभुवं ँविशेविशे ।

उभा वामिन्द्राग्नी आहुवध्या – [ ] **17**

1.5.5.2

उभा राधसः सह मादयध्यै ।

उभा दातारविषाᳬ रयीणामुभा वाजस्य सातये हुवे वां ।

अयं ते योनिर् ऋत्वियो यतो जातो अरोचथाः । तं जानन्नग्न आ

रोहाथा नो वर्द्धया रयिं । अग्न आयूᳬषि पवस आ सुवोर्जमिषं च

नः । आरे बाधस्व दुच्छुनां । अग्ने पवस्व स्वपा अस्मे वर्चः

सुवीर्यं । दधत्पोषᳬ रयिं – [ ] **18**

1.5.5.3

मयि । अग्ने पावक रोचिषा मन्द्रया देव जिह्वया ।

आ देवान् वक्षि यक्षि च । स नः पावक दीदिवोऽग्ने देवाᳬ इहा

ऽऽ*वह । उप यज्ञᳬ हविश्च नः । अग्निः शुचिव्रततमः शुचिर्विप्रः

शुचिः कविः । शुची रोचत आहुतः । उदग्ने शुचयस्तव शुक्रा भ्राजन्त

ईरते । तव ज्योतीᳬष्यर्चयः । आयुर्दा अग्नेऽस्यायुर्मे– [ ] **19**

1.5.5.4

देहि वर्चोदा अग्नेऽसि वर्चो मे देहि तनूपा अग्नेऽसि तनुवं मे
पाह्यग्ने यन्मे तनुवा ऊनं तन्म आ पृण चित्रावसो स्वस्ति ते
पारमशीयेन् धानास्त्वा शतꣳ हिमा द्युमन्तः समिधीमहि वयस्वन्तो
वयस्कृतं ँयशस्वन्तो यशस्कृतꣳ सुवीरासो अदाभ्यं । अग्ने
सपत्नदंभनं ँवर्.षिष्ठे अधि नाके । सं त्वमग्ने सूर्यस्य वर्चसा ( )
ऽगथाः समृषीणाꣳ स्तुतेन सं प्रियेण धाम्ना । त्वमग्ने सूर्यवर्चा
असि सं मामायुषा वर्चसा प्रजया सृज । **20**

(आहुवद्ध्यै–पोषꣳ रयिं–मे–वर्चसा–सप्त दश च)*(A5)*

1.5.6.1

सं पश्यामि प्रजा अहमिडप्रजसो मानवीः । सर्वा भवन्तु नो गृहे ।
अंभः स्थाम्भो वो भक्षीय महः स्थ महो वो भक्षीय सहः स्थ
सहो वो भक्षीयोर्जः स्थोर्जं ँवो भक्षीय रेवती रमध्वमस्मिन्
ँलोकेऽस्मिन् गोष्ठेऽस्मिन् क्षयेऽस्मिन् योनाविहैव स्तेतो माऽप गात
बह्वीर्मे भूयास्त – [ ] **21**

1.5.6.2

सꣳहिताऽसि विश्वरूपीरा मोर्जा विशा ऽऽ*गौपत्येना ऽऽ*रायस्पोषेण

सहस्रपोषं ँवः पुष्यासं मयि वो रायः श्रयन्तां । उप त्वाऽग्ने दिवेदिवे

दोषावस्तर्द्धिया वयं । नमो भरन्त एमसि । राजन्तमध्वराणां

गोपामृतस्य दीदिविं । वर्द्धमानꣳ स्वे दमे । स नः पितेव सूनवेऽग्ने

सूपायनो भव । सचस्वा नः स्वस्तये । अग्ने – [ ] **22**

1.5.6.3

त्वं नो अन्तमः । उत त्राता शिवो भव वरूत्थ्यः ।

तं त्वा शोचिष्ठ ऽदीदिवः । सुम्नाय नूनमीमहे सखिभ्यः ।

वसुरग्नि र्वसुश्रवाः । अच्छा नक्षि द्युमत्तमो रयिं दाः ।

ऊर्जा वः पश्याम्यूर्जा मा पश्यत रायस्पोषेण वः पश्यामि रायस्पोषेण

मा पश्यतेडाः स्थ मधुकृतः स्योना मा ऽऽविशतेरा मदः ।

सहस्रपोषं ँवः पुष्यासं – [ ] **23**

1.5.6.4

मयि वो रायः श्रयन्तां ।

तथ्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि । धियो योनः प्रचोदयात् ।

सोमानꣳ स्वरणं कृणुहि ब्रह्मणस्पते । कक्षीवन्तँ य औशिजं ।
कदा चन स्तरीरसि नेन्द्र सश्चसि दाशुषे ।
उपोपेन्नु मघवन्भूय इन्नु ते दानं देवस्य पृच्यते ।
परि त्वाऽग्ने पुरं वयँ विप्रꣳ सहस्य धीमहि ।
धृषद्वर्णं ( ) दिवेदिवे भेत्तारं भङ्गुरावतः ।
अग्ने गृहपते सुगृहपतिरहं त्वया गृहपतिना भूयासꣳ सुगृहपतिर्मया
त्वं गृहपतिना भूयाः शतꣳ हिमास्तामाशिषमा शासे तन्तवे
ज्योतिष्मतीं तामाशिषमा शासे ऽमुष्मै ज्योतिष्मतीं । **24**

(भूयास्त–स्वस्तयेऽग्ने–पुष्यासं–धृषद्वर्ण–मेकान्न त्रिꣳशच्च)

(A6)

1.5.7.1

अयज्ञो वा एष योऽसामोपप्रयन्तो अध्वरमित्याह स्तोममेवास्मै
युनक्त्युपेत्याह प्रजा वै पशव उपेमँ लोकं प्रजामेव पशूनिमं
ँलोकमुपैत्यस्य प्रत्नामनु द्युतमित्याह सुवर्गो वै लोकः प्रत्नः

सुवर्गमेव लोकꣳ समारोहत्यग्निर्मूर्द्धा दिवः ककुदित्याह मूर्धान– [ ] **25**

1.5.7.2

मेवैनꣳ समानानां करोत्यथो देवलोकादेव मनुष्यलोके प्रति तिष्ठत्ययमिह प्रथमो धायि धातृभिरित्याह मुख्यमेवैनं करोत्युभा वामिन्द्राग्नी आहुवध्या इत्याहौजो बलमेवाव रुन्धे ऽयं ते योनिर् ऋत्विय इत्याह पशवो वै रयिः पशूनेवाव रुन्धे षड्भिरुप तिष्ठते षड्वा – [ ] **26**

1.5.7.3

ऋतव ऋतुष्वेव प्रति तिष्ठति षड्भिरुत्तराभिरुप तिष्ठते द्वादश सं पद्यन्ते द्वादश मासाः सँवथ्सरः सँवथ्सर एव प्रति तिष्ठति यथा वै पुरुषोऽश्वो गौर्जीर्यत्येवमग्निराहितो जीर्यति सँवथ्सरस्य परस्तादाग्निपावमानीभिरुप तिष्ठते पुनर्नवमेवैनमजरं करोत्यथो पुनात्येवोप तिष्ठते योग एवास्यैष उप तिष्ठते – [ ] **27**

1.5.7.4

दम एवास्यैष उप तिष्ठते याच्चैवास्यैषोप तिष्ठते यथा पापीयाञ्छ्रेयस
आहृत्य नमस्यति तादृगेव तदा युर्दा अग्नेऽस्यायुर्मे देहीत्याहा*ऽऽयुर्दा
ह्येष वर्चोदा अग्नेऽसि वर्चो मे देहीत्याह वर्चोदा ह्येष तनूपा
अग्नेऽसि तनुवं मे पाहीत्याह – [ ] **28**

1.5.7.5

तनूपा ह्येषोऽग्ने यन्मे तनुवा ऊनं तन्म आ पृणेत्याह यन्मे
प्रजायै पशूनामूनं तन्म आ पूरयेति वावैतदाहचित्रावसो स्वस्ति ते
पारमशीयेत्याह रात्रिर्वै चित्रावसुरव्युष्ट्यै वा एतस्यै पुरा
ब्राह्मणा अभैषुर्व्युष्टिमेवाव रुन्ध इन्धानास्त्वा शतꣳ – [ ] **29**

1.5.7.6

हिमा इत्याह शतायुः पुरुषः शतेन्द्रिय आयुष्येवेन्द्रिये प्रति तिष्ठत्येषा
वै सूर्मी कर्णकावत्येतया ह स्म वै देवा असुराणाꣳ शततर्.हाꣳ
स्तृꣳ हन्ति यदेतया समिधमादधाति वज्रमेवैतच्छतघ्नीं ँयजमानो
भ्रातृव्याय प्र हरति स्तृत्या अच्छंबट्कारꣳ सं त्वमग्ने सूर्यस्य

वर्चसाऽगथा इत्याहैतत्त्वमसीदमहं ( ) भूयासमिति वावैतदाह त्वमग्ने सूर्यवर्चा असीत्याहाऽऽशिषमेवैतामा शास्ते । **30**

(मूर्द्धानꣳ–षड्वा–एष उप तिष्ठते–पाहीत्याह–शत–महꣳ षोडश च) *(A7)*

1.5.8.1

सं पश्यामि प्रजा अहमित्याह यावन्त एव ग्राम्याः पशवस्तानेवाव रुन्धेऽम्भः स्थाम्भो वो भक्षीयेत्याहाम्भो ह्येता महः स्थ महो वो भक्षीयेत्याह महो ह्येताः सहः स्थ सहो वो भक्षीयेत्याह सहो ह्येता ऊर्जः स्थोर्जं वो भक्षीयेत्या – [ ] **31**

1.5.8.2

होर्जो ह्येता रेवती रमध्वमित्याह पशवो वै रेवतीः पशूनेवात्मन् रमयत इहैव स्तेतो माऽप गातेत्याह ध्रुवा एवैना अनपगाः कुरुत इष्टकचिद्वा अन्योऽग्निः पशुचिदन्यः सꣳहितासि विश्वरूपीरिति वथ्समभि मृशत्युपैवैनं धत्ते पशुचितमेनं कुरुते प्र – [ ] **32**

1.5.8.3

वा एषोऽस्माल्लोकाच्च्यवते य आहवनीयमुप तिष्ठते गार्.हपत्यमुप
तिष्ठते ऽस्मिन्नेव लोके प्रति तिष्ठत्यथो गार्.हपत्यायैव नि ह्नुते
गायत्रीभिरुप तिष्ठते तेजो वै गायत्री तेज एवात्मन् धत्तेऽथो यदेतं
तृचमन्वाह संतत्यै गार्.हपत्यं ँवा अनु द्विपादो वीराः प्र जायन्ते
य एवं ँविद्वान् द्विपदाभि गार्.हपत्यमुपतिष्ठत – [ ] **33**

1.5.8.4

आऽस्य वीरो जायत ऊर्जा वः पश्यां ँयूर्जा मा पश्यते–त्याहा
ऽऽशिषमेवैतामा शास्ते तथ्सवितुर्वरेण्यमित्याह प्रसूत्यै सोमान᳡
स्वरणमित्याह सोमपीथमेवाव रुन्धे कृणुहि ब्रह्मणस्पत इत्याह
ब्रह्मवर्चसमेवाव रुन्धेकदा चन स्तरीरसीत्याह न स्तरी᳡
रात्रिं ँवसति – [ ] **34**

1.5.8.5

य एवं ँविद्वानग्निमुपतिष्ठते परि त्वाऽग्ने पुरं ँवयमित्याह
परिधिमेवैतं परि दधात्यस्कन्दायाग्ने गृहपत इत्याह
यथायजुरेवैतच्छत᳡ हिमा इत्याह शतं त्वा हेमन्तानिन्धिषीयेति वा

वैतदाह पुत्रस्य नाम गृह्णात्यन्नादमेवैनं करोति तामाशिषमा शासे तन्तवे ज्योतिष्मतीमिति ब्रूयाद्यस्य पुत्रोऽजातः स्यात् तेजस्व्येवास्य ब्रह्मवर्चसी पुत्रो जायते तामाशिषमा शासे ऽमुष्मै ज्योतिष्मती ( ) मिति ब्रूयाद्यस्य पुत्रो जातः स्यात् तेज एवास्मिन् ब्रह्मवर्चसं दधाति । **35**

(उर्जं वो भक्षीयेति–प्र–गार्हपत्यमुपतिष्ठते–वसति–ज्योतिष्मती–मेकान्न त्रिꣳशच्च) *(A8)*

1.5.9.1

अग्निहोत्रं जुहोति यदेव किं च यजमानस्य स्वं तस्यैव तद्रेतः सिञ्चति प्रजनने प्रजननꣳ हि वा अग्निरथौषधीरन्तगता दहति तास्ततो भूयसीः प्र जायन्ते यथ्सायं जुहोति रेत एव तथ्सिञ्चति प्रैव प्रातस्तनेन जनयति तद्रेतः सिक्तं न त्वष्ट्राऽविकृतं प्रजायते यावच्छो वै रेतसः सिक्तस्य – [ ] **36**

1.5.9.2

त्वष्टा रूपाणि विकरोति तावच्छो वै तत्प्र जायत एष वै दैव्यस्त्वष्टा
यो यजते बह्वीभिरुप तिष्ठते रेतस एव सिक्तस्य बहुशो रूपाणि वि
करोति स प्रैव जायते श्वःश्वो भूयान् भवति य एवं
ँविद्वानग्निमुपतिष्ठते ऽहर्देवानामासीद्–रात्रिरसुराणां तेऽसुरा यद्देवानां
ँवित्तं ँवेद्यमासीत्तेन सह– [ ] **37**

1.5.9.3

रात्रिं प्राऽ*विशन्ते देवा हीना अमन्यन्त तेऽपश्यन्नाग्नेयी रात्रिराग्नेयाः
पशव इममेवाग्निᳬ स्तवाम स नः स्तुतः पशून् पुनर्दास्यतीति
तेऽग्निमस्तुवन्थ्स एभ्यः स्तुतो रात्रिया अध्यहरभि पशून्निरार्जत्ते
देवाः पशून् वित्त्वा कामाᳬ अकुर्वत य एवं ँविद्वानग्निमुपतिष्ठते
पशुमान् भव– [ ] **38**

1.5.9.4

त्यादित्यो वा अस्माल्लोकादमुं ँलोकमैथ्सो ऽमुँलोकं गत्वा पुनरिमं
ँलोकमभ्यध्यायथ् स इमं ँलोकमागत्य मृत्योरबिभेन्मृत्युसँयुत
इव ह्ययं ँलोकः सोऽमन्यते–ममेवाग्निᳬ स्तवानि स मा स्तुतः

सुवर्गं ँलोकं गमयिष्यतीति सोऽग्निमस्तौथ् स एनᳬ स्तुतः सुवर्गं ँलोकमगमयद्य – [ ] **39**

1.5.9.5

एवं ँविद्वानग्निमुपतिष्ठते सुवर्गमेव लोकमेति सर्वमायुरेत्यभि वा एषोऽग्नी आ रोहति य एनावुपतिष्ठते यथा खलु वै श्रेयानभ्यारूढः कामयते तथा करोति नक्तमुप तिष्ठते न प्रातः सᳬ हि नक्तं ँव्रतानि सृज्यन्ते सह श्रेयाᳬश्च पापीयाᳬ श्चासाते ज्योतिर्वा अग्निस्तमो रात्रिर्य – [ ] **40**

1.5.9.6

न्नक्तमुपतिष्ठते ज्योतिषैव तमस्तर–त्युपस्थेयोऽग्नी(३) र्नोपस्थेया(३) इत्याहुर्मनुष्यायेन्वै योऽहरहराहृत्याऽथैनं ँयाचति स इन्वै तमुपाच्छ्र्त्यथ को देवानहरहर्याचिष्यतीति तस्मान्नोपस्थेयो ऽथो खल्वाहुराशिषे वै कं ँयजमानो यजत इत्येषा खलु वा – [ ] **41**

1.5.9.7

आहिताग्नेराशी र्यदग्निमुपतिष्ठते तस्मादुपस्थे यः प्रजापतिः पशूनसृजत ते सृष्टा अहोरात्रे प्राऽ*विशन् ताञ्छन्दोभिरन्वविन्दद्–

यच्छन्दोभिरुपतिष्ठते स्वमेव तदन्विच्छति न तत्र जाम्यस्ती–त्याहुर्यो ऽहरहरुप तिष्ठत इति यो वा अग्निं प्रत्यङ्डुप तिष्ठते प्रत्येनमोषति यः पराङ् विष्वङ् प्रजया पशुभि ( ) रेति कवातिर्यङ्ङिवोप तिष्ठेत नैनं प्रत्योषति न विष्वङ् प्रजया पशुभिरेति । **42**

(सिक्तस्य–सह–भवति–यो–यत्–खलु वै–पशुभि–स्त्रयोदश च)
(A9)

1.5.10.1

मम नाम प्रथमं जातवेदः पिता माता च दधतुर्यदग्रे ।
तत्त्वं बिभृहि पुनरा मदैतोस्तवाहं नाम बिभराण्यग्ने ।
मम नाम तव च जातवेदो वाससी इव विवसानौ ये चरावः ।
आयुषे त्वं जीवसे वयं ँयथायथं ँवि परि दधावहै पुनस्ते ।
नमोऽग्नये ऽप्रतिविद्धाय नमोऽनाधृष्टाय नमः सम्राजे ।
अषाढो – [ ] **43**

1.5.10.2

अग्निर्बृहद्वया विश्वजिथ्सहन्त्यः श्रेष्ठो गन्धर्वः ।

त्वत्पितारो अग्ने देवास्त्वा–माहुतयस्त्व–द्विवाचनाः ।

सं मामायुषा सं गौपत्येन सुहिते मा धाः ।

अयमग्निः श्रेष्ठतमो ऽयं भगवत्तमो ऽयꣳ सहस्रसातमः ।

अस्मा अस्तु सुवीर्यं । मनो ज्योति र्जुषतामाज्यं ँविच्छिन्नं

ँयज्ञꣳ समिमं दधातु । या इष्टा उषसो निम्रुचश्च ताः सं दधामि

हविषा घृतेन । पयस्वतीरोषधयः – [ ] **44**

1.5.10.3

पयस्वद्वीरुधां पयः ।

अपां पयसो यत्पयस्तेन मामिन्द्र सꣳ सृज ।

अग्ने व्रतपते व्रतं चरिष्यामि तच्छकेयं तन्मे राध्यतां ।

अग्निꣳ होतारमिह तꣳ हुवे देवान् यज्ञियानिह यान् हवामहे ।

आ यन्तु देवाः सुमनस्यमाना वियन्तु देवा हविषो मे अस्य ।

कस्त्वा युनक्ति स त्वा युनक्तु यानि घर्मे

कपालान्युपचिन्वन्ति–[ ] **45**

1.5.10.4

वेधसः ।

पूष्णस्तान्यपि व्रत इन्द्रवायू वि मुञ्चतां ।

अभिन्नो घर्मो जीरदानुर्यत आत्तस्तदगन् पुनः ।

इध्मो वेदिः परिधयश्च सर्वे यज्ञस्याऽऽयुरनु सं चरन्ति ।

त्रयस्त्रिꣳ शत्तन्तवो ये वितन्निरे य इमं ँयज्ञꣳ स्वधया ददन्ते

तेषां छिन्नं प्रत्येतद्दधामि स्वाहा घर्मो देवाꣳ अप्येतु । **46**

(अषाढ–ओषधय–उपचिन्वन्ति–पञ्चचत्वारिꣳशच्च) *(A10)*

1.5.11.1

वैश्वानरो न ऊत्याऽऽ प्र यातु परावतः । अग्निरुक्थेन वाहसा ।

ऋतावानं ँवैश्वानरमृतस्य ज्योतिषस्पतिं । अजस्रं घर्ममीमहे ।

वैश्वानरस्य दꣳसनाभ्यो बृहदरिणादेकः स्वपस्यया कविः ।

उभा पितरा महयन्नजायताग्नि र्द्यावापृथिवी भूरिरेतसा ।

पृष्टो दिवि पृष्टो अग्निः पृथिव्यां पृष्टो विश्वा ओषधीरा विवेश ।

वैश्वानरः सहसा पृष्टो अग्निः सनो दिवा स – [ ] **47**

1.5.11.2

रिषः पातु नक्तं ।

जातो यदग्ने भुवना व्यख्यः पशुं न गोपा इर्यः परिज्मा ।

वैश्वानर ब्रह्मणे विन्द गातुं ँयूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः ।

त्वमग्ने शोचिषा शोशुचान आ रोदसी अपृणा जायमानः ।

त्वं देवाᳬ अभिशस्तेरमुञ्चो वैश्वानर जातवेदो महित्वा ।

अस्माकमग्ने मघवत्सु धारयानामि क्षत्रमजरᳬ सुवीर्यं ।

वयं जयेम शतिनᳬ सहस्रिणं ँवैश्वानर – [ ] **48**

1.5.11.3

वाजमग्ने तवो ऽतिभिः ।

वैश्वानरस्य सुमतौ स्याम राजा हिकं भुवनानामभिश्रीः ।

इतो जातो विश्वमिदं ँवि चष्टे वैश्वानरो यतते सूर्येण ।

अव ते हेडो वरुण नमोभिरव यज्ञेभिरीमहे हविर्भिः ।

क्षयन्नस्मभ्यमसुर प्रचेतो राजन्नेनाᳬसि शिश्रथः कृतानि ।

उदुत्तमं ँवरुण पाशमस्मदवाऽधमं ँविमध्यमᳬ श्रथाय ।

अथा वयमादित्य – [ ] **49**

1.5.11.4

व्रते तवाऽनागसो अदितये स्याम ।

दधिक्राव्ण्णो अकारिषं जिष्णोरश्वस्य वाजिनः ।

सुरभिनो मुखा करत् प्रण आयूᳬषि तारिषत् ।

आ दधिक्राः शवास पञ्च कृष्टीः सूर्य इव ज्योतिषाऽपस्ततान ।

सहस्रसाः शतसा वाज्यर्वा पृणक्तु मध्वा समिमा वचाᳬसि ।

अग्निर्मूर्धा>[1], भुवः>[2] ।

मरुतो यद्ध वो दिवः सुम्ना यन्तो हवामहे । आ तू न – [ ] **50**

1.5.11.5

उप गन्तन । या वः शर्म शशमानाय सन्ति त्रिधातूनि दाशुषे

यच्छताधि ।

अस्मभ्यं तानि मरुतो वि यन्त रयिं नो धत्त वृषणः सुवीरं ।

अदितिर्न उरुष्यत्वदितिः शर्म यच्छतु । अदितिः पात्वꣳ हसः ।

महीमूषु मातरꣳ सुव्रतानामृतस्य पत्नीमवसे हुवेम ।

तुविक्षत्रामजरन्तीमुरूचीꣳ सुशर्माणमदितिꣳ सुप्रणीतिं ।

सुत्रामाणं पृथिवीं द्यामनेहसꣳ सुशर्माण( ) मदितिꣳ सुप्रणीतिं ।

दैवीं नावꣳ स्वरित्रामनागसमस्रवन्तीमा रुहेमा स्वस्तये ।

इमाꣳ सु नावमाऽरुहꣳ शतारित्राꣳ शतस्फ्यां ।

अच्छिद्रां पारयिष्णुं । **51**

(दिवा स–सहस्रिणं वैश्वानराऽऽ–दित्य– तू नो–ऽनेहसꣳ

सुशर्माण–मेकान्न विꣳशतिश्च)*(A11)*

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 11 Anuvaakams :-

(देवासुराः–परा–भूमि–र्भूमि–रुपप्रयन्तः–सं पश्या–म्ययज्ञः–

सं पश्या–म्यग्निहोत्रं–मम नाम–वैश्वानर–एकादश) ।

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(देवासुराः–क्रुद्धः–सं पश्यामि–सं पश्यामि–नक्त–मुपगन्त–नैकपञ्चाशत्)

First and Last Padam of Fifth Prasnam :-

(देवासुराः–पारयिष्णुं)

॥ हरिः ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां प्रथमकाण्डे

पञ्चमः प्रश्नः समाप्तः ॥

1.5.1 Annexure for 1.5

1.5.11.4 अग्निर्मूर्धा >1

अग्निर्मूर्धा दिवः ककुत् पतिः पृथिव्या अयं ।
अपाᳬ रेताᳬसि जिन्वति । **(TS 4-4-4-1)**

1.5.11.4 भुवः >2

भुवो यज्ञस्य रजसश्च नेता यत्रा नियुद्भिः सचसे शिवाभिः ।
दिवि मूर्धानं दधिषे सुवर्.षा जिह्वामग्ने चकृषे हव्यवाहं ।
(TS 4-4-4-4)

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः ॥ हरिः ओं

1.6 प्रथमकाण्डे षष्ठः प्रश्नः याजमानकाण्डं

1.6.1.1

सं त्वा सिञ्चामि यजुषा प्रजामायुर्धनं च । बृहस्पति प्रसूतो यजमान इह मा रिषत् । आज्यमसि सत्यमसि सत्यस्याध्यक्षमसि हविरसि वैश्वानरं वैश्वदेवमुत्पूत–शुष्मꣳ सत्यौजाः सहोऽसि सहमानमसि सहस्वारातीः सहस्वारातीयतः सहस्व पृतनाः सहस्व पृतन्यतः । सहस्रवीर्यमसि तन्मा जिन्वाज्यस्याज्यमसि सत्यस्य सत्यमसि सत्यायु – [ ] **1**

1.6.1.2

रसि सत्यशुष्ममसि सत्येन त्वाऽभि घारयामि तस्य ते भक्षीय पञ्चानां त्वा वातानां यन्त्राय धर्त्राय गृह्णामिपञ्चानां त्वर्तूनां यन्त्राय धर्त्राय गृह्णामिपञ्चानां त्वा दिशां यन्त्राय धर्त्राय गृह्णामि पञ्चानां त्वा पञ्चजनानां यन्त्राय धर्त्राय गृह्णामिचरोस्त्वा

पञ्चबिलस्य यन्त्राय धर्त्राय गृह्णामिब्रह्मणस्त्वा तेजसे यन्त्राय धर्त्राय गृह्णामि क्षत्रस्य त्वौजसे यन्त्राय – [ ] **2**

1.6.1.3

धर्त्राय गृह्णामि विशे त्वा यन्त्राय धर्त्राय गृह्णामिसुवीर्याय त्वा गृह्णामि सुप्रजास्त्वाय त्वा गृह्णामिरायस्पोषाय त्वा गृह्णामि ब्रह्मवर्चसाय त्वा गृह्णामिभूरस्माकꣳ हविर्देवाना–माशिषो यजमानस्य देवानां त्वा देवताभ्यो गृह्णामि कामाय त्वा गृह्णामि । **3**

(सत्यायु–रोजसे यन्त्राय–त्रयस्त्रिꣳशच्च) *(A1)*

1.6.2.1

ध्रुवोऽसि ध्रुवोऽहꣳ सजातेषु भूयासं धीरश्चेत्ता वसुविदुग्रोऽस्युग्रोऽहꣳ सजातेषु भूयासमुग्रश्चेत्ता वसुविदभि–भूरस्यभिभूरहꣳ सजातेषु भूयास–मभिभूश्चेत्ता वसुविद्युनज्मि त्वा ब्रह्मणा दैव्येन हव्यायास्मै वोढवे जातवेदः । इन्धानास्त्वा सुप्रजसः सुवीरा ज्योग्जीवेम बलिहृतो वयं ते । यन्मे अग्ने अस्य यज्ञस्य रिष्या – [ ] **4**

1.6.2.2

द्यद्वा स्कन्दा–दाज्यस्योत विष्णो । तेन हन्मि सपत्नं दुर्मरायुमैनं
दधामि निर्.ऋत्या उपस्थे । भूर्भुवस्सुवरुच्छुष्मो अग्ने यजमानायैधि
निशुष्मो अभिदासते । अग्ने देवेद्ध मन्विद्ध मन्द्रजिह्वा–मर्त्यस्य ते
होतर्मूर्द्धन्ना जिघर्मि रायस्पोषाय सुप्रजास्त्वाय सुवीर्यायमनोऽसि
प्राजापत्यं मनसा मा भूतेना *विश वागस्यैन्द्री
सपत्नक्षयणी – [ ] **5**

1.6.2.3

वाचा मेन्द्रियेणा *विश वसन्तमृतूनां प्रीणामि स मा प्रीतः प्रीणातु
ग्रीष्ममृतूनां प्रीणामि स मा प्रीतः प्रीणातु
वर्षा ऋतूनां प्रीणामि ता मा प्रीताः प्रीणन्तु
शरदमृतूनां प्रीणामि सा मा प्रीता प्रीणातु
हेमन्त–शिशिरावृतूनां प्रीणामि तौ मा प्रीतौ प्रीणीतामग्नीषोमयोरहं
देवयज्यया चक्षुष्मान् भूयासमग्नेरहं देवयज्ययान्नादो
भूयासं – [ ] **6**

1.6.2.4

दब्धिरस्यदब्धो भूयासममुं दभेयमग्नीषोमयोरहं

देवयज्यया वृत्रहा भूयासमिन्द्राग्नियोरहं

देवयज्ययेन्द्रियाव्यन्नादो भूयासमिन्द्रस्याऽहं

देवयज्ययेन्द्रियावी भूयासं महेन्द्रस्याऽहं

देवयज्यया जेमानं महिमानं गमेयमग्नेः स्विष्टकृतोऽहं

देवयज्ययाऽऽयुष्मान् यज्ञेन प्रतिष्ठां गमेयं । **7**

(रिष्याथ्–सपत्नक्षयण्य–न्नादो–भूयासꣳ–षट्त्रिꣳशच्च) *(A2)*

1.6.3.1

अग्निर्मा दुरिष्टात् पातु सविताऽघशꣳ साद्यो मेऽन्ति दूरेऽरातीयति

तमेतेन जेषꣳ सुरूपवर्.षवर्ण एहीमान् भद्रान् दुर्याꣳ अभ्येहि

मामनुव्रता न्यु शीर्.षाणि मृढ्वमिड एह्यदित एहि सरस्वत्येहि

रन्तिरसि रमतिरसि सूनर्यसि जुष्टे जुष्टिं तेऽशीयोपहूत

उपहवं – [ ] **8**

1.6.3.2

तेऽशीय सा मे सत्याऽऽशीरस्य यज्ञस्य भूयादरेडता मनसा
तच्छकेयं ँयज्ञो दिवꣳ रोहतु यज्ञो दिवं गच्छतु यो देवयानः
पन्थास्तेन यज्ञो देवाꣳ अप्येत्वस्मास्विन्द्र इन्द्रियं दधात्वस्मान्राय
उत यज्ञाः सचन्तामस्मासु सन्त्वाशिषः सा नः प्रिया सुप्रतूर्तिर्मघोनी
जुष्टिरसि जुषस्व नो जुष्टा नो – [ ] **9**

1.6.3.3

ऽसि जुष्टिं ते गमेयं मनो ज्योति र्जुषतामाज्यं ँविच्छिन्नं ँयज्ञꣳ
समिमं दधातु । बृहस्पति–स्तनुतामिमन्नो विश्वे देवा इह मादयन्तां ।
ब्रध्न पिन्वस्व ददतो मे मा क्षायि कुर्वतो मे मोप
दसत् प्रजापते–र्भागोऽस्यूर्जस्वान् पयस्वान् प्राणापानौ मे पाहि
समानव्यानौ मे पाह्युदानव्यानौ मे पाह्यक्षितोऽस्यक्षित्यै
त्वा ( ) मा मे क्षेष्ठा अमुत्रामुष्मिन् ँलोके । **10**

(उपहवं–जुष्टा–नस्–त्वा षट्च) *(A3)*

1.6.4.1

बर्.हिषोऽहं देवयज्यया प्रजावान् भूयासं नराशꣳ सस्याहं
देवयज्यया पशुमान् भूयासमग्नेः स्विष्टकृतोऽहं देवयज्ययाऽऽयुष्मान्
यज्ञेन प्रतिष्ठां गमेयमग्नेरह–मुज्जिति–मनूज्जेषꣳ सोमस्याह–
मुज्जिति–मनूज्जेषमग्नेरह–मुज्जिति–मनूज्जेषमग्नी–
षोमयोरह–मुज्जिति–मनूज्जेष–मिन्द्राग्नियोरह–मुज्जिति मनूज्जेष–
मिन्द्रस्याह – [ ] **11**

1.6.4.2

मुज्जितिमनूज्जेषं महेन्द्रस्याह मुज्जिति–मनूज्जेषमग्नेः स्विष्टकृतोऽह
मुज्जिति–मनूज्जेषं वाँजस्य मा प्रसवेनोद्ग्राभेणोदग्रभीत् ।
अथा सपत्नाꣳ इन्द्रो मे निग्राभेणाधराꣳ अकः ।
उद्ग्राभं च निग्राभं च ब्रह्म देवा अवीवृधन् ।
अथा सपत्ना–निन्द्राग्नी मे विषूचीनान्–व्यस्यतां ।
एमा अग्मन्नाशिषो दोहकामा इन्द्रवन्तो – [ ] **12**

1.6.4.3

वनामहे धुक्षीमहि प्रजामिषं । रोहितेन त्वाऽग्निर्देवतां गमयतु हरिभ्यां त्वेन्द्रो देवतां गमयत्वेतशेन त्वा सूर्यो देवतां गमयतु वि ते मुञ्चामि रशना वि रश्मीन् वि योक्त्रा यानि परिचर्तनानि धत्तादस्मासु द्रविणं यच्च भद्रं प्रणो ब्रूताद्–भागधान् देवतासु । विष्णोः शँयोरहं देवयज्यया यज्ञेन प्रतिष्ठां गमेयꣳ सोमस्याहं देवयज्यया – [ ] **13**

1.6.4.4

सुरेता रेतो धिषीय त्वष्टुरहं देवयज्यया पशूनाꣳ रूपं पुषेयं देवानां पत्नीरग्नि र्गृहपति र्यज्ञस्य मिथुनं तयोरहं देवयज्यया मिथुनेन प्रभूयासं वेदोऽसि वित्तिरसि विदेय कर्माऽसि करुणमसि क्रियासꣳ सनिरसि सनिताऽसि सनेयं घृतवन्तं कुलायिनꣳ रायस्पोषꣳ सहस्रिणं वेदो ददातु वाजिनं । **14**

(इन्द्रस्याह–मिन्द्रवन्तः–सोमस्याहं देवयज्यया–चतुश्चत्वारिꣳशच्च) *(A4)*

1.6.5.1

आ प्यायतां ध्रुवा घृतेन यज्ञं ँयज्ञं प्रति देवयभ्द्यः ।

सूर्याया ऊधोऽदित्या उपस्थ उरुधारा पृथिवी यज्ञे अस्मिन् ।

प्रजापते र्विभान्नाम लोकस्तस्मिꣳस्त्वा दधामि सह यजमानेन

सदसि सन्मे भूयाः सर्वमसि सर्वं मे भूयाः पूर्णमसि पूर्णं मे

भूया अक्षितमसि मा मे क्षेष्ठाः प्राच्यां दिशि देवा ऋत्विजो

मार्जयन्तां दक्षिणायां – [ ] **15**

1.6.5.2

दिशि मासाः पितरो मार्जयन्तां प्रतीच्यां दिशि गृहाः पशवो

मार्जयन्तामुदीच्यां दिश्याप ओषधयो वनस्पतयो मार्जयन्तामूर्ध्वायां

दिशि यज्ञः सँवथ्सरो यज्ञपति र्मार्जयन्तां ँविष्णोः

क्रमोऽस्यभिमातिहा गायत्रेण छन्दसा पृथिवीमनु वि क्रमे निर्भक्तः

स यं द्विष्मो विष्णोः क्रमोऽस्यभिशस्तिहा त्रैष्टुभेन छन्दसाऽन्तरिक्षमनु

वि क्रमे निर्भक्तः स यं द्विष्मो विष्णोः क्रमोऽस्यरातीयतो हन्ता

जागतेन छन्दसा दिवमनु वि क्रमे निर्भक्तः स यं द्विष्मो विष्णोः

क्रमोऽसि शत्रूयतो हन्ताऽऽनुष्टुभेन छन्दसा दिशोऽनु वि क्रमे निर्भक्तः स यं द्विष्मः । **16**

(दक्षिणायामन्तरिक्षमनु वि क्रमे निर्भक्तः स यं – द्विष्मो विष्णो– रेकान्न त्रिꣳशच्च) *(A5)*

1.6.6.1

अगन्म सुवः सुवरगन्म संदृशस्ते मा छिथ्सि यत्ते तपस्तस्मै ते माऽऽ वृक्षि सुभूरसि श्रेष्ठो रश्मीनामायुर्धा अस्यायुर्मे धेहि वर्चोधा असि वर्चो मयि धेहीदमहममुं भ्रातृव्यमाभ्यो दिग्भ्योऽस्यै दिवोऽस्मादन्तरिक्षादस्यै पृथिव्या अस्मादन्नाद्यान्निर्भजामि निर्भक्तः स यं द्विष्मः । **17**

1.6.6.2

सं ज्योतिषाऽभूवमैन्द्री–मावृतमन्वावर्ते समहं प्रजया सं मया प्रजा समहꣳ रायस्पोषेण सं मया रायस्पोषः समिद्धो अग्ने मे दीदिहि समेद्धा ते अग्ने दीद्यासं ँवसुमान् यज्ञो वसीयान् भूयासमग्न आयूꣳषि पवस आ सुवोर्जमिषं च नः ।

आरे बाधस्व दुच्छुनां ।

अग्ने पवस्व स्वपा अस्मे वर्चः सुवीर्यं । **18**

1.6.6.3

दधत्पोषꣳ रयिं मयि । अग्ने गृहपते सुगृहपतिरहं त्वया गृहपतिना

भूयासꣳ सुगृहपतिर्मया त्वं गृहपतिना भूयाः शतꣳ

हिमास्तामाशिषमा शासे तन्तवे ज्योतिष्मतीं तामाशिषमा शासेऽमुष्मै

ज्योतिष्मतीं कस्त्वा युनक्ति स त्वा विमुञ्चत्वग्ने व्रतपते व्रतमचारिषं

तदशकं तन्मेऽराधि यज्ञो बभूव स आ – [ ] **19**

1.6.6.4

बभूव स प्रजज्ञे स वावृधे । स देवानामधिपति र्बभूव सो

अस्माꣳ अधिपतीन् करोतु वयꣳ स्याम पतयो रयीणां ।

गोमाꣳ अग्नेऽविमाꣳ अश्वी यज्ञो नृवथ्सखा

सदमिदप्रमृष्यः । इडावाꣳ एषो असुर प्रजावान् दीर्घो रयिः

पृथुबुध्नः सभावान् । **20**

(द्विष्मः–सुवीर्यꣳ–स आ–पञ्चत्रिꣳशच्च) *(A6)*

1.6.7.1

यथा वै समृतसोमा एवं ँवा एते समृतयज्ञा यद्दर्.शपूर्णमासौ

कस्य वाऽह देवा यज्ञमागच्छन्ति कस्य वा न बहूनां

ँयजमानानां ँयो वै देवताः पूर्वः परिगृह्णाति स एनाः श्वो

भूते यजत एतद्वै देवानामायतनं ँयदाहवनीयोऽन्तराऽग्नी

पशूनां गार्.हपत्यो मनुष्याणा–मन्वाहार्यपचनः

पितृणामग्निं गृह्णाति स्व एवायतने देवताः परि – [ ] **21**

1.6.7.2

गृह्णाति ताः श्वो भूते यजते व्रतेन वै मेध्योऽग्नि र्व्रतपति र्ब्राह्मणो

व्रतभृद्–व्रतमुपैष्यन् ब्रूयादग्ने व्रतपते व्रतं चरिष्यामीत्यग्निर्वै

देवानां ँव्रतपति–स्तस्मा एव प्रतिप्रोच्य व्रतमा लभते बर्.हिषा

पूर्णमासे व्रतमुपैति वथ्सैरमावास्या–यामेतद्ध्येतयो–

रायतनमुपस्तीर्यः पूर्वश्चाग्निरपरश्चेत्याहु र्मनुष्या – [ ] **22**

1.6.7.3

इन्नवा उपस्तीर्ण–मिच्छन्ति किमु देवा येषां नवावसान–

मुपास्मिञ्छ्वो यक्ष्यमाणे देवता वसन्ति य एवं ँविद्वानग्निमुपस्तृणाति

यजमानेन ग्राम्याश्च पशवोऽवरुध्या आरण्याश्चेत्याहु र्यद्ग्राम्यानुपवसति तेन ग्राम्यानव रुन्धे यदारण्यस्याश्नाति तेनारण्यान् यदनाश्वानुपवसेत् पितृदेवत्यः स्यादारण्यस्या–श्नातिन्द्रियं – [ ] **23**

1.6.7.4

ँवा आरण्यमिन्द्रियमेवाऽऽत्मं धत्ते यदनाश्वानुपवसेत् क्षोधुकः स्याद्यदश्नीयाद्रुद्रोऽस्य पशूनभि मन्येताऽपोऽश्नाति तन्नेवाशितं नेवाऽनशितं न क्षोधुको भवति नास्य रुद्रः पशूनभि मन्यते वज्रो वै यज्ञः क्षुत्खलु वै मनुष्यस्य भ्रातृव्यो यदना ऽश्वानुपवसति वज्रेणैव साक्षात् ( ) क्षुधं भ्रातृव्यꣳ हन्ति । **24**

(परि–मनुष्या–इन्द्रियꣳ–साक्षात्–त्रीणि च) *(A7)*

1.6.8.1

यो वै श्रद्धामनारभ्य यज्ञेन यजते नास्येष्टाय श्रद्द धतेऽपः प्रणयति श्रद्धा वा आपः श्रद्धामेवाऽऽरभ्य यज्ञेन यजत उभयेऽस्य देवमनुष्या इष्टाय श्रद्दधते तदाहुरति वा एता वर्त्रं नेदन्त्यति वाचं मनो वावैता नाति नेदन्तीति मनसा प्रणयतीयं ँवै मनो – [ ] **25**

1.6.8.2

ऽनयैवैनाः प्रणयत्य–स्कन्नहवि र्भवति य एवं ँवेद

यज्ञायुधानि सं भरति यज्ञो वै यज्ञायुधानि यज्ञमेव तथ्सं भरति

यदेकमेकꣳ संभरेत्–पितृदेवत्यानि स्युर्यथ् सह सर्वाणि मानुषाणि

द्वेद्वे संभरति याज्यानुवाक्ययोरेव रूपं करोत्यथो मिथुनमेवयो वै दश

यज्ञायुधानि वेद मुखतोऽस्य यज्ञः कल्पते स्फ्यः – [ ] **26**

1.6.8.3

च कपालानि चाग्निहोत्रहवणी च शूर्पं च कृष्णाजिनं च शम्या

चोलूखलं च मुसलं च दृषच्चोपला चैतानि वै दश

यज्ञायुधानि य एवं ँवेद मुखतोऽस्य यज्ञः कल्पते

यो वै देवेभ्यः प्रतिप्रोच्य यज्ञेन यजते जुषन्तेऽस्य देवा हव्यꣳ

हवि र्निरुप्यमाणमभि मन्त्रयेताऽग्निꣳ होतारमिह तꣳ

हुव इति–[] **27**

1.6.8.4

देवेभ्य एव प्रतिप्रोच्य यज्ञेन यजते जुषन्तेऽस्य देवा हव्यमेष

वै यज्ञस्य ग्रहो गृहीत्वैव यज्ञेन यजते तदुदित्वा वाचं ँयच्छति

यज्ञस्य धृत्या अथो मनसा वै प्रजापति र्यज्ञमतनुत मनसैव तद्यज्ञं
तनुते रक्षसा–मनन्ववचाराय यो वै यज्ञं ँयोग आगते युनक्ति युङ्क्ते
युञ्जानेषु कस्त्वा युनक्ति स त्वा युनक्त्वि ( ) त्याह प्रजापतिर्वै कः
प्रजापतिनैवैनं ँयुनक्ति युङ्क्ते युञ्जानेषु । **28**

(वैमनः–स्फ्य–इति–युनक्त्वे–कादश च) *(A8)*

1.6.9.1

प्रजापति र्यज्ञा–नसृजताग्निहोत्रं चाग्निष्टोमं च पौर्णमासीं चोक्थ्यं
चामावास्यां चातिरात्रं च तानुदमिमीत यावदग्निहोत्र–मासीत्
तावानग्निष्टोमो यावती पौर्णमासी तावानुक्थ्यो यावत्यमावास्या
तावानतिरात्रो य एवं ँविद्वानग्निहोत्रं जुहोति यावदग्निष्टोमेनोपाप्नोति
तावदुपाऽऽप्नोति य एवं ँविद्वान् पौर्णमासीं ँयजते
यावदुक्थ्येनोपाप्नोति – [ ] **29**

1.6.9.2

तावदुपाऽऽप्नोति य एवं ँविद्वानमावास्यां ँयजते
यावदतिरात्रेणोपाप्नोति तावदुपाऽऽप्नोति परमेष्ठिनो वा एष यज्ञोऽग्र

आसीत् तेन स परमां काष्ठाम गच्छत् तेन प्रजापतिं निरवासाययत्
तेन प्रजापतिः परमां काष्ठामगच्छत् तेनेन्द्रं निरवासाययत् तेनेन्द्रः
परमां काष्ठामगच्छत् तेनाऽग्नीषोमौ निरवासाययत् तेनाग्नीषोमौ परमां
काष्ठामगछतां ँय – [ ] **30**

1.6.9.3

एवं ँविद्वान् दर्.शपूर्णमासौ यजते परमामेव काष्ठां गच्छति यो वै
प्रजातेन यज्ञेन यजते प्रप्रजया पशुभि र्मिथुनै र्जायते द्वादश मासाः
सँवथ्सरो द्वादश द्वन्द्वानि दर्.शपूर्णमासयोस्तानि संपाद्यानीत्याहुर्वथ्सं
चोपावसृजत्युखां चाधि श्रयत्यव च हन्ति दृषदौ च समाहन्त्यधि च
वपते कपालानि चोप दधाति पुरोडाशं – [ ] **31**

1.6.9.4

चा ऽधिश्रयत्याज्यं च स्तंबयजुश्च हरत्यभि च गृह्णाति वेदिं च परि
गृह्णाति पत्नीं च संनह्यति प्रोक्षणीश्चा ऽऽसादयत्याज्यं चैतानि वै
द्वादश द्वन्द्वानि दर्.शपूर्णमासयोस्तानि य एव ँ संपाद्य यजते

प्रजातेनैव यज्ञेन यजते प्र प्रजया पशुभि र्मिथुनै र्जायते । **32**

(उक्थ्येनोपाप्नोत्य–गच्छतां ँयः– पुरोडाशं–चत्वारिꣳशच्च) *(A9)*

1.6.10.1

ध्रुवोऽसि ध्रुवोऽहꣳ सजातेषु भूयासमित्याह ध्रुवानेवैनान् कुरुत उग्रोऽस्युग्रोऽहꣳ सजातेषु भूयासमित्याहा प्रतिवादिन एवैनान् कुरुते–ऽभिभूरस्यभिभूरहꣳ सजातेषु भूयासमित्याह य एवैनं प्रत्युत्पिपीते तमुपास्यते युनज्मि त्वा ब्रह्मणा दैव्येनेत्याहैष वा अग्नेर्योगस्तेनै – [ ] **33**

1.6.10.2

वैनं ँयुनक्ति यज्ञस्य वै समृद्धेन देवाः सुवर्गं ँलोकमायन् यज्ञस्य व्यृद्धेनासुरान् परा भावयन् यन्मे अग्ने अस्य यज्ञस्य रिष्यादित्याह यज्ञस्यैव तथ्समृद्धेन यजमानः सुवर्गं ँलोकमेति यज्ञस्य व्यृद्धेन भ्रातृव्यान् परा भावयत्यग्निहोत्र–मेताभि र्व्याहृतीभिरुप सादयेद्यज्ञमुखं ँवा अग्निहोत्रं ब्रह्मैता व्याहृतयो यज्ञमुख एव ब्रह्म – [ ] **34**

1.6.10.3

कुरुते सँवथ्सरे पर्यागत एताभिरेवोप सादयेद्–ब्रह्मणैवोभयतः
सँवथ्सरं परि गृह्णाति दर्.शपूर्णमासौ चातुर्मास्यान् यालभमान
एताभिर्व्याहृतीभि र्हवीꣳष्यासादयेद्यज्ञमुखं ँवै दर्.शपूर्णमासौ
चातुर्मास्यानि ब्रह्मैता व्याहृतयो यज्ञमुख एव ब्रह्म कुरुते सँवथ्सरे
पर्यागत एताभिरेवासादयेद् ब्रह्मणैवोभयतः सँवथ्सरं परिगृह्णाति यद्वै
यज्ञस्य साम्ना क्रियते राष्ट्रं – [ ] **35**

1.6.10.4

ँयज्ञस्या–*शीर्गच्छति यदृचा विशं ँयज्ञस्या*शीर्गच्छत्यथ
ब्राह्मणोऽनाशीर्केण यज्ञेन यजते सामिधेनीरनुवक्ष्यन्नेता व्याहृतीः
पुरस्ताद्दध्याद् ब्रह्मैव प्रतिपदं कुरुते तथा ब्राह्मणः साशीर्केण यज्ञेन
यजते यं कामयेत यजमानं भ्रातृव्यमस्य यज्ञस्या*शीर्गच्छेदिति
तस्यैता व्याहृतीः पुरोऽनुवाक्यायां दध्याद् भ्रातृव्यदेवत्या वै
पुरोऽनुवाक्या भ्रातृव्यमेवास्य यज्ञस्या – [ ] **36**

1.6.10.5

ऽऽशीर्गच्छति यान् कामयेत यजमानान्थ् समावत्येनान् यज्ञस्या
ऽऽशीर्गच्छेदिति तेषामेता व्याहृतीः पुरोऽनुवाक्याया अर्धर्च एकां
दध्याद्याज्यायै पुरस्तादेकां ँयाज्याया अर्धर्च एकां तथैनान्थ् समावती
यज्ञस्या ऽऽशीर्गच्छति यथा वै पर्जन्यः सुवृष्टं ँवर्.षत्येवं ँयज्ञो
यजमानस्य वर्.षति स्थलयोदकं परिगृह्णन्त्याशिषा यज्ञं ँयजमानः
परिगृह्णातिमनोऽसि प्राजापत्यं – [ ] **37**

1.6.10.6

मनसा मा भूतेना ऽऽविशेत्याह मनो वै प्राजापत्यं प्राजापत्यो यज्ञो
मन एव यज्ञमात्मन् धत्ते वागस्यैन्द्री सपत्नक्षयणी वाचा
मेन्द्रियेणाऽऽविशेत्याहैन्द्री वै वाग्वाच–मेवैन्द्री–मात्मन् धत्ते । **38**

(तेनै–व ब्रह्म– राष्ट्रमेवास्य–यज्ञस्य–प्राजापत्य ँ–षट्त्रिँशच्च)

(A10)

1.6.11.1

यो वै सप्तदशं प्रजापतिं ँयज्ञमन्वायत्तं ँवेद प्रति यज्ञेन तिष्ठति
न यज्ञाद् भ्रँशत आ श्रावयेति चतुरक्षरमस्तु श्रौषडिति चतुरक्षरं

ँयजेति द्व्यक्षरं ँये यजामह इति पञ्चाक्षरं द्व्यक्षरो वषट्कार
एष वै सप्तदशः प्रजापति र्यज्ञमन्वायत्तो य एवं ँवेद प्रति यज्ञेन
तिष्ठति न यज्ञाद् भ्र७्शते यो वै यज्ञस्य प्रायणं प्रतिष्ठा – [ ] **39**

1.6.11.2

मुदयनं ँवेद प्रतिष्ठितेनारिष्टेन यज्ञेन स७स्थां गच्छत्या
श्रावयास्तु श्रौषड्यज ये यजामहे वषट्कार एतद्वै यज्ञस्य प्रायणमेषा
प्रतिष्ठैतदुदयनं ँय एवं ँवेद प्रतिष्ठितेनाऽरिष्टेन यज्ञेन
स७स्थां गच्छति यो वै सूनृतायै दोहं ँवेद दुह एवैनां ँयज्ञो
वै सूनृता ऽऽश्रावयेत्यैवैना–मह्वदस्तु – [ ] **40**

1.6.11.3

श्रौषडित्युपावास्राग्यजेत्युदनैषीद्ये यजामह इत्युपाऽसदद्वषट्कारेण
दोग्ध्येष वै सूनृतायै दोहो य एवं ँवेद दुह एवैनां देवा वै सत्रमासत
तेषां दिशोऽदस्यन्त एतामार्द्रां पङ्क्तिमपश्यन्ना श्रावयेति पुरोवात–
मजनयन्नस्तु श्रौषडित्यभ्र७् समप्लावयन्
यजेति विद्युत – [ ] **41**

1.6.11.4

मजनयन् ये यजामह इति प्रावर्.षयन्नभ्यस्तनयन् वषट्कारेण ततो वै तेभ्यो दिशः प्राप्यायन्त य एवं ँवेद प्रास्मै दिशः प्यायन्ते प्रजापतिं त्वो वेद प्रजापतिस्त्वं ँवेद यं प्रजापतिर्वेद स पुण्यो भवत्येष वै छन्दस्यः प्रजापतिरा श्रावयाऽस्तु श्रौषड्यज ये यजामहे वषट्कारो य एवं ँवेद पुण्यो भवति वसन्त – [ ] **42**

1.6.11.5

मृतूनां प्रीणामीत्याहर्तवो वै प्रयाजा ऋतूनेव प्रीणाति तेऽस्मै प्रीता यथापूर्वं कल्पन्ते कल्पन्तेऽस्मा ऋतवो य एवं ँवेदाग्नीषोमयोरहं देवयज्यया चक्षुष्मान् भूयासमित्याहाग्नीषोमाभ्यां वै यज्ञश्चक्षुष्मान्– ताभ्यामेव चक्षुरात्मन् धत्ते ऽग्नेरहं देवयज्ययान्नादो भूयासमित्याहाग्नि र्वै देवानामन्नादस्ते नै वा – [ ] **43**

1.6.11.6

ऽन्नाद्यमात्मन् धत्ते दब्धिरस्यदब्धो भूयासममुं दभेयमित्याहैतया वै दब्ध्या देवा असुरानदभ्नुवन्तयैव भ्रातृव्यं दभ्नोत्यग्नीषोमयोरहं देवयज्यया वृत्रहा भूयासमित्याहाऽग्नीषोमाभ्यां ँवा इन्द्रो

वृत्रमहन्ताभ्यामेव भ्रातृव्य७ स्तृणुत इन्द्राग्नियोरहं
देवयज्ययेन्द्रियाव्यन्नादो भूयासमित्याहेन्द्रियाव्येवान्नादो
भवतीन्द्रस्या – [ ] **44**

1.6.11.7

ऽहं देवयज्ययेन्द्रियावी भूयासमित्याहेन्द्रियाव्येव भवति
महेन्द्रस्याऽहं देवयज्यया जेमानं महिमानं गमेयमित्याह
जेमानमेव महिमानं गच्छत्यग्नेः स्विष्टकृतोऽहं देवयज्ययाऽऽयुष्मान्
यज्ञेन प्रतिष्ठां गमेयमित्याहायुरेवात्मन् धत्ते प्रति यज्ञेन–तिष्ठति । **45**

(प्रतिष्ठा–मह्वदस्तु–विद्युतं–ँवसन्तं–तेनैवे–न्द्रस्या–ऽष्टात्रिꣳशच्च)

(A11)

1.6.12.1

इन्द्रं ँवो विश्वतस्परि हवामहे जनेभ्यः । अस्माकमस्तु केवलः ।
इन्द्रं नरो नेमधिता हवन्ते यत्पार्या युनजते धियस्ताः ।
शूरो नृषाता शवसश्चकान आ गोमति व्रजे भजा त्वन्नः ।
इन्द्रियाणि शतक्रतो या ते जनेषु पञ्चसु । इन्द्र तानि त आ वृणे ।

अनु ते दायि मह इन्द्रियाय सत्रा ते विश्वमनु वृत्रहत्ये ।

अनु – [ ] **46**

1.6.12.2

क्षत्रमनु सहो यजत्रेन्द्र देवेभिरनु ते नृषह्ये ।

आयस्मिन् थ्सप्तवासवा स्तिष्ठन्ति स्वारुहो यथा ।

ऋषिर्.ह दीर्घश्रुत्तम इन्द्रस्य घर्मो अतिथिः ।

आमासु पक्वमैरय आ सूर्यꣳ रोहयो दिवि ।

घर्मं न सामं तपता सुवृक्तिभि–र्जुष्टं गिर्वणसे गिरः ।

इन्द्रमिद् गाथिनो बृहदिन्द्र मर्केभि रर्किणः ।

इन्द्रं वाँणीरनूषत । गायन्ति त्वा गायत्रिणो – [ ] **47**

1.6.12.3

ऽर्चं त्यर्क मर्किणः ।

ब्रह्माणस्त्वा शतक्रत–वुद्वꣳ शमिव येमिरे ।

अꣳहोमुचे प्र भरेमा मनीषा मोषिष्ठ–दाव्ने सुमतिं गृणानाः ।

इदमिन्द्र प्रति हव्यं गृभाय सत्याः सन्तु यजमानस्य कामाः ।

विवेष यन्मा धिषणा जजान स्तवै पुरा पार्यादिन्द्र मह्नः ।

अꣳहसो यत्र पीपरद्यथा नो नावेव यान्त मुभये हवन्ते ।

प्र सम्राजं प्रथम मध्वराणा – [ ] **48**

1.6.12.4

मꣳ होमुचं ँवृषभं ँयज्ञियानां ।

अपां नपातमश्विना हयन्त मस्मिन्नर इन्द्रियं धत्तमोजः ।

वि न इन्द्र मृधो जहि नी चा यच्छ पृतन्यतः ।

अधस्पदं तमीं कृधि यो अस्माꣳ अभिदासति ।

इन्द्र क्षत्रमभि वाममोजो ऽजायथा वृषभ चर्षणीनां ।

अपानुदो जनममित्र यन्त मुरुं देवेभ्यो अकृणोरु लोकं ।

मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः परावत – [ ] **49**

1.6.12.5

आ जगामा परस्याः ।

सृकꣳ सꣳशाय पविमिन्द्र तिग्मं ँवि शत्रून् ताढि विमृधो नुदस्व ।

वि शत्रून् वि मृधो नुद विवृत्रस्य हनू रुज ।

वि मन्युमिन्द्र भामितो ऽमित्रस्याऽभि दासतः ।

त्रातारमिन्द्र मवितार मिन्द्र᳡ हवे हवे सुहव᳡ शूरमिन्द्रं ।

हुवे नु शक्रं पुरुहूतमिन्द्र᳡ स्वस्ति नो मघवा धात्विन्द्रः ।

मा ते अस्या᳡ – [ ] **50**

1.6.12.6

सहसावन् परिष्टा वघाय भूम हरिवः परादै ।

त्रायस्व नो ऽवृकेभि–र्वरूथै स्तव प्रियासः सूरिषु स्याम ।

अनवस्ते रथमश्वाय तक्षन्–त्वष्टा वज्रं पुरुहूत द्युमन्तं ।

ब्रह्माण इन्द्रं महयन्तो अर्कैरवर्द्धयन्नहये हन्त वा उ ।

वृष्णो यत् ते वृषणो अर्कमर्चानिन्द्र ग्रावाणो अदितिः सजोषाः ।

अनश्वासो ये पवयोऽरथा इन्द्रेषिता अभ्यवर्त्तंत दस्यून् । **51**

(वृत्रहत्येऽनु–गायत्रिणो–ऽध्वराणां–परावतो–ऽस्या–

मष्टाचत्वारि᳡शच्च) *(A12)*

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 12 Anuvaakams :-

(संत्वा सिञ्चामि–ध्रुवो–ऽस्यग्निर्मा–बर्.हिषोऽह–मा प्यायता–मगन्म–यथा वै–यो वै श्रद्धां– प्रजापतिर्यज्ञान्–ध्रुवोसीत्याह–यो वै सप्तदश–मिन्द्रं ँवो–द्वादश ।)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(संत्वा–बर्.हिषोऽहं–ँयथा वा–एवं ँविद्वा–ञ्छ्रौषट्थ्–साहसाव–न्नेकपञ्चाशत् ।)

First and Last Padam of Sixth Prasnam:-

(संत्वा–सिञ्चामि दस्यून् ।)

॥ हरिः ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां प्रथमकाण्डे

षष्ठः प्रश्नः समाप्तः ॥

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः ॥ हरिः ओं

1.7 प्रथमकाण्डे सप्तमः प्रश्नः याजमान–ब्राह्मणं

1.7.1.1

पाकयज्ञं ँवा अन्वाहिताग्नेः पशव उप तिष्ठन्त इडा खलु वै
पाकयज्ञः सैषान्तरा प्रयाजानूयाजान् यजमानस्य लोकेऽवहिता
तामाह्रियमाणामभि मन्त्रयेत सुरूपवर्.षवर्ण एहीति पशवो वा इडा
पशूनेवोप ह्वयते यज्ञं ँवै देवा अदुह्रन् यज्ञोऽसुराᳬ अदुहत् तेऽसुरा
यज्ञदुग्धाः पराऽभवन् यो वै यज्ञस्य दोहं ँविद्वान् – [ ] **1**

1.7.1.2

यजतेऽप्यन्यं ँयजमानं दुहे सा मे सत्याऽऽशीरस्य यज्ञस्य
भूयादित्याहैष वै यज्ञस्य दोहस्तेनैवैनं दुहे प्रत्ता वै गौर्दुहे प्रत्तेडा
यजमानाय दुह एते वा इडायै स्तना इडोपहूतेति वायुर्वथ्सो यर्.हि
होतेडामुपह्वयेत तर्.हि यजमानो होतारमीक्षमाणो वायुं मनसा
ध्यायेन् – [ ] **2**

1.7.1.3

मात्रे वथ्समुपावसृजति सर्वेण वै यज्ञेन देवाः सुवर्गं ँलोकमायन्
पाकयज्ञेन मनुरश्राम्यथ्सेडा मनुमुपावर्तत तां देवासुरा व्यह्वयन्त
प्रतीचीं देवाः पराचीमसुराः सा देवानुपावर्तत पशवो वै तद्
देवानवृणत पशवोऽसुरानजहुर्यं कामयेता पशुः स्यादिति पराचीं
तस्येडामुप ह्वयेतापशुरेव भवन्ति यं – [ ] **3**

1.7.1.4

कामयेत पशुमान्थ् स्यादिति प्रतीचीं तस्येडामुपह्वयेत पशुमानेव
भवति ब्रह्मवादिनो वदन्ति स त्वा इडामुप ह्वयेत य इडामुप–
हूयात्मान–मिडायामुप–ह्वयेतेति सा नः प्रिया
सुप्रतूर्ति–र्मघोनीत्या–हेडामेवोपहूयाऽऽत्मा–नमिडायामुप
ह्वयते व्यस्तमिव वा एतद्यज्ञस्य यदिडा सामि प्राश्नन्त – [ ] **4**

1.7.1.5

सामि मार्जयन्त एतत् प्रति वा असुराणां ँयज्ञो व्यच्छिद्यत
ब्रह्मणा देवाः समदधु र्बृहस्पति–स्तनुतामिमं न इत्याह
ब्रह्म वै देवानां बृहस्पति र्ब्रह्मणैव यज्ञꣳ सं दधाति विच्छिन्नं

ँयज्ञꣳ समिमं दधात्वित्याह संतत्यै विश्वे देवा इह मादयन्तामित्याह

संतत्यैव यज्ञं देवेभ्योऽनु दिशति यां ँवै – [ ] **5**

1.7.1.6

यज्ञे दक्षिणां ददाति तामस्य पशवोऽनु सं क्रामन्ति

स एष ईजानोऽपशुर्भावुको यजमानेन खलु वै तत्कार्य–मित्याहु

र्यथा देवत्रा दत्तं कुर्वीतात्मन् पशून् रमयेतेति ब्रध्न पिन्वस्वेत्याह

यज्ञो वै ब्रध्नो यज्ञमेव तन्महयत्यथो देवत्रैव दत्तं कुरुत

आत्मन् पशून् रमयते ददतो मे ( ) मा क्षायीत्याहाक्षितिमेवोपैति

कुर्वतो मे मोप दसदित्याह भूमानमेवोपैति । **6**

(विद्वान्–ध्यायेद्–भवति यं–प्राश्नन्ति–यां ँवै–म–एकान्न

विꣳशतिश्च)*(A1)*

1.7.2.1

सꣳश्रवा ह सौवर्चनसः तुमिञ्जमौपोदिति–मुवाच

यथ्सत्रिणाꣳ होताऽभूः कामिडामुपाह्वथा इति

तामुपाह्व इति होवाच या प्राणेन देवान् दाधार व्यानेन मनुष्यानपानेन

पितृनिति छिनत्ति सा न छिनत्ती(३) इति छिनत्तीति होवाच शरीरं ँवा अस्यै तदुपाह्वथा इति होवाच गौर्वा – [ ] **7**

1.7.2.2

अस्यै शरीरं गां ँवाव तौ तत् पर्यवदतां ँया यज्ञे दीयते सा प्राणेन देवान् दाधार यया मनुष्या जीवन्ति सा व्यानेन मनुष्यान् यां पितृभ्यो घ्नन्ति साऽपानेन पितॄन् य एवं ँवेद पशुमान् भवत्यथ वै तामुपाह्व इति होवाच या प्रजाः प्रभवन्तीः प्रत्याभवतीत्यन्नं ँवा अस्यै तदु – [ ] **8**

1.7.2.3

पाह्वथा इति होवाचौषधयो वा अस्या अन्नमोषधयो वै प्रजाः प्रभवन्तीः प्रत्या भवन्ति य एवं ँवेदान्नादो भवत्यथ वै तामुपाह्व इति होवाच या प्रजाः पराभवन्ती–रनुगृह्णाति प्रत्याभवन्ती गृह्णातीति प्रतिष्ठां ँवा अस्यै तदुपाह्वथा इति होवाचे यं ँवा अस्यै प्रतिष्ठे– [ ] **9**

1.7.2.4

यं ँवै प्रजाः पराभवन्तीरनु गृह्णाति प्रत्याभवन्ती गृह्णाति
य एवं ँवेद प्रत्येव तिष्ठत्यथ वै तामुपाह्व इति होवाच यस्यै
निक्रमणे घृतं प्रजाः संजीवन्तीः पिबन्तीति छिनत्ति सा न
छिनत्ती(३) इति न छिनत्तीति होवाच प्र तु जनयतीत्येष वा
इडामुपाह्वथा इति ( ) होवाच वृष्टिर्वा इडा वृष्ट्यै वै निक्रमणे घृतं
प्रजाः संजीवन्तीः पिबन्ति य एवं ँवेद प्रैव जायतेऽन्नादो भवति । **10**

(गौर्वा–अस्यै–तत्–प्रतिष्ठा–ऽह्वथा–इति–विꣳशतिश्च) *(A2)*

1.7.3.1

परोक्षं ँवा अन्ये देवा इज्यन्ते प्रत्यक्षमन्ये यद्यजते य एव देवाः
परोक्षमिज्यन्ते तानेव तद्यजतियदन्वाहार्य–माहरत्येते वै देवाः प्रत्यक्षं
ँयद् ब्राह्मणास्तानेव तेन प्रीणात्यथो दक्षिणैवास्यैषाऽथो यज्ञस्यैव
छिद्रमपि दधाति यद्वै यज्ञस्य क्रूरं ँयद्विलिष्टं
तदन्वाहार्येणा – [ ] **11**

1.7.3.2

ऽन्वाहरति तदन्वाहार्यस्या–न्वाहार्यत्वं देवदूता वा एते यदृत्विजो यदन्वाहार्य–माहरति देवदूतानेव प्रीणातिप्रजापति र्देवेभ्यो यज्ञान् व्यादिशथ् स रिरिचानोऽमन्यत स एतमन्वाहार्य–मभक्त–मपश्यत् त मात्मन्नधत्तस वा एष प्राजापत्यो यदन्वाहार्यो यस्यैवं ँविदुषोन्वाहार्य आह्रियते साक्षादेव प्रजापतिमृध्नोत्य–परिमितोनिरुप्योऽपरिमितः प्रजापतिः प्रजापते– [ ] **12**

1.7.3.3

राप्त्यै देवा वै यद्यज्ञेऽकुर्वत तदसुरा अकुर्वत ते देवा एतं प्राजापत्य–मन्वाहार्य–मपश्यन् तमन्वाहरन्त ततो देवा अभवन् परासुरा यस्यैवं ँविदुषोऽन्वाहार्य आह्रियते भवत्यात्मना परास्य भ्रातृव्यो भवति यज्ञेन वा इष्टी पक्वेन पूर्ती यस्यैवं ँविदुषोऽन्वाहार्य आह्रियते स त्वेवेष्टापूर्ती प्रजापतेर्भागोऽसी– [ ] **13**

1.7.3.4

त्याह प्रजापतिमेव भागधेयेन समर्धयत्यूर्जस्वान् पयस्वानित्याहोर्ज–मेवास्मिन् पयो दधाति प्राणापानौ मे पाहि समानव्यानौ मे

पाहीत्याहा– ऽऽशिषमेवैतामा शास्ते ऽक्षितो ऽस्यक्षित्यै त्वा मा मे क्षेष्ठा अमुत्रामुष्मिन् ँलोक इत्याह क्षीयते वा अमुष्मिन् ँलोके ऽन्नमितः प्रदान७ ह्यमुष्मिन् ँलोके ( ) प्रजा उपजीवन्ति यदेव–मभिमृशत्यक्षिति–मेवैनद्गमयति नास्यामुष्मिन् ँलोकेऽन्नं क्षीयते । **14**

(अन्वाहार्येण–प्रजापते–रसि–ह्यमुष्मिन् ँलोके–पञ्चदश च)*(A3)*

1.7.4.1

बर्.हिषोऽहं देवयज्यया प्रजावान् भूयासमित्याह बर्.हिषा वै प्रजापतिः प्रजा असृजत तेनैव प्रजाः सृजते नराश७ सस्याहं देवयज्यया पशुमान् भूयासमित्याह नराश७सेन वै प्रजापतिः पशूनसृजत तेनैव पशून्थ् सृजतेऽग्नेः स्विष्टकृतोऽहं देवयज्ययाऽऽयुष्मान् यज्ञेन प्रतिष्ठां गमेयमित्याहाऽऽयुरेवात्मन् धत्ते प्रति यज्ञेन तिष्ठति दर्.शपूर्णमासयो – [ ] **15**

1.7.4.2

वै देवा उज्जिति–मनूदजयन् दर्.शपूर्णमासाभ्या–मसुरानपा–नुदन्ताग्ने–रहमुज्जिति–मनूज्जेष–मित्याह दर्.शपूर्णमासयोरेव

देवतानां ँयजमान उज्जितिमनूज्जयति दर्.शपूर्णमासाभ्यां भ्रातृव्यानप
नुदते वाजवतीभ्यां ँव्यूहत्यन्नं ँवै वाजोऽन्नमेवाव रुन्धे द्वाभ्यां
प्रतिष्ठित्यैयो वै यज्ञस्य द्वौ दोहौ विद्वान् यजत उभयत – [ ] **16**

1.7.4.3

एव यज्ञं दुहे पुरस्ताच्चोपरिष्टाच्चैष वा अन्यो यज्ञस्य दोह
इडायामन्यो यर्.हि होता यजमानस्य नाम गृह्णीयात् तर्.हि ब्रूयादेमा
अग्मन्नाशिषो दोहकामा इति सꣳस्तुता एव देवता दुहेऽथो उभयत
एव यज्ञं दुहे पुरस्ताच्चोपरिष्टाच्चरोहितेन त्वाऽग्निर्देवतां
गमयत्वित्याहैते वै देवाश्चा – [ ] **17**

1.7.4.4

यजमानः प्रस्तरो यदेतैः प्रस्तरं प्रहरति देवाश्चैरेव यजमानꣳ सुवर्गं
ँलोकं गमयति वि ते मुञ्चामि रशना वि रश्मीनित्याहैष वा
अग्नेर्विमोकस्ते–नैवैनं ँविमुञ्चतिविष्णोः शँयोरहं देवयज्यया यज्ञेन
प्रतिष्ठां गमेयमित्याहयज्ञो वै विष्णुर्यज्ञ एवान्ततः प्रतितिष्ठति
सोमस्याहं देवयज्यया सुरेता – [ ] **18**

1.7.4.5

रेतो धिषीयेत्याह सोमो वै रेतोधास्तेनैव रेत आत्मन् धत्तेत्वष्टुरहं देवयज्यया पशूनाꣳ रूपं पुषेयमित्याहत्वष्टा वै पशूनां मिथुनानाꣳ रूपकृत्तेनैव पशूनाꣳरूपमात्मन् धत्ते देवानां पत्नीरग्नि र्गृहपति र्यज्ञस्य मिथुनं तयोरहं देवयज्यया मिथुनेन प्रभूयासमित्याहै–तस्माद्वै मिथुनात् प्रजापति र्मिथुनेन – [ ] **19**

1.7.4.6

प्राजायत तस्मादेव यजमानो मिथुनेन प्रजायतेवेदोऽसि वित्तिरसि विदेयेत्याह वेदेन वै देवा असुराणां ँवित्तं ँवेद्यमविन्दन्त तद्वेदस्य वेदत्वं ँयद्यद्भ्रातृव्यस्याभिध्यायेत् तस्य नाम गृह्णीयात् तदेवास्य सर्वं ँवृङ्क्ते घृतवन्तं कुलायिनꣳ रायस्पोषꣳ सहस्रिणं ँवेदो ददातु वाजिनमित्याह प्रसहस्रं पशूनाप्नोत्या ( ) स्य प्रजायां ँवाजी जायते य एवं ँवेद । **20**

(दर्.शपूर्णमासयो–रुभयतो–देवाश्चाः–सुरेताः–प्रजापतिर्मिथुनेना–ऽऽप्नोत्य–ष्टौ च) *(A4)*

1.7.5.1

ध्रुवां ँवै रिच्यमानां ँयज्ञोऽनु रिच्यते यज्ञं ँयजमानो यजमानं प्रजा
ध्रुवामाप्यायमानां ँयज्ञोऽन्वा प्यायते यज्ञं ँयजमानो यजमानं प्रजा
आप्यायतां ध्रुवा घृतेनेत्याह ध्रुवामेवाऽऽप्याययति–तामाप्यायमानां
ँयज्ञोऽन्वा प्यायते यज्ञं ँयजमानो यजमानं प्रजाःप्रजापते र्विभान्नाम
लोकस्तस्मि ँस्त्वा दधामि सह यजमानेनेत्या – [ ] **21**

1.7.5.2

हायं ँवै प्रजापते र्विभान्नाम लोकस्तस्मिन्नेवैनं दधाति सह
यजमानेन रिच्यत इव वा एतद्यद्यजतेयद्यजमानभागं
प्राश्नात्यात्मानमेव प्रीणात्येतावान् वै यज्ञो यावान् यजमानभागो यज्ञो
यजमानो यद्यजमानभागं प्राश्नाति यज्ञ एव यज्ञं प्रतिष्ठापयत्येतद्वै
सूयवसꣳ सोदकं यद्बर्.हिश्चाऽऽपश्चैतद् – [ ] **22**

1.7.5.3

यजमानस्याऽऽयतनं ँयद्वेदिर्यत् पूर्णपात्रमन्तर्वेदि निनयति स्व
एवाऽऽयतने सूयवसꣳ सोदकं कुरुते सदसि सन्मे भूया
इत्याहाऽऽपो वै यज्ञ आपोऽमृतं ँयज्ञमेवामृत–मात्मन् धत्ते सर्वाणि वै

भूतानि व्रतमुपयन्तमनूप यन्ति प्राच्यां दिशि देवा ऋत्विजो मार्जयन्तामित्याहैष वै दर्.शपूर्णमासयोरवभृथो – [ ] **23**

1.7.5.4

यान्येवैनं भूतानि व्रतमुपयन्त–मनूपयन्ति तैरेव सहावभृथमवैति विष्णुमुखा वै देवाः छन्दोभिरिमान् ँलोका–ननपजय्यमभ्यजयन् यद्विष्णुक्रमान् क्रमते विष्णुरेव भूत्वा यजमानः छन्दोभिरिमान्–ँलोका–ननपजय्यमभि जयति विष्णोः क्रमोऽस्यभिमातिहेत्याह गायत्री वै पृथिवी त्रैष्टुभमन्तरिक्षं जागतीद्यौरानुष्टुभीर्दिशः छन्दोभिरेवेमान्–ँलोकान् यथापूर्वमभि जयति । **24**

(यजमानेनेति–चै तद–वभृथो–दिशः–सप्त च) *(A5)*

1.7.6.1

अगन्म सुवः सुवरगन्मेत्याह सुवर्गमेव लोकमेतिसंदृशस्ते मा छिथ्सि यत्ते तपस्तस्मै ते मा वृक्षीत्याहयथायजुरेवैतथ् सुभूरसि श्रेष्ठो रश्मीनामायुर्द्धा अस्यायुर्मे धेहीत्याहाऽऽशिषमेवैतामा शास्ते प्र वा एषोऽस्मान्ँ लोकाच्च्यवते यो – [ ] **25**

1.7.6.2

विष्णुक्रमान् क्रमते सुवर्गाय हि लोकाय विष्णुक्रमाः क्रम्यन्ते
ब्रह्मवादिनो वदन्ति सत्वै विष्णुक्रमान् क्रमेत य इमान् ँलोकान्
भ्रातृव्यस्य सँविद्य पुनरिमं ँलोकं प्रत्यवरोहेदित्येष वा अस्य
लोकस्य प्रत्यवरोहो यदाहेदमहममुं भ्रातृव्यमाभ्यो दिग्भ्योऽस्यै दिव
इतीमानेव लोकान् भ्रातृव्यस्य सँविद्य पुनरिमं ँलोकं
प्रत्यवरोहति सं – [ ] **26**

1.7.6.3

ज्योतिषाऽभूवमित्याहास्मिन्नेव लोके प्रति तिष्ठत्यै–न्द्रीमावृतमन्वावर्त
इत्याहासौ वा आदित्य इन्द्रस्तस्यैवा ऽऽवृतमनु पर्यावर्तते दक्षिणा
पर्यावर्तते स्वमेव वीर्यमनु पर्यावर्तते तस्माद् दक्षिणोऽर्द्ध आत्मनो
वीर्यावत्तरोऽथो आदित्यस्यैवाऽऽवृतमनु पर्यावर्तते समहं प्रजया सं
मया प्रजेत्याहाऽऽशिष – [ ] **27**

1.7.6.4

मेवैतामा शास्ते समिद्धो अग्ने मे दीदिहि समेद्धा ते अग्ने
दीद्यासमित्याह यथा यजुरेवैतद्वसुमान् यज्ञो वसीयान्–भूयासमित्याहा

ऽऽशिषमेवैतामा शास्ते बहु वै गार्.हपत्यस्यान्ते मिश्रमिव चर्यत आग्निपावमानीभ्यां गार्.हपत्यमुप तिष्ठते पुनात्येवाग्निं पुनीत आत्मानं द्वाभ्यां प्रतिष्ठित्या अग्ने गृहपत इत्याह – [ ] **28**

1.7.6.5

यथा यजुरेवैतच्छतꣳ हिमा इत्याह शतं त्वा हेमन्तानिन्धिषीयेति वावैतदाह पुत्रस्य नाम गृह्णात्यन्नादमेवैनं करोति तामाशिषमा शासे तन्तवे ज्योतिष्मतीमिति ब्रूयाद्यस्य पुत्रोऽजातः स्यात् तेजस्व्येवास्य ब्रह्मवर्चसी पुत्रो जायते तामाशिषमा शासेऽमुष्मै ज्योतिष्मतीमिति ब्रूयाद्यस्य पुत्रो – [ ] **29**

1.7.6.6

जातः स्यात्तेज एवास्मिन् ब्रह्मवर्चसं दधाति यो वै यज्ञं प्रयुज्य न विमुञ्चत्य प्रतिष्ठानो वै स भवति कस्त्वा युनक्ति स त्वा वि मुञ्चत्वित्याह प्रजापतिर्वै कः प्रजापतिनैवैनं ँयुनक्ति प्रजापतिना वि मुञ्चति प्रतिष्ठित्या ईश्वरं ँवै व्रतमविसृष्टं प्रदहोऽग्ने व्रतपते व्रतमचारिषमित्याह व्रतमेव – [ ] **30**

1.7.6.7

वि सृजते शान्त्या अप्रदाहाय पराङ् वाव यज्ञ एति न नि वर्तते

पुनर्यो वै यज्ञस्य पुनरालंभं ँविद्वान् यजते तमभि निवर्तते यज्ञो

बभूव स आ बभूवेत्याहैष वै यज्ञस्य पुनरालंभस्तेनैवैनं पुनरा लभते

ऽनवरुद्धा वा एतस्य विराड्य आहिताग्निः सन्नसभः पशवः खलु वै

( ) ब्राह्मणस्य सभेष्ट्वा प्राङुत्क्रम्य ब्रूयाद्गोमाᳬ अग्नेऽविमाᳬ

अश्वी यज्ञ इत्यव सभाᳬ रुन्धे प्र सहस्रं पशूनाप्नोत्यास्य प्रजायां

ँवाजी जायते । **31**

(यः–स–मासिषं–गृहपत–इत्याहा–ऽमुष्मै ज्योतिष्मतीमिति ब्रूयाद्–यस्य पुत्रो–व्रतमेव–खलु–वै–चतुर्विᳬशतिश्च) *(A6)*

1.7.7.1

देव सवितः प्र सुव यज्ञं प्र सुव यज्ञपतिं भगाय दिव्यो गन्धर्वः ।

केतपूः केतं नः पुनातु वाचस्पति र्वाचमद्य स्वदाति नः ।

इन्द्रस्य वज्रोऽसि वार्त्रघ्नस्त्वयाऽयं ँवृत्रं ँवध्यात् ।

वाजस्य नु प्रसवे मातरं महीमदितिं नाम वचसा करामहे ।

यस्यामिदं ँविश्वं भुवनमाविवेश तस्यां नो देवः सविता धर्म सावि षत् । अफ्स्व – [ ] **32**

1.7.7.2

न्तरमृतमफ्सु भेषजमपामुत प्रशस्तिष्वश्वा भवथ वाजिनः । वायुर्वा त्वा मनुर्वा त्वा गन्धर्वाः सप्तविꣳशतिः । ते अग्रे अश्वमायुञ्जन्ते अस्मिञ्जवमादधुः । अपां नपादाशु हेमन् य ऊर्मिः ककुद्मान् प्रतूर्ति र्वाजसातमस्तेनायं ँवाजꣳ सेत् ।विष्णोः क्रमोऽसि विष्णोः क्रान्तमसि विष्णो र्विक्रान्तमस्यङ्कौ न्यङ्का ( ) वभितो रथं ँयौ ध्वान्तं ँवाताग्रमनु संचरन्तौ दूरेहेति–रिन्द्रियावान् पतत्री ते नोऽग्नयः पप्रयः पारयन्तु । **33**

(अफ्सु–न्यङ्कौ–पञ्चदश च) *(A7)*

1.7.8.1

देवस्याहꣳ सवितुः प्रसवे बृहस्पतिना वाजजिता वाजं जेषं देवस्याहꣳ सवितुः प्रसवे बृहस्पतिना वाजजिता वर्.षिष्ठं नाकꣳ रुहेयमिन्द्राय वाचं ँवदतेन्द्रं वाजं जापयतेन्द्रो वाजमजयित् ।

अश्वाजनि वाजिनि वाजेषु वाजिनीवत्यश्वान् थ्समथ्सु वाजय ।
अर्वासि सप्तिरसि वाज्यसि वाजिनो वाजं धावत मरुतां प्रसवे
जयत वियोजना मिमीध्वमध्वनः स्कभ्नीत – [ ] **34**

1.7.8.2

काष्ठां गच्छत वाजेवाजेऽवत वाजिनो नो धनेषु विप्रा अमृता
ऋतज्ञाः । अस्य मध्वः पिबत मादयध्वं तृप्ता यात पथिभि र्देवयानैः ।
ते नो अर्वन्तो हवनश्रुतो हवं विश्वे शृण्वन्तु वाजिनः ।
मितद्रवः सहस्रसा मेधसाता सनिष्यवः । महो ये रत्नꣳ समिथेषु
जभ्रिरे शन्नो भवन्तु वाजिनो हवेषु । देवताता मितद्रवः स्वर्काः ।
जंभयन्तोऽहिं वृकꣳ रक्षाꣳसि सनेम्यस्मद्युयव – [ ] **35**

1.7.8.3

न्नमीवाः । एष स्य वाजी क्षिपणिं तुरण्यति ग्रीवायां बद्धो अपिकक्ष
आसनि । क्रतुं दधिक्रा अनु संतवीत्वत् पथामङ्काꣳ स्यन्वापनीफणत् ।
उत स्मास्य द्रवतस्तुरण्यतः पर्णं न वेरनु वाति प्रगर्द्धिनः ।
श्येनस्येव ध्रजतो अङ्कसं परि दधिक्राव्ण्णः सहोर्जा तरित्रतः ।

आ मा वाजस्य प्रसवो जगम्यादा द्यावापृथिवी विश्वशंभू ।

आ मा गन्तां पितरा – [ ] **36**

1.7.8.4

मातरा चाऽऽ मा सोमो अमृतत्वाय गम्यात् । वाजिनो वाजजितो

वाजꣳ सरिष्यन्तो वाजं जेष्यन्तो बृहस्पते र्भागमव जिघ्रत वाजिनो

वाजजितो वाजꣳ ससृवाꣳसो वाजंजिगिवाꣳसो बृहस्पतेर्भागे नि

मृढ्वमियं ँवः सा सत्या संधाभूद्यामिन्द्रेण समधद्ध्वमजीजिपत

वनस्पतय इन्द्रं ँवाजं ँविमुच्यध्वं । **37**

(स्कभ्नीत–युयवन्–पितरा–द्विचत्वारिꣳशच्च) *(A8)*

1.7.9.1

क्षत्रस्योल्बमसि क्षत्रस्य योनिरसि जाय एहि सुवो रोहाव रोहाव

हि सुवरहं नावुभयोः सुवो रोक्ष्यामि वाजश्च प्रसवश्चापिजश्च क्रतुश्च

सुवश्च मूर्धा च व्यश्नियश्चाऽऽन्त्यायन श्चान्त्यश्च भौवनश्च

भुवनश्चाधिपतिश्च । आयुर्यज्ञेन कल्पतां प्राणो यज्ञेन

कल्पतामपानो – [ ] **38**

1.7.9.2

यज्ञेन कल्पतां ँव्यानो यज्ञेन कल्पतां चक्षुर्यज्ञेन कल्पताᳬ
श्रोत्रं ँयज्ञेन कल्पतां मनो यज्ञेन कल्पतां ँवाग्यज्ञेनकल्पता–मात्मा
यज्ञेन कल्पतां ँयज्ञो यज्ञेन कल्पताᳬ सुवर्देवाᳬ अगन्मामृता अभूम
प्रजापतेः प्रजा अभूमसमहं प्रजया सं मया प्रजा समहᳬ
रायस्पोषेण सं मया रायस्पोषो ऽन्नाय त्वा ऽन्नाद्याय त्वा वाजाय ( )
त्वा वाजजित्यायै त्वा ऽमृतमसि पुष्टिरसि प्रजननमसि । **39**

(अपानो–वाजाय–नव च) *(A9)*

1.7.10.1

वाजस्येमं प्रसवः सुषुवे अग्रे सोमᳬ राजानमोषधीष्वफ्सु ।
ता अस्मभ्यं मधुमतीर्भवन्तु वयᳬ राष्ट्रे जाग्रियाम पुरोहिताः ।
वाजस्येदं प्रसव आ बभूवेमा च विश्वा भुवनानि सर्वतः ।
स विराजं पर्येति प्रजानन् प्रजां पुष्टिं ँवर्धयमानो अस्मे ।
वाजस्येमां प्रसवः शिश्रिये दिवमिमा च विश्वा भुवनानि सम्राट् ।
अदिथ्सन्तं दापयतु प्रजानन् रयिं – [ ] **40**

1.7.10.2

च नः सर्ववीरां नि यच्छतु । अग्ने अच्छा वदेह नः प्रति नः सुमना भव । प्रणो यच्छ भुवस्पते धनदा असि नस्त्वं । प्रणो यच्छत्वर्यमा प्रभगः प्रबृहस्पतिः । प्र देवाः प्रोत सूनृता प्रवाग्देवी ददातु नः । अर्यमण बृहस्पतिमिन्द्रं दानाय चोदय ।

वाचं ँविष्णुꣳ सरस्वतीꣳसवितारं –[ ] **41**

1.7.10.3

च वाजिनं । सोमꣳ राजानं ँवरुणमग्नि–मन्वारभामहे । आदित्यान् विष्णुꣳ सूर्यं ब्रह्माणं च बृहस्पतिं । देवस्यत्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनो र्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्याꣳ सरस्वत्यै वाचो यन्तु र्यन्त्रेणाग्नेस्त्वा साम्राज्येनाभिषिञ्चामीन्द्रस्य बृहस्पतेस्त्वा साम्राज्येनाभिषिञ्चामि । **42**

(रयिꣳ–सवितारꣳ–षट्त्रिꣳशच्च) *(A10)*

1.7.11.1

अग्निरेकाक्षरेण वाचमुदजयदश्विनौ द्व्यक्षरेण प्राणापानावुदजयतां ँविष्णुस्त्र्यक्षरेण त्रीन् ँलोकानु–दजयथ् सोमश्चतुरक्षरेण चतुष्पदः

पशूनुदजयत् पूषा पञ्चाक्षरेण पङ्क्तिमुदजयद् धाता षडक्षरेण
षड्–ऋतूनुदजयन् मरुतः सप्ताक्षरेण सप्तपदाᳬ शक्वरीमुदजयन्
बृहस्पतिरष्टाक्षरेण गायत्री मुदजयन् मित्रो नवाक्षरेण त्रिवृतᳬ
स्तोममुदजयद् – [ ] **43**

1.7.11.2

वरुणो दशाक्षरेण विराज–मुदजयदिन्द्र एकादशाक्षरेण
त्रिष्टुभ–मुदजयद् विश्वे देवा द्वादशाक्षरेण जगतीमुदजयन्
वस्रवस्त्रयो दशाक्षरेण त्रयोदशᳬ स्तोममुदजयन् रुद्राश्चतुर्दशाक्षरेण
चतुर्दशᳬ स्तोममुदजयन्नादित्याः पञ्चदशाक्षरेण पञ्चदशᳬ
स्तोममुदजयन्नदितिः षोडशाक्षरेण षोडशᳬ स्तोममुदजयत्
प्रजापतिः सप्तदशाक्षरेण सप्तदशᳬ स्तोममुदजयत् । **44**

(त्रिवृतᳬ स्तोममुदजयथ्–षट्चत्वारिᳬशच्च) *(A11)*

1.7.12.1

उपयामगृहीतोऽसि नृषदं त्वा दृषदं भुवनसदमिन्द्राय
जुष्टं गृह्णाम्येष ते योनिरिन्द्राय त्वापयामगृहीतोऽस्यफ्सुषदं

त्वा घृतसदं ँव्योमसदमिन्द्राय जुष्टं गृह्णाम्येष ते
योनिरिन्द्राय त्वोपयामगृहीतोऽसि पृथिविषदं त्वाऽन्तरिक्षसदं
नाकसदमिन्द्राय जुष्टं गृह्णाम्येष ते योनिरिन्द्राय त्वा ।
ये ग्रहाः पञ्चजनीना येषां तिस्रः परमजाः ।

दैव्यः कोशः – [ ] **45**

1.7.12.2

समुब्जितः । तेषां ँविशिप्रियाणा–मिषमूर्जꣳ समग्रभीमेष ते
योनिरिन्द्राय त्वा । अपाꣳ रसमुद्वयसꣳ सूर्यरश्मिꣳ समाभृतं ।
अपाꣳ रसस्य यो रसस्तं ँवो गृह्णाम्युत्तममेष ते योनिरिन्द्राय त्वा ।
अया विष्ठा जनयन् कर्वराणि स हि घृणिरुरुर्वराय गातुः । स
प्रत्युदैद्धरुणो मध्वो अग्रꣳ स्वायां ँयत् तनुवां ( ) तनूमैरयत
।उपयामगृहीतोऽसि प्रजापतये त्वा जुष्टं गृह्णाम्येष ते योनिः प्रजापतये
त्वा । **46**

(कोश–स्तनुवां–त्रयोदश च)*(A12)*

1.7.13.1

अन्वह मासा अन्विद्वनान्यन्वोषधीरनु पर्वतासः ।

अन्विन्द्रꣳ रोदसी वावशाने अन्वापो आजिहत जायमानं ।

अनु ते दायि मह इन्द्रियाय सत्रा ते विश्वमनु वृत्र हत्ये ।

अनु क्षत्रमनु सहो यजत्रेन्द्र देवेभिरनु ते नृषह्ये ।

इन्द्राणीमासु नारिषु सुपत्नी महमश्रवं ।

न ह्यस्या अपरं चन जरसा – [ ] **47**

1.7.13.2

मरते पतिः । नाहमिन्द्राणि रारण सख्युर्वृषाकपेर् ऋते ।

यस्येदमप्यꣳ हविः प्रियं देवेषु गच्छति । यो जात एव प्रथमो

मनस्वान् देवो देवान् क्रतुना पर्यभूषत् । यस्य शुष्माद्रोदसी

अभ्यसेतां नृम्णस्य मह्ना स जनास इन्द्रः । आ ते मह इन्द्रोत्युग्र

समन्यवो यथ् समरन्त सेनाः ।

पताति दिद्युन्नर्यस्य बाहुवोर्मा ते – [ ] **48**

1.7.13.3

मनो विष्वद्रियग्वि चारीत् । मा नो मर्धीरा भरा दद्धि तन्नः प्र दाशुषे

दातवे भूरि यत् ते । नव्ये देष्णे शस्ते अस्मिन् त उक्थे प्र ब्रवाम

वयमिन्द्र स्तुवन्तः । आ तू भर माकिरेतत् परिष्ठाद्विद्मा हि त्वा

वसुपतिं वँसूनां । इन्द्र यत् ते माहिनं दत्त्रमस्त्यस्मभ्यं

तद्धर्यश्व – [ ] **49**

1.7.13.4

प्रयन्धि । प्रदातारꣳ हवामह इन्द्रमा हविषा वयं ।

उभा हि हस्ता वसुना पृणस्वा ऽऽप्रयच्छ दक्षिणादोत सव्यात् ।

प्रदाता वज्री वृषभस्तुराषाट्छुष्मी राजा वृत्रहा सोमपा वा ।

अस्मिन् यज्ञे बर्.हिष्या निषद्याथा भव यजमानाय शं योः ।

इन्द्रः सुत्रामा स्ववाꣳ अवोभिः सुमृडीको भवतु विश्ववेदाः ।

बाधतां द्वेषो अभयं कृणोतु सुवीर्यस्य – [ ] **50**

1.7.13.5

पतयः स्याम । तस्य वयꣳ सुमतौ यज्ञियस्यापि भद्रे सौमनसे

स्याम । स सुत्रामा स्ववाꣳ इन्द्रो अस्मे आराच्चिद्द्वेषः

सनुतर्युयोतु । रेवतीर्नः सधमाद इन्द्रे सन्तु तुविवाजाः ।

क्षुमन्तो याभिर्मदेम । प्रोष्वस्मै पुरोरथमिन्द्राय शूषमर्चत ।

अभीके चिदु लोककृथ् सङ्गे समथ्सु वृत्रहा ।

अस्माकं बोधि चोदिता नभन्ता–मन्यकेषां ।

ज्याका अधि ( ) धन्वसु । **51**

(जरसा–मा ते–हर्यश्व–सुवीर्यस्या–ऽध्ये–कं च) *(A13)*

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 13 Anuvaakams :-

(पाकयज्ञꣳ–सꣳश्रवाः–परोक्षं–बर्.हिषोऽहं–ध्रुवा–मगन्मेत्याह –

देव सवित–र्देवस्याहं–क्षत्रस्योल्बं–ँवाजस्येम–मग्निरेकाक्षरेणो–

पयामगृहीतोऽ–स्यन्वह मासा–स्त्रयोदश)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(पाकयज्ञं–परोक्षं–ध्रुवां–ँवि सृजते–च नः सर्ववीरां –

पतयः स्यो–मैकपञ्चाशत्)

First and Last Padam of Seventh Prasnam :-

(पाकयज्ञं–धन्वसु ।)

॥ हरिः ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां प्रथमकाण्डे

सप्तमः प्रश्नः समाप्तः ॥

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः ॥ हरिः ओं

1.8 प्रथमकाण्डे अष्टमः प्रश्नः राजसूयः

1.8.1.1

अनुमत्यै पुरोडाश–मष्टाकपालं निर्वपति धेनु र्दक्षिणाये प्रत्यञ्चः
शंयाया अवशीयन्ते तं नैर्.ऋतमेक–कपालं कृष्णं ँवासः कृष्णतूषं
दक्षिणा वीहि स्वाहाऽऽहुतिं जुषाण एष ते निर्.ऋते भागो भूते
हविष्मत्यसि मुञ्चेममꣳ हसः स्वाहा नमो य इदं चकाराऽऽदित्यं
चरुं निर्वपति वरो दक्षिणा ऽऽग्नावैष्णव–मेकादशकपालं
ँवामनो वही दक्षिणा ऽग्नीषोमीय – [ ] 1

1.8.1.2

मेकादश कपालꣳ हिरण्यं दक्षिणै–न्द्रमेकादशकपाल–मृषभो वही
दक्षिणा ऽऽग्नेयमष्टाकपालमैन्द्रं दध्यृषभो वही दक्षिणैन्द्राग्नं
द्वादशकपालं ँवैश्वदेवं चरुं प्रथमजो वत्सो दक्षिणा सौम्यꣳ

श्यामाकं चरुं ँवासो दक्षिणा सरस्वत्यै चरुᳬ सरस्वते चरुं मिथुनौ गावौ दक्षिणा । 2 (अग्नीषोमीयं–चतुस्त्रिᳬशच्च)*(A1)*

1.8.2.1

आग्नेयमष्टाकपालं निर्वपति सौम्यं चरुᳬ सावित्रं–द्वादशकपालᳬ सारस्वतं चरुं पौष्णं चरुं मारुतᳬ सप्तकपालं ँवैश्वदेवीमामिक्षां द्यावापृथिव्य–मेककपालं । 3

(आग्नेयᳬ सौम्यं मारुत–मष्टादश) *(A2)*

1.8.3.1

ऐन्द्राग्न–मेकादशकपालं मारुतीमामिक्षां ँवारुणीमामिक्षां कायमेककपालं प्रघास्यान् हवामहे मरुतो यज्ञवाहसः करंभेण सजोषसः । मो षूण इन्द्र पृथ्सु देवास्तु स्म ते शुष्मिन्नवया । मही ह्यस्य मीढुषो यव्या । हविष्मतो मरुतो वन्दते गीः ।

यद्ग्रामे यदरण्ये यथ् सभायां ँयदिन्द्रिये ।

यच्छूद्रे यदर्य एनश्चकृमावयं ।

यदे ( ) कस्याधि धर्मणि तस्या वयजनमसि स्वाहा ।

अक्रन् कर्म कर्मकृतः सह वाचा मयोभुवा ।

देवेभ्यः कर्म कृत्वाऽस्तं प्रेत सुदानवः । **4**

(वयं–ँयद्–विꣳशतिश्च) *(A3)*

1.8.4.1

अग्नयेऽनीकवते पुरोडाश–मष्टाकपालं निर्वपति साकꣳ सूर्येणोद्यता

मरुद्भ्यः सान्तपनेभ्यो मध्यं दिने चरुं मरुद्भ्यो गृहमेधिभ्यः

सर्वासां दुग्धे सायं चरुं पूर्णा दर्वि परापत सुपूर्णा पुनरा पत ।

वस्नेव विक्रीणावहा इषमूर्जꣳ शतक्रतो ।देहि मे ददामि ते नि मे

धेहि नि ते दधे । निहारमिन्नि मे हरा नि हारं– [ ] **5**

1.8.4.2

नि हरामि ते । मरुद्भ्यः क्रीडिभ्यः पुरोडाशꣳ सप्तकपालं

निर्वपति साकꣳ सूर्येणोद्यता–ग्नेयमष्टाकपालं निर्वपति सौम्यं चरुꣳ

सावित्रं द्वादशकपालꣳ सारस्वतं चरुं पौष्णं चरुमैन्द्राग्न–

मेकादशकपाल–मैन्द्रं चरुं ँवैश्वकर्मण–मेककपालं । **6**

(हरा निहारं–त्रिꣳशच्च) *(A4)*

1.8.5.1

सोमाय पितृमते पुरोडाशꣳ षट्कपालं निर्वपति पितृभ्यो बर्हिषद्भ्यो धानाः पितृभ्योऽग्निष्वात्तेभ्यो ऽभिवान्यायै दुग्धे मन्थमेतत् ते तत ये च त्वामन्वेतत् ते पितामह प्रपितामह ये च त्वामन्वत्र पितरो यथाभागं मन्दध्वꣳसुसंदृशं त्वा वयं मघवन् मन्दिषीमहि । प्रनूनं पूर्णवन्धुरः स्तुतो यासि वशाꣳ अनु । योजान्विन्द्र ते हरी । **7**

1.8.5.2

अक्षन्नमीमदन्त ह्यव प्रिया अधूषत । अस्तोषत स्वभानवो विप्रा नविष्टया मती । योजा न्विन्द्र ते हरी । अक्षन् पितरोऽमीमदन्त पितरोऽतीतृपन्त पितरोऽमीमृजन्त पितरः । परेत पितरः सोम्या गम्भीरैः पथिभिः पूर्व्यैः । अथा पितॄन्थ् सुविदत्राꣳ अपीत यमेन ये सधमादं मदन्ति । मनो न्वा हुवामहे नाराशꣳ सेन स्तोमेन पितॄणां च मन्मभिः । आ – [ ] **8**

1.8.5.3

न एतु मनः पुनः क्रत्वे दक्षाय जीवसे । ज्योक्च सूर्यं दृशे ।

पुनर्नः पितरो मनो ददातु दैव्यो जनः । जीवं ँव्रातꣳ सचेमहि ।

यदन्तरिक्षं पृथिवीमुत द्यां ँयन्मातरं पितरं ँवा जिहिꣳसिम ।

अग्निर्मा तस्मादेनसो गार्हपत्यः प्रमुञ्चतु दुरिता यानि चकृम

करोतु मामनेनसं । **9**

(हरी–मन्मभिरा–चतुश्चत्वारिꣳशच्च) *(A5)*

1.8.6.1

प्रतिपूरुषमेककपालान्निर्वपत्येक–मतिरिक्तं ँयावन्तो गृह्याः

स्मस्तेभ्यः कमकरं पशूनाꣳ शर्मासि शर्म यजमानस्य शर्म मे

यच्छैक एव रुद्रो न द्वितीयाय तस्थ आखुस्ते रुद्र पशुस्तं जुषस्वैष

ते रुद्र भागः सह स्वस्रां–बिकया तं जुषस्व भेषजं गवेऽश्वाय

पुरुषाय भेषजमथो अस्मभ्यं भेषजꣳ सुभेषजं – [ ] **10**

1.8.6.2

ँयथाऽसति । सुगं मेषाय मेष्या अवांब रुद्रमदि–मह्यव देवं

त्र्यंबकं । यथा नः श्रेयसः करद्यथा नो वस्यसः करद्यथा नः

पशुमतः करद्यथा नो व्यवसाययात् । त्र्यंबकं ँयजामहे सुगन्धिं
पुष्टिवर्धनं । उर्वारुकमिव बन्धनान् मृत्यो र्मुक्षीय माऽमृतात् ।
एष ते रुद्र भागस्तं जुषस्व तेनावसेन परो मूजवतोऽतीह्य ( )
वतत धन्वा पिनाकहस्तः कृत्तिवासाः । **11**

[सुभेषज–मिहि त्रीणि च] *(A6)*

1.8.7.1

ऐन्द्राग्नं द्वादशकपालं ँवैश्वदेवं चरुमिन्द्राय शुनासीराय पुरोडाशं
द्वादशकपालं ँवायव्यं पयः सौर्यमेककपालं द्वादशगव ँ सीरं दक्षिणा
ऽऽग्नेयमष्टाकपालं निर्वपति रौद्रं गावीधुकं चरुमैन्द्रं दधि वारुणं
ँयवमयं चरुं ँवहिनी धेनुर्दक्षिणा ये देवाः पुरः सदोऽग्निनेत्रा
दक्षिणसदो यमनेत्राः पश्चात्सदः सवितृ नेत्रा उत्तरसदो वरुण नेत्रा
उपरिषदो बृहस्पति नेत्रा रक्षोहणस्ते नः पान्तु ते नोऽवन्तु
तेभ्यो – [ ] **12**

1.8.7.2

नमस्तेभ्यः स्वाहा समूढꣳ रक्षः संदग्धꣳरक्ष इदमहꣳ रक्षोऽभि
संदहाम्यग्नये रक्षोघ्ने स्वाहा यमाय सवित्रे वरुणाय बृहस्पतये
दुवस्वते रक्षोघ्ने स्वाहा प्रष्टिवाही रथो दक्षिणा देवस्य त्वा सवितुः
प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्याꣳ रक्षसो वधं जुहोमि हतꣳ
रक्षोऽवधिष्म रक्षो यद्वस्ते तद्दक्षिणा । **13**

(तेभ्यः–पञ्चचत्वारिꣳशच्च) *(A7)*

1.8.8.1

धात्रे पुरोडाशं द्वादशकपालं निर्वपत्यनुमत्यै चरुꣳ राकायै चरुꣳ
सिनीवाल्यै चरुं कुह्वै चरुं मिथुनौ गावौ दक्षिणा
ऽऽग्नावैष्णवमेकादशकपालं निर्वपत्यैन्द्रा–वैष्णवमेकादशकपालं
ँवैष्णवं त्रिकपालं ँवामनो वही दक्षिणा ऽग्नीषोमीय–मेकादशकपालं
निर्वपतीन्द्रासोमीय–मेकादशकपालꣳ सौम्यं चरुं बभ्रुर्दक्षिणा
सोमापौष्णं चरुं निर्वपत्यैन्द्रापौष्णं चरुं पौष्णं चरुꣳ श्यामो दक्षिणा

वैश्वानरं द्वादशकपालं नि ( ) र्वपति हिरण्यं दक्षिणा वारुणं ँयवमयं चरुमश्वोदक्षिणा । **14**

(वैश्वानरं द्वादशकपालं नि–रष्टौ च) *(A8)*

1.8.9.1

बार्.हस्पत्यं चरुं निर्वपति ब्रह्मणो गृहे शितिपृष्ठो दक्षिणैन्द्र–मेकादशकपालꣳ राजन्यस्य गृह ऋषभो दक्षिणाऽऽदित्यं चरुं महिष्यै गृहे धेनुर्दक्षिणानैर्.ऋतं चरुं परिवृक्त्यै गृहे कृष्णानां ँव्रीहीणां नखनिर्भिन्नं कृष्णा कूटा दक्षिणा ऽऽग्नेयमष्टाकपालꣳ सेनान्यो गृहे हिरण्यं दक्षिणा वारुणं दशाकपालꣳ सूतस्य गृहे महानिरष्टो दक्षिणा मारुतꣳ सप्तकपालं ग्रामण्यो गृहे पृश्निर्दक्षिणा सावित्रं द्वादशकपालं – [ ] **15**

1.8.9.2

क्षत्तुर्गृह उपद्ध्वस्तो दक्षिणाऽऽश्विनं द्विकपालꣳसंग्रहीतुर्गृहे सवात्यौ दक्षिणा पौष्णं चरुं भागदुघस्य गृहे श्यामो दक्षिणा रौद्रं गावीधुकं चरुमक्षावापस्य गृहे शबल उद्धारो दक्षिणेन्द्राय सुत्राम्णे पुरोडाश–

मेकादशकपालं प्रति निर्वपतीन्द्रायाᳬहोमुचे ऽयं नो राजा वृत्रहा
राजा भूत्वा वृत्रं ँवध्यान् मैत्राबार्.हस्पत्यं भवति श्वेतायै
श्वेतवथ्सायै दुग्धे स्वयं मूर्ते स्वयंमथित आज्य आश्वत्थे – [ ] **16**

1.8.9.3

पात्रे चतुः स्रक्तौ स्वयमवपन्नायै शाखायै कर्णाᳬश्चाकर्णाᳬश्च
तण्डुलान् विचिनुयाद्ये कर्णाः स पयसि बार्.हस्पत्यो येऽकर्णाः स
आज्ये मैत्रः स्वयं कृता वेदिर्भवति स्वयंदिनं बर्.हिः स्वयं कृत
इध्मः सैव श्वेता श्वेतवथ्सा दक्षिणा । **17**

(सावित्रं द्वादशकपाल–माश्वत्थे त्रयस्त्रिᳬशच्च) *(A9)*

1.8.10.1

अग्नये गृहपतये पुरोडाशमष्टाकपालं निर्वपति कृष्णानां व्रीहीणाᳬ
सोमाय वनस्पतये श्यामाकं चरुᳬ सवित्रे सत्यप्रसवाय पुरोडाशं
द्वादशकपालमाशूनां ँव्रीहीणाᳬ रुद्राय पशुपतये गावीधुकं चरुं
बृहस्पतये वाचस्पतये नैवारं चरुमिन्द्राय ज्येष्ठाय पुरोडाश–
मेकादशकपालं महाव्रीहीणां मित्राय सत्याया ऽऽम्बानां चरुं ँवरुणाय

धर्मपतये यवमयं चरुꣳ सविता त्वा प्रसवानाꣳ सुवतामग्नि
र्गृहपतीनाꣳ सोमो वनस्पतीनाꣳ रुद्रः पशूनां – [ ] **18**

1.8.10.2

बृहस्पति र्वाचामिन्द्रो ज्येष्ठानां मित्रः सत्यानां ँवरुणो
धर्मपतीनां ँये देवा देवसुवः स्थ त इममामुष्यायणमनमित्राय
सुवध्वं महते क्षत्राय महत आधिपत्याय महते जानराज्यायैष वो
भरता राजा सोमोऽस्माकं ब्राह्मणानाꣳ राजा
प्रतित्यन्नाम राज्यमधायि स्वां तनुवं ँवरुणो अशिश्रेच्छुचेर्मित्रस्य
व्रत्या अभूमामन्महि महत ऋतस्य नाम सर्वे व्राता ( )
वरुणस्याभूवन्वि मित्र एवैररातिमतारीदसूषुदन्त यज्ञिया ऋतेन
व्यु त्रितो जरिमाणं न आनड् विष्णोः क्रमोऽसि विष्णोः
क्रान्तमसि विष्णोर्विक्रान्तमसि । **19**

(पशूनां–ँव्राताः–पञ्चविꣳशतिश्च) *(A10)*

1.8.11.1

अर्थेतः स्थाऽपां पतिरसि वृषास्यूर्मि र्वृषसेनोऽसि व्रजक्षितः स्थ
मरुतामोजः स्थ सूर्यवर्चसः स्थ सूर्यत्वचसः स्थ मान्दाः स्थ
वाशाः स्थ शक्वरीः स्थ विश्वभृतः स्थ जनभृतः स्थाऽग्नेस्तेजस्याः स्थाऽपामोषधीनाᳬ रसः स्थाऽपो
देवीर्मधुमतीरगृह्णन्नूर्जस्वती राजसूयाय चितानाः ।
याभि र्मित्रावरुणाव–भ्यषिञ्चन् याभिरिद्रमनयन्नत्य ( ) रातीः ।
राष्ट्रदाः स्थ राष्ट्रं दत्त स्वाहा राष्ट्रदाः स्थ राष्ट्रममुष्मै दत्त । **20**

(अत्ये–कादश च) *(A11)*

1.8.12.1

देवीरापः सं मधुमतीर्मधुमतीभिः सृज्यध्वं महि वर्चः क्षत्रियाय
वन्वाना अनाधृष्टाः सीदतोर्जस्वतीर्महि वर्चः क्षत्रियाय
दधतीरनिभृष्टमसि वाचो बन्धुस्तपोजाः सोमस्य दात्रमसिशुक्रा वः
शुक्रेणोत् पुनामि चन्द्राश्चन्द्रेणामृता अमृतेन स्वाहा राजसूयाय

चितानाः । सधमादो द्युम्निनीरूर्ज एता अनिभृष्टा अपस्युवो
वसानः । पस्त्यासु चक्रे वरुणः सधस्थमपाꣳ शिशु – [ ] **21**

1.8.12.2

मातृत–मास्वन्तः । क्षत्रस्योल्बमसि क्षत्रस्य योनिरस्याविन्नो
अग्नि र्गृहपतिराविन्न इन्द्रो वृद्धश्रवा आविन्नः पूषा विश्ववेदा
आविन्नौ मित्रावरुणा वृतावृधावाविन्ने द्यावापृथिवी धृतव्रते आविन्ना
देव्य–दिति र्विश्वरूप्याविन्नो ऽयमसावामुष्यायणोऽस्यां ँविश्यस्मिन्
राष्ट्रे महते क्षत्राय महत आधिपत्याय महते जानराज्यायैष वो भरता
राजा सोमोऽस्माकं ब्राह्मणानाꣳ राजेन्द्रस्य – [ ] **22**

1.8.12.3

वज्रोऽसि वार्त्रघ्नस्त्वया यं ँवृत्रं ँवध्याच्छत्रुबाधनाः स्थपात मा
प्रत्यञ्चं पात मा तिर्यञ्चमन्वञ्चं मा पात दिग्भ्यो मा पात विश्वाभ्यो
मा नाष्ट्राभ्यः पात हिरण्यवर्णा–वुषसां विरोकेऽयः स्थूणा–वुदितौ
सूर्यस्याऽऽ रोहतं ँवरुण मित्र गर्तं ततश्चक्षाथामदितिं दितिं च । **23**

(शिशु–रिन्द्रस्यै–कचत्वारिꣳशच्च) *(A12)*

1.8.13.1

समिधमा तिष्ठ गायत्री त्वा छन्दसामवतु त्रिवृथ्स्तोमो रथन्तरꣳ
सामाग्निर्देवता ब्रह्म द्रविणमुग्रामा तिष्ठ त्रिष्टुप् त्वा छन्दसामवतु
पञ्चदशस्तोमो बृहथ्सामेन्द्रो देवता क्षत्रं द्रविणं विराजमा तिष्ठ
जगती त्वा छन्दसामवतु सप्तदशस्तोमो वैरूपꣳ साम मरुतो देवता
विड् द्रविण–मुदीचीमा–तिष्ठानुष्टुप् त्वा – [ ] **24**

1.8.13.2

छन्दसामवत्वेकविꣳशः स्तोमो वैराजꣳ साम मित्रावरुणौ
देवता बलं द्रविण–मूर्ध्वामा तिष्ठ पङ्क्तिस्त्वा छन्दसामवतु
त्रिणवत्रयस्त्रिꣳशौ स्तोमौ शाक्वररैवते सामनी बृहस्पतिर्देवता वर्चो
द्रविण–मीदृङ् चान्यादृङ् चैतादृङ् च प्रतिदृङ् च मितश्च संमितश्च
सभराः । शुक्रज्योतिश्च चित्रज्योतिश्च सत्यज्योतिश्च ज्योतिष्माꣳश्च
सत्यश्चर्तपाश्च – [ ] **25**

1.8.13.3

ऽत्यꣳ हाः । अग्नये स्वाहा सोमाय स्वाहा सवित्रे स्वाहा सरस्वत्यै
स्वाहा पूष्णे स्वाहा बृहस्पतये स्वाहेन्द्राय स्वाहा घोषाय स्वाहा

श्लोकाय स्वाहा ऽꣳशाय स्वाहा भगाय स्वाहा क्षेत्रस्य पतये स्वाहा
पृथिव्यै स्वाहा ऽन्तरिक्षाय स्वाहा दिवे स्वाहा सूर्याय स्वाहा
चन्द्रमसे स्वाहा नक्षत्रेभ्यः स्वाहा ऽद्भ्यः स्वाहौषधीभ्यः स्वाहा
वनस्पतिभ्यः स्वाहा चराचरेभ्यः स्वाहा परिप्लवेभ्यः स्वाहा
सरीसृपेभ्यः स्वाहा । **26**

(अनुष्टुप्त्व–र्तपाश्च सरिसृपेभ्यः स्वाहा) *(A13)*

1.8.14.1

सोमस्य त्विषिरसि तवेव मे त्विषिर्भूया–दमृतमसि मृत्योर्मा पाहि
दिद्योन्मा पाह्यवेष्टा दन्दशूका निरस्तं नमुचेः शिरः ।
सोमो राजा वरुणो देवा धर्मसुवश्च ये । ते ते वाचꣳ
सुवन्तां ते ते प्राणꣳ सुवन्तां ते ते चक्षुः सुवन्तां ते ते
श्रोत्रꣳ सुवन्ताꣳ सोमस्य त्वा द्युम्नेनाभि षिञ्चाम्यग्ने – [ ] **27**

1.8.14.2

स्तेजसा सूर्यस्य वर्चसेन्द्रस्येन्द्रियेण मित्रावरुणयोर्वीर्येण
मरुतामोजसा क्षत्राणां क्षत्रपतिरस्यति दिवस्पाहि

समाव–वृत्रन्न–धरागुदी–चीरहिं बुध्नियमनु संचरन्तीस्ताः
पर्वतस्य वृषभस्य पृष्ठे नावश्चरन्ति स्वसिच इयानाः ।
रुद्र यत्ते क्रयी परं नाम तस्मै हुतमसि यमेष्टमसि ।
प्रजापते न त्वदेतान्यन्यो विश्वा जातानि परि ता ( ) बभूव ।
यत्कामास्ते जुहुमस्तन्नो अस्तु वयꣳ स्याम पतयो रयीणाम् । **28**

(अग्ने–स्तै–कादश च) *(A14)*

1.8.15.1

इन्द्रस्य वज्रोऽसि वार्त्रघ्नस्त्वयाऽयं ँवृत्रं ँवध्यान्
मित्रावरुणयोस्त्वा प्रशास्त्रोः प्रशिषा युनज्मि यज्ञस्य योगेन
विष्णोः क्रमोऽसि विष्णोः क्रान्तमसि विष्णोर्विक्रान्तमसि मरुतां
प्रसवे जेषमाप्तं मनः समहमिन्द्रियेण वीर्येण पशूनां मन्युरसि तवेव
मे मन्युर्भूयान्नमो मात्रे पृथिव्यै माहं मातरं पृथिवीꣳ
हिꣳसिषं मा – [ ] **29**

1.8.15.2

मां माता पृथिवी हि७्सी–दियदस्या–युरस्यायुर्मे धेह्यूर्गस्यूर्जं मे
धेहि युङ्क्ष्सि वर्चोऽसि वर्चो मयि धेह्यग्नये गृहपतये स्वाहा सोमाय
वनस्पतये स्वाहेन्द्रस्य बलाय स्वाहा मरुतामोजसे स्वाहा ह७्सः
शुचिषद् वसुरन्तरिक्ष–सद्धोता वेदिषदतिथि र्दुरोणसत् । नृषद्
वरसदृतसद् व्योमसदब्जा गोजा ऋतजा ( )
अद्रिजा ऋतं–बृहत् । **30**

(हि७्सिषं म–र्तजा–स्त्रीणि च) *(A15)*

1.8.16.1

मित्रोऽसि वरुणोऽसि समहं विश्वैर्देवैः क्षत्रस्य नाभिरसि क्षत्रस्य
योनिरसि स्योनामा सीद सुषदामा सीद मा त्वा हि७् सीन्मा मा
हि७्सीन्नि षसाद धृतव्रतो वरुणः पस्त्यास्वा साम्राज्याय सुक्रतु
र्ब्रह्मा(३) न्त्व७् राजन् ब्रह्माऽसि सविताऽसि सत्यसवो ब्रह्मा(३)न्
त्व७् राजन् ब्रह्माऽसीन्द्रोऽसि सत्यौजा – [ ] **31**

1.8.16.2

ब्रह्मा(3)न् त्वꣳ राजन् ब्रह्माऽसि मित्रोऽसि सुशेवो ब्रह्मा(3)न् त्वꣳ राजन् ब्रह्माऽसि वरुणोऽसि सत्यधर्मेन्द्रस्य वज्रोऽसि वार्त्रघ्नस्तेन मे रध्य दिशोऽभ्ययꣳ राजाऽभूथ् सुश्लोकाँ(4) सुमङ्गलाँ(4) सत्यराजा(3)न् । अपां नप्त्रे स्वाहो र्जो नप्त्रे स्वाहाऽग्नये गृहपतये स्वाहा । 32 (सत्यौजा–श्चत्वारिꣳशच्च)*(A16)*

1.8.17.1

आग्नेयमष्टाकपालं निर्वपति हिरण्यं दक्षिणा सारस्वतं चरुं वँथ्सतरी दक्षिणा सावित्रं द्वादशकपाल–मुपध्वस्तो दक्षिणा पौष्णं चरुꣳ श्यामो दक्षिणा बार्.हस्पत्यं चरुꣳ शितिपृष्ठो दक्षिणैन्द्र–मेकादशकपालमृषभो दक्षिणा वारुणं दशकपालं महानिरष्टो दक्षिणा सौम्यं चरुं बभ्रुर्दक्षिणा त्वाष्ट्रमष्टाकपालꣳ शुण्ठो दक्षिणा वैष्णवं त्रिकपालं वामनो दक्षिणा । 33

(आग्नेयꣳ हिरण्यꣳ सारस्वतं–द्विचत्वारिꣳशत्)*(A17)*

1.8.18.1

सद्यो दीक्षयन्ति सद्यः सोमं क्रीणन्ति पुण्डरिस्त्रजां प्रयच्छति
दशभिर्वथ्सतरैः सोमं क्रीणाति दशपेयो भवति शतं ब्राह्मणाः
पिबन्ति सप्तदश॰ स्तोत्रं भवति प्राकाशावध्वर्यवे ददाति
स्रजमुद्गात्रे रुक्म॰् होत्रेऽश्वं प्रस्तोतृप्रतिहर्तृभ्यांद्वादश पष्ठौही ब्रह्मणे
वशां मैत्रावरुणायर्.षभं ब्राह्मणाच्छ॰्सिने वाससी नेष्टापोतृभ्या॰
स्थूरि यवाचितमच्छावाकाया नड्वाहमग्नीधे भार्गवो होता भवति
श्रायन्तीयं ब्रह्मसामं भवति वारवन्तीय ( ) मग्निष्टोमसाम॰्
सारस्वतीरपो गृह्णाति । **34**

(बारवन्तीयं चत्वारि च) *(A18)*

1.8.19.1

आग्नेयमष्टाकपालं निर्वपति हिरण्यं दक्षिणैन्द्र–मेकादशकपालमृषभो
दक्षिणा वैश्वदेवं चरुं पिशङ्गी पष्ठौही दक्षिणामैत्रावरुणीमामिक्षां वँशा
दक्षिणा बार्.हस्पत्यं चरु॰् शितिपृष्ठो दक्षिणाऽऽदित्यां मल्हां
गर्भिणीमा लभते मारुतीं पृश्निं पष्ठौहीमश्विभ्यां पूष्णे पुरोडाशं

द्वादशकपालं निर्वपति सरस्वते सत्यवाचे चरुꣳ सवित्रे सत्य
प्रसवाय पुरोडाशं द्वादशकपालं तिर्सृधन्वꣳ शुष्कदृति र्दक्षिणा । **35**

(अग्नेयꣳ हिरण्यमैद्रमृषभो वैश्वदेवं पिशङ्गी
बार्.हस्पत्यꣳ–सप्तचत्वारिꣳशत्) *(A19)*

1.8.20.1

आग्नेयमष्टाकपालं निर्वपति सौम्यं चरुꣳ सावित्रं द्वादशकपालं
बार्.हस्पत्यं चरुं त्वाष्ट्रमष्टाकपालं ँवैश्वानरं द्वादशकपालं दक्षिणो रथ
वाहनवाहो दक्षिणा सारस्वतं चरुं निर्वपति पौष्णं चरुं मैत्रं चरुं
ँवारुणं चरुं क्षैत्रपत्यं चरुमादित्यं चरुमुत्तरो रथवाहनवाहो
दक्षिणा । **36**

(आग्नेयꣳ सौम्यं बार्.हस्पत्यं–चतुस्त्रिꣳशत्) *(A20)*

1.8.21.1

स्वाद्वीं त्वा स्वादुना तीव्रां तीव्रेणामृताममृतेन सृजामि सꣳसोमेन
सोमोऽस्यश्विभ्यां पच्यस्व सरस्वत्यै पच्यस्वेन्द्राय सुत्राम्णे पच्यस्व
पुनातु ते परिस्रुतꣳ सोमꣳ सूर्यस्य दुहिता । वारेण शश्वता तना ।

वायुः पूतः पवित्रेण प्रत्यङ् ख्सोमो अतिद्रुतः ।
इन्द्रस्य युज्यः सखा ।
कुविदङ्ग यवमन्तो यवं चिद्यथा दान्त्यनुपूर्वं वियूय ।
इहेहैषां कृणुत भोजनानि ( ) ये बर्.हिषो नमोवृक्तिं न जग्मुः ।
आश्विनं धूम्रमा लभते सारस्वतं मेषमैन्द्रमृषभ–मैन्द्र–
मेकादशकपालं निर्वपति सावित्रं द्वादशकपालं वारुणं दश कपालꣳ
सोमप्रतीकाः पितरस्तृप्णुत वडबा दक्षिणा । **37**

(भोजनानि–षड्विꣳशतिश्च) *(A21)*

1.8.22.1

अग्नाविष्णू महि तद्वां महित्वं वीतं घृतस्य गुह्यानि नाम ।
दमेदमे सप्त रत्ना दधाना प्रति वां जिह्वा घृतमा चरण्येत् ।
अग्नाविष्णू महि धाम प्रियं वां वीथो घृतस्य गुह्या जुषाणा ।
दमेदमे सुष्टुतीर्वावृधाना प्रति वां जिह्वा घृतमुच्चरण्येत् ।
प्रणो देवी सरस्वती वाजेभिर्वाजिनीवती । धीनामवित्र्यवतु ।
आ नो दिवो बृहतः – [ ] **38**

1.8.22.2

पर्वतादा सरस्वती यजता गन्तु यज्ञं । हवं देवी जुजुषाणा घृताची

शग्मां नो वाचमुशती शृणोतु । बृहस्पते जुषस्व नो हव्यानि

विश्वदेव्य । रास्व रत्नानि दाशुषे । एवा पित्रे विश्वदेवाय वृष्णे

यज्ञैर्विधेम नमसा हविर्भिः । बृहस्पते सुप्रजा वीरवन्तो वयꣳ

स्याम पतयो रयीणां ।बृहस्पते अति यदर्यो अर्.हाद्द्युमद्विभाति

क्रतुमज्जनेषु । यद्दीद–यच्छवस– [ ] **39**

1.8.22.3

र्तप्रजात तदस्मासु द्रविणं धेहि चित्रं ।

आ नो मित्रावरुणा घृतैर्गव्यूतिमुक्षतं । मध्वा रजाꣳसि सुक्रतू ।

प्रबाहवा सिसृतं जीवसे न आ नो गव्यूति मुक्षतं घृतेन ।

आ नो जने श्रवयतं युवाना श्रुतं मे मित्रावरुणा हवेमा ।

अग्निं वः पूर्व्यं गिरा देवमीडे वसूनां ।

सपर्यन्तः पुरुप्रियं मित्रं न क्षेत्रसाधसं ।

मक्षू देववतो रथः – [ ] **40**

1.8.22.4

शूरो वा पृथ्सु कासु चित् । देवानां ँय इन्मनो यजमान

इयक्षत्यभीदयज्वनो भुवत् । न यजमान रिष्यसि न सुन्वान न देवयो ।

असदत्र सुवीर्यमुत त्यदाश्वश्वियं । नकिष्टं कर्मणा नशन्न प्रयोषन्न

योषति । उप क्षरन्ति सिन्धवो मयोभुव ईजानं च यक्ष्यमाणं

च धेनवः । पृणन्तं च पपुरिं च – [ ] **41**

1.8.22.5

श्रवस्यवो घृतस्य धारा उपयन्ति विश्वतः । सोमारुद्रा विवृहतं

ँविषूचीममीवा या नो गयमाविवेश । आरे बाधेथां निर्.ऋतिं पराचैः

कृतं चिदेनः प्रमुमुक्तमस्मत् । सोमारुद्रा युवमेतान्यस्मे विश्वा तनूषु

भेषजानि धत्तं । अवस्यतं मुञ्चतं ँयन्नो अस्ति तनूषु बद्धं कृतमेनो

अस्मत् । सोमापूषणा जनना रयीणां जनना दिवो जनना ( )

पृथिव्याः । जातौ विश्वस्य भुवनस्य गोपौ देवा अकृण्वन्नमृतस्य

नाभिं । इमौ देवौ जायमानौ जुषन्तेमौ तमाᳬसि गूहतामजुष्टा ।

आभ्यामिन्द्रः पक्वमामास्वन्तः सोमापूषभ्यां जनदुस्रियासु । **42**

(बृहतः–शवसा–रथः–पपुरिं च–दिवो–जनना–पञ्चविꣳशतिश्च)

(A22)

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 22 Anuvaakams :-

अनुमत्या–आग्नेय–मैन्द्राग्नमग्नये–सोमाय–प्रतिपूरुष–मैन्द्राग्नं–धात्रेबार्.हस्पत्य–मग्नये–ऽर्थतो–देवीः–समिधꣳ–सोमस्ये–न्द्रस्य–मित्र–आग्नेयꣳ–सद्य–आग्नेयꣳ–माग्नेयꣳ–स्वाद्वीं त्वा–ऽग्नाविष्णू–द्वाविꣳशतिः ।)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(अनुमत्यै–यथाऽसति–देवीरापो–मित्रोऽसि–शूरो वा–द्विचत्वारिꣳशत् ।)

First and Last Padam of Eighth Prasnam :-

(अनुमत्या–उस्रियासु ।)

Kanda Korvai with starting Padams of Eight Prasnas of Kandam 1 :-

(इ॒ष–आपो॑–दे॒वस्या–ऽऽ ददे–देवासु॒राः–सं त्वा॑–पाकय॒ज्ञ–मनु॑मत्यै ।)

॥ हरिः॑ ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां प्रथमकाण्डे

अष्टमः प्रश्नः समाप्तः ॥

॥ इति प्रथमं काण्डं ॥

Details of Anuvakam, Panchati and Padam for Kandam 1

	Anuvakam	Panchati	Padams
Prasna 1	14	28	1530
Prasna 2	14	34	1690
Prasna 3	14	31	1567
Prasna 4	46	54	1810
Prasna 5	11	51	2717
Prasna 6	12	51	2509
Prasna 7	13	51	2655
Prasna 8	22	42	2094
`	146	342	16572